

ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА (КУРС ВИВЧЕННЯ ДІЙ В СКЛАДІ ВІДДІЛЕННЯ (ВЗВОДУ))

Наказ №35 від 17.03.2020 року
ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:

обмежень для розповсюдження немає.

ЦЕНТР ОПЕРАТИВНИХ СТАНДАРТІВ І МЕТОДИКИ
ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ СПІЛЬНО З
УПРАВЛІННЯМ ДОКТРИН ТА ПІДГОТОВКИ ГЕНЕРАЛЬНОГО
ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

ДМ до СТІ 000Г.06Л

**ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА
(КУРС ВИВЧЕННЯ ДІЙ В СКЛАДІ
ВІДДІЛЕННЯ (ВЗВОДУ))**

**Довідковий матеріал
командирам (інструкторам) для
підготовки до проведення
занять з тактичної підготовки**

**Наказ №35 від 17.03.2020 року
ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:
обмежень для розповсюдження немає.
ЦЕНТР ОПЕРАТИВНИХ СТАНДАРТІВ І МЕТОДИКИ
ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ СПІЛЬНО З
ГОЛОВНИМ УПРАВЛІННЯМ ДОКТРИН ТА ПІДГОТОВКИ
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

Тема 1. Застосування індивідуальних навичок під час виконання завдань у складі відділення (взводу) (30 годин)

Заняття 1. Розташування на місці. Дії в складі відділення (взводу) під час розташування на місці. Розміщення особового складу, обладнання пунктів обігріву, укриття та маскуванню для бойових машин. Заходи світлового маскуванню. Захист від засобів ураження і розвідки противника (8 годин).

1.1. Розташування на місці

Відділення (взвод) розташовується на місці (рисунок 1), як правило, у складі взводу (роти). Взвод може призначатися черговим підрозділом, а відділення (танк) – у сторожову охорону батальйону. Звичайно взвод розміщується уздовж маршрутів висування, використовуючи захисні і маскуючі властивості місцевості, в постійній готовності до відбиття нападу наземного і повітряного противника, знищення його диверсійно-розвідувальних груп.

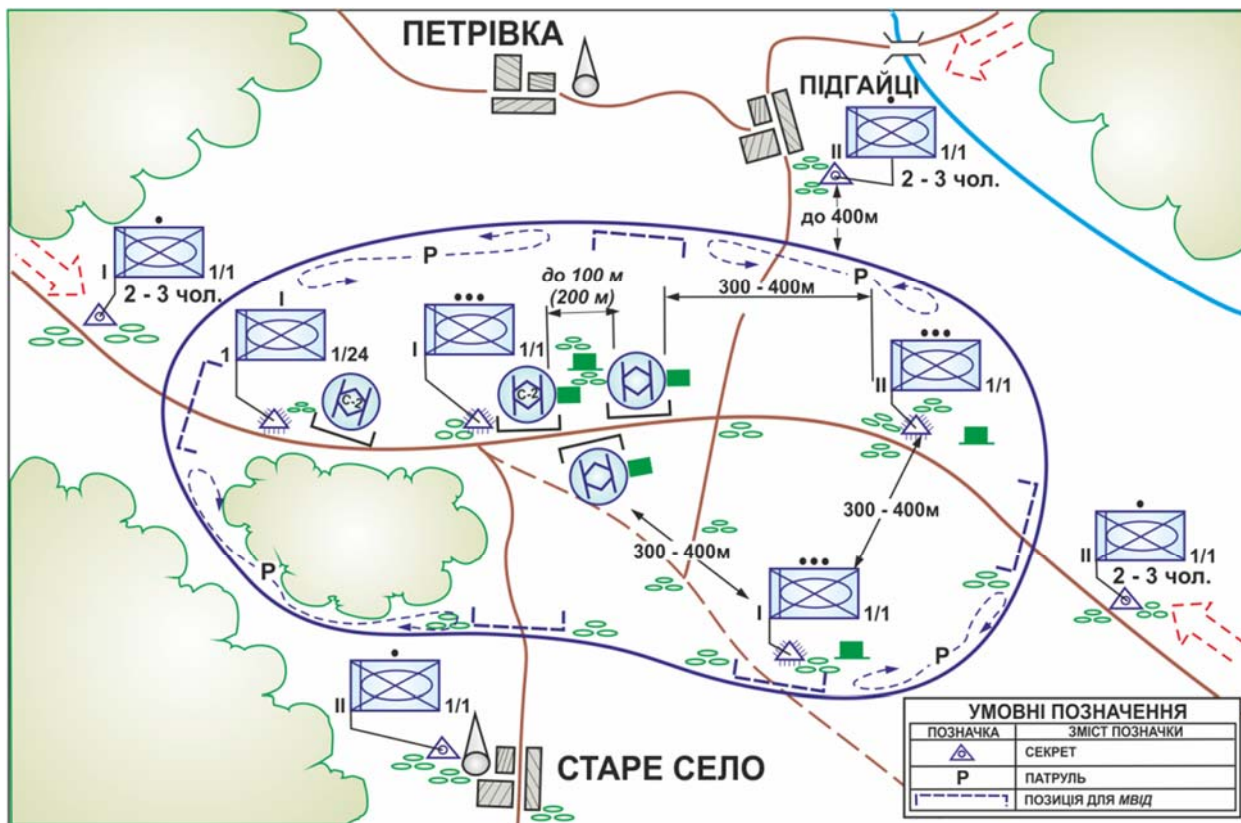

Рисунок 1 – розташування механізованого відділення на місці у складі взводу (варіант).

БМП (БТР), танки розташовуються в місцях, які вказуються командиром взводу, під кронами дерев, у ярах, у радіолокаційній тіні від місцевих предметів на відстані 25 – 50 м один від одного, а на відкритій місцевості в умовах загрози застосування противником високоточної зброї – 100 – 150 м і маскуються штатними маскувальними засобами і місцевими матеріалами. Особовий склад розміщується поблизу своїх машин. Для нього відриваються щілини, а за наявності часу влаштовуються перекриті щілини або бліндажі. Для БМП (БТР),

танків обладнуються окопи та укриття.

Місця розміщення особового складу і розташування бойової техніки ретельно маскуються, очищаються від хмизу, сухої трави та інших легко запалювальних матеріалів. Особовому складу забороняється розпалювати багаття, кидати не згаслі недопалки, залишати рештки їжі, пересуватися без дозволу командира взводу. Пересування, у разі потреби, здійснюється тільки парами за встановленими командиром взводу напрямками. Поблизу БМП (БТР), танків обладнуються хибні об'єкти (встановлюються теплові пастки).

Відпочинок і обігрів особового складу організують у складі підрозділів у наметах (бліндажах), пунктах обігріву, укриттях із солдатських плащ-наметів, а також використовуються спальні мішки і ковдри. В умовах суворої зими або тривалої непогоди взвод може розміщуватися в населеному пункті, наметах, що опалюються, та бліндажах. У цьому випадку взводу (відділенню) для розміщення виділяється, якщо можливо, один будинок або споруда. З метою маскування опалювання приміщень проводиться тільки в нічний час (в умовах обмеженої видимості).

1.2. Дії в складі відділення (взводу) під час розташування на місці

Охорона організовується командиром взводу (відділення, танка) на основі отриманого завдання, умов обстановки і наказу командира роти (взводу), а при діях у відриві від головних сил – самостійно. Охорона здійснюється спеціально призначеним спостерігачем, в обороні, крім того, – черговими вогневими засобами, а при розташуванні взводу на місці окремо від роти – і парними патрульними для обходу району розташування взводу.

За розпорядженням старших командирів взвод (відділення, танк) може виконувати завдання щодо охорони частини (підрозділів), ПУ, інших об'єктів.

На кожен добу для впізнання своїх військовослужбовців устанавлюються пропуск і відгук.

Пропуск повідомляється усно всьому особовому складу сторожової застави (поста) і особам, які висилаються за межі свого підрозділу, а вночі і в межах свого підрозділу, а відгук – командирам підрозділів, призначених у розвідку, охорону, а також особам, які посилаються для передачі усних наказів.

Пропуском служить найменування озброєння або бойової техніки, наприклад “Кулемет”, а відгуком – назва населеного пункту, що починається з тієї ж букви, що і пропуск, наприклад, “Ковель”.

Пропуск запитується у всіх осіб, які проходять через рубіж охорони і переміщуються по розташуванню підрозділу вночі, а відгук – у осіб, які передають наказ командира, і командирів підрозділів, які ведуть розвідку.

Пропуск і відгук вимовляються тихо. Усі особи, які не знають пропуску, а прибулі з наказом – відгуку, затримуються. Затриманих командир взводу (відділення, танка) опитує особисто, і залежно від обставин дозволяє їм прямувати далі або направляє під конвоєм до командира, який вислав охорону.

Під час організації охорони командир взводу (відділення, танка) призначає спостерігача, вказує порядок ведення спостереження за місцевістю, повітрям і

сигналами командира роти (взводу), указує його місце і завдання, а також встановлює порядок дій особового складу в разі раптового нападу противника. В обороні, крім цього, командир взводу визначає необхідну кількість чергових вогневих засобів, їхнє місце і завдання, а при розташуванні взводу на місці окремо від роти – склад патрульних, маршрути їх руху, завдання і пропуск.

Сторожова охорона організовується із завданням не допустити проникнення розвідки противника до підрозділів, які охороняються, завчасно виявити появу наземного противника, попередити про нього війська, які охороняються, і в разі нападу противника завзято обороняти зайняту позицію.

Сторожова охорона здійснюється сторожовими загонами, заставами, постами і секретами. У сторожовій охороні взвод може діяти у складі роти, призначеної в сторожову заставу, або як сторожова застава від батальйону, призначеного у сторожовий загін. Відділення (танк) може діяти як сторожовий пост від батальйону, у разі його розташування на місці, або від роти, яка діє в сторожовій заставі.

Під час дій у сторожовій охороні у ролі сторожової застави взводу вказується полоса охорони шириною до 2 км. На цій полосі взвод займає рубіж і обладнує опорний пункт, з якого вогнем перекривається вся полоса охорони. Опорний пункт механізованого взводу споруджується на більш широкому фронті на основі бойових позицій відділень, де обладнуються основні, а за наявності часу – і запасні позиції бойових машин.

Під час дій взводу як сторожової застави розвідка противника і місцевості ведеться на позиції кожного відділення (танка) призначеним від взводу спостережним постом, а також постом радіолокаційної розвідки наземних рухомих цілей, який може розгортатися.

Сторожовий пост виставляється на найбільш імовірному напрямку дій противника. У нічний час і в інших умовах обмеженої видимості у взводі організовується підслуховування і ведеться спостереження із використанням приладів нічного бачення в пасивному режимі. Для огляду місцевості між позиціями відділень, на відкриті фланги взводу висилаються парні патрульні, а на приховані підступи, у тому числі й удень, для своєчасного виявлення противника виставляються секрети і встановлюються сигнальні міни.

У патруль виділяється два солдати, один з яких призначається старшим. Патрульні несуть службу вночі або в установленний період часу безперервно: одна пара змінює іншу.

Секрет виставляється від сторожової застави на відстані до 400 м у складі бойової групи (2 – 3 солдати, один з яких призначається старшим).

1.3. Розміщення особового складу, обладнання пунктів обігріву, укриття та маскування для бойових машин

Безпечний, повноцінний відпочинок в польових умовах можливий тільки в обладнаному укритті. Під час вибору місця укриття враховуються такі чинники, як захист від вітру і холоду, близькість палива і води, відсутність комах, недоступність для хижих тварин і отруйних змій. У той же час, воно має

дозволяти вести спостереження за підходами до розташування підрозділів і повітряним простором. Розташування місця відпочинку має охоронятися з усіх боків. Вільне пересування в районі розташування та огляду за його межами суворо забороняється. Для кожного солдата в місці розташування для відпочинку вибирається позиція на випадок відбиття нападу противника. У разі атаки ворога, кожен повинен швидко зайняти свою позицію і знищувати вогнем напад противника.

Місця для відпочинку вибираються, за можливості, на закритій важкодоступній місцевості, куди обмежений доступ противника на транспортних засобах, а також місцевих жителів. Такими місцями можуть бути: ліс, яри, густий чагарник, болотні острови, покинуті шахти, печери. Однак не завжди умови дозволяють використовувати природні укриття, особливо в степових районах. У деяких випадках (зазвичай, в умовах наявності надійних зв'язків із місцевими жителями) місця для відпочинку можуть бути підготовлені в міських та сільських населених пунктах, в районах з великою щільністю населення. Район відпочинку не слід вибирати поблизу тих місцевих предметів, які можуть служити гарним орієнтиром під час нападу противника (окремі висоти, невеликі гаї, узлісся). Місця для відпочинку, які створюються в польових умовах, повинні, як правило, знаходитися на відстані, не ближче добового переходу (25-30 км і більше) від місця десантування групи, і від об'єктів супротивника. На такій же відстані від запасних районів повинен розташовуватися основний район для відпочинку. Але, як показує досвід останній збройних конфліктів, з дотриманням конспірації і умілих діях військовослужбовців, райони можуть розташовуватися в безпосередній близькості від об'єктів противника. Для дотримання умов безпеки військовослужбовців райони відпочинку доцільно розміщувати на деякій відстані від місць розташування великих гарнізонів противника, великих доріг, населених пунктів та інших важливих об'єктів. Разом із тим, відстань районів відпочинку від об'єктів противника не повинна ускладнювати активні дії розвідників. У кожному окремому випадку необхідно знайти оптимальну відстань району відпочинку від цих об'єктів, дотримуючись і забезпечення умов прихованості, і виконання завдань розвідниками щодо ведення безперервних активних дій.

Обладнання пунктів обігріву, укриття та маскування для бойових машин.

Відпочинок і обігрів особового складу організують у складі підрозділів у наметах (бліндажах), пунктах обігріву, а також використовуються спальні мішки і ковдри. В умовах суворої зими або тривалої непогоди взвод може розміщуватися в населеному пункті, наметах, що опалюються, та бліндажах. У цьому випадку взводу (відділенню) для розміщення виділяється, якщо можливо, один будинок або споруда. З метою маскування опалювання приміщень проводиться тільки в нічний час (в умовах обмеженої видимості).

Місця розміщення особового складу і розташування бойової техніки

ретельно маскуються (рисунок 2, 3), очищаються від хмизу, сухої трави та інших легкозапалювальних матеріалів. Особовому складу забороняється розпалювати багаття, кидати незгаслі недопалки, залишати рештки їжі, пересуватися без дозволу командира взводу. Пересування, у разі потреби, здійснюється тільки парами за встановленими командиром взводу напрямками. Поблизу БМП (БТР), танків обладнуються хибні об'єкти (встановлюються теплові пастки).

Рисунок 2 – маскування стоянок і місць відпочинку.

Рисунок 3 – використання табельних засобів маскування, місцевих матеріалів.

1.4. Заходи світлового маскування

В сучасних умовах з метою прихованості дій підрозділів зайняття районів в основному виконується вночі. Перевірку району на наявність вибухонебезпечних предметів та наявність отруйних речовин необхідно

проводити в світлий час доби після чого організувати його охорону.

Механізовані й танкові підрозділи розташовуються у вказаних їм районах з дотриманням режиму світломаскування, здебільшого вздовж маршрутів висування, використовуючи захисні й маскувальні властивості, а саме:

для укриття танків, бойових машин піхоти і бронетранспортерів використовувати яри, балки, котловани розробок і кар'єрів, виїмки;

у лісі танки та інші бойові машини доцільно розміщувати вздовж просік і лісових доріг під кронами густих дерев;

не допускати розташування підрозділів під лініями електропередач, поблизу газо – і нафтопроводів;

готувати шляхи для виходу підрозділів із району і для маневру при відбитті нападу противника (обладнуються відповідними показчиками та добре видимими вночі орієнтирами);

безпосередню та сторожову охорону у обов'язковому порядку забезпечити приладами нічного бачення (тепловізорами) та світловими засобами.

Особовий склад проводить заходи світлового маскування. Для охорони доцільно призначати механізовані підрозділи, які підсилювати артилерією, якій визначати завдання щодо освітлення місцевості.

Патрулі найбільш вразливі до дій ДРГ, тому використовують лише ліхтарі з синім світлофільтром, а їх маршрути призначаються між іншими елементами охорони для більш чіткої взаємодії та зменшення ризику нападу на них противника.

На шляхах імовірного руху ДРГ (НЗФ) противника встановлюють сигнальні міни, малогабаритну розвідувально-сигналізаційну апаратуру. Велике значення має організація розпізнавання у нічних умовах. Для чого застосовуються позначення на ОВТ, знаки на екіпіровці особового складу.

1.5. Захист від засобів ураження і розвідки противника

Досвід бойових дій ООС (АТО) показує, що завчасне моделювання можливого розвитку подій, завчасна підготовка в інженерному відношенні районів зосередження (відпочинку), коли противником ведеться обстріл з артилерійського та стрілецького озброєння дозволяє успішно виконувати завдання та виключити або звести до мінімуму втрати особового складу.

Основні організаційні заходи захисту від засобів ураження і розвідки противника:

виставлення постів візуального спостереження на домінуючих висотах на відстані 4-5 км від району зосередження з метою завчасного оповіщення про здійснення противником вогневого нальоту;

розосередження підрозділів та техніки на максимально можливі відстані в залежності від зайнятого району, місцевості та обстановки, яка склалася (можливість охорони та самооборони);

проведення заходів введення противника в оману: обладнання хибних районів зосередження, надання противнику завчасно брехливих даних про розташування своїх військ, часові показники, маршрути переміщення в нові

райони розташування використовуючи засоби зв'язку (мобільні телефони, засоби радіо-, та проводового зв'язку) та можливості агентури (місцевого населення налаштованого надавати допомогу), не систематичне здійснення виходу визначених груп техніки з району зосередження;

проведення заходів РЕБ;

заборона використання відкритого зв'язку та мобільних телефонів;

в залежності від задач та обстановки, що склалася обладнання декількох районів зосередження та постійна не систематична їх зміна.

використання розвідувальних груп на відстані до 5 км від району зосередження з метою виявлення та знищення корегувальників вогню артилерії противника.

Заходи щодо захисту під час обстрілу противником включають, насамперед, організацію інженерного обладнання і тактичну навченість військовослужбовців, їх правильні дії в таких ситуаціях.

При занятті призначеного району підрозділи розосереджують бойову техніку і негайно приступають до його фортифікаційній обладнанню та маскуванню. Фортифікаційне устаткування повинно включати зведення різного типу споруд (польових, довготривалих) з метою підвищення ефективності застосування всіх видів зброї і захисту особового складу, озброєння і техніки від засобів ураження противника. Фортифікаційне обладнання здійснюється підрозділами з максимальним використанням захисних властивостей місцевості, місцевих будівельних матеріалів, інженерної техніки, вибухових речовин і збірно-розбірних споруд.

У першу чергу зводять окопи для засобів ППО і укриття для захисту особового складу у вигляді щілин, а бойову техніку розосереджують, розташовують в природних укриттях і маскують. Для виконання цих завдань необхідно 1,5-2 години. У подальшому щілини перекривають та зводять бліндаж і відривають укриття котлованного типу для радіостанцій і машин управління. При наявності часу для всього особового складу зводять бліндажі, для більшої частини бойової техніки – окопи, для решти техніки – укриття типу котлован.

У сучасних умовах можна рекомендувати: на кожне відділення, розрахунок, екіпаж замість перекритих щілин відразу обладнувати бліндажі, які забезпечують значно більший захист від вибуху боєприпасів та інших засобів ураження противника. Такий порядок обладнання особливо доцільний тоді, коли в районах, які займають підрозділи, в достатній кількості є лісоматеріал, а час дозволяє виконати весь обсяг завдань. Для підвищення ступеня захисту особового складу, що знаходиться в бойовій техніці, від боєприпасів і запальних засобів доцільно над окопами для танків, бронетранспортерів, бойових машин піхоти влаштувати деревоземляні екрани (покриття).

Бліндажі (рисунок 4) забезпечують більш надійний захист особового складу від засобів ураження. Радіус зони поразки особового складу в бліндажах у 2—3 рази менше в порівнянні з розташуванням на відкритій місцевості.

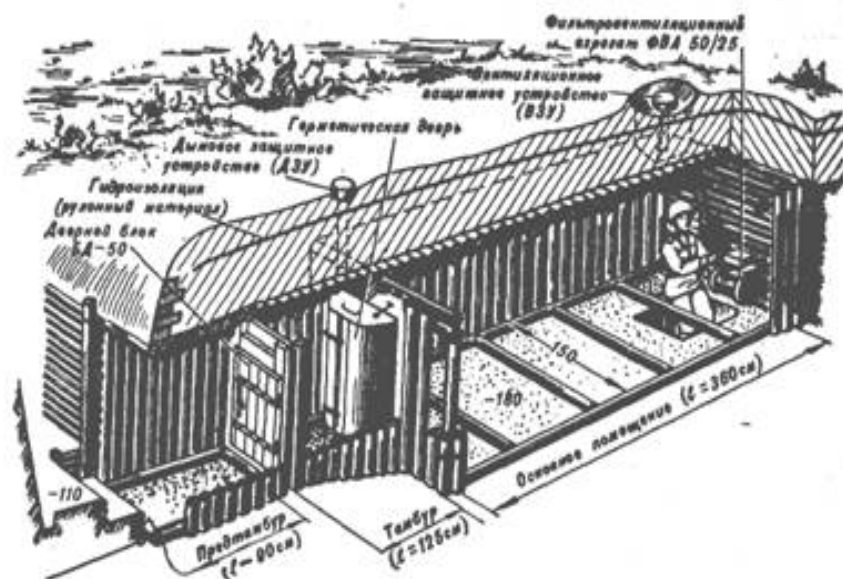

Рисунок 4 – бліндаж

Залежно від наявних матеріалів бліндажі зводять з тонкомірних колод, жердин, земленосних мішків і оболонки, елементів хвилястої сталі і інших будівельних матеріалів.

Бліндажі влаштовують довжиною 3,6 м, місткістю до 8 чоловік (місць для відпочинку лежачи – 4, для відпочинку сидячи – 4) або довжиною 2,5 м, місткістю на 4 людини (місць для відпочинку лежачи – 3, для відпочинку сидячи – 1).

Вхід в бліндаж обладнають дверним щитом з герметичним занавісом, а за наявності часу і матеріалів – захисним дверним блоком БД-50 з пиломатеріалів.

Ділянку траншеї (ходу повідомлення) довжиною 2,5 м перед входом в бліндаж перекривають колодами діаметром не менше 14 см з ґрунтовою обсіпкою товщиною не менше 0,8 м. В слабких ґрунтах крутизни перекритої ділянки траншеї, одягають місцевими матеріалами або земленосними мішками.

Для вентиляції бліндажа влаштовується вентиляційний короб з лісоматеріалів, отвір якого закривається простим захисним пристроєм, що забезпечує захист від проникання ударної хвилі всередину споруди.

Речові мішки, протигази і предмети екіпіровки особового складу, які в бліндажі, зберігаються на нарах (в головах) і під сидіннями; особиста зброя має бути при собі.

Бліндаж безврубочної конструкції з лісоматеріалу на відділення (екіпаж) зводять з круглого лісу діаметром 8-16 см. З'єднання елементів остову в кутках проводиться без врубів: накат споруди спирається на ґрунт, а стін – на верхні і нижні розпірні рами. В місцях сполучень з розпірками подовжні елементи в рамах розпорів необхідно підтісувати. Верхня опорна рама з розпірками підвішується до елементів накату за допомогою дротяних скручувань. Елементи бокових стін для зручності збірки остову встановлюють з нахилом у бік глухого торця споруди.

При вході в бліндаж обладнується перекрита ділянка примикаючої траншеї. Вхідний торець споруди по обох сторонах дверного отвору закривається опорними стійками з круглого лісу діаметром 18-20 см, а вхідний отвір шириною 50 см, що залишився, - дверним щитом і герметичним завісом з брезенту або плащ-намету. При цьому завіса щоб уникнути проникання ударної хвилі боєприпасу через нещільність між стійками входу і елементами дверного щита влаштовується на всю ширину вхідного торця споруди. Відкриття завіси може здійснюватися зсередини споруди. Тяжі пропускають через отвори в стійках входу біля покриття споруди. При відкритті входу завіса скручується в рулон, а дверний щит ставиться в спеціальну нішу, влаштовану в протилежному укосі траншеї.

Щілини (рисунок 5) призначаються для відділень, артилерійських розрахунків і інших відповідних їм підрозділів. При інженерному обладнанні районів розташування військ, а також об'єктів оперативного і військового тилу можуть влаштовувати ці щілини більшої місткості (до взводу).

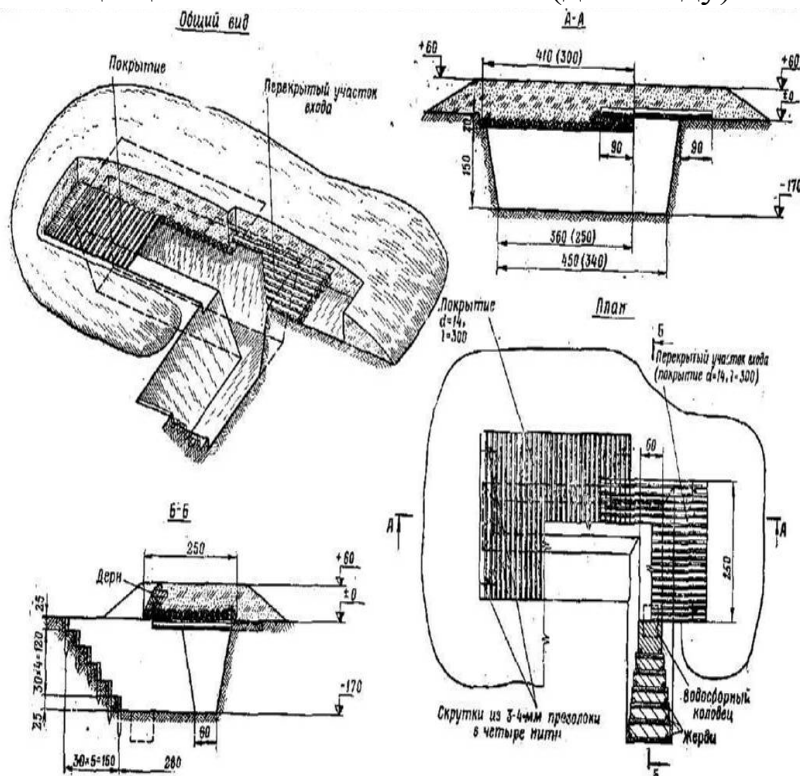

Рисунок 5 – щілина.

При місткості щілини більше 10 чоловік в ній влаштовуються два входи. Довжина щілини приймається з розрахунку 0,5 м на одного військовослужбовця.

За наявності часу і матеріалів над щілиною влаштовують перекриття з колод діаметром не менше 14 см з ґрунтовим обсипанням завтовшки не менше 60 см. Перед укладанням ґрунту нещільності між елементами перекриття закладають траву, вітками, дернами, а при нагоді – по перекриттю укладається який-небудь водонепроникний матеріал. Для підвищення захисних властивостей щілини ділянку траншеї завдовжки 2,5 м, що прилягає до неї, перекривають колодами,

В слабких ґрунтах для оберігання від обвалення крутизни щілин слід

одягати місцевими матеріалами або паперовими земленосними мішками. За відсутності круглого лісу для обладнання перекриття щілини можуть використовуватися інші місцеві матеріали. Елементи перекриття з'єднуються по верху дротом або цвяхами (скобами).

З метою скритності займані райони обладнають найчастіше в нічний час з дотриманням вимог світломаскування, матеріали заготовлюють в укритих місцях, споруди, зведені за ніч, до світанку ретельно маскують, залишки будівельних матеріалів прибирають. Не рекомендовано допускати скупчення великої кількості людей поблизу місць зведення споруд. Польові фортифікаційні споруди необхідно влаштовувати в усіх зайраних підрозділами районах і на позиціях при першій можливості.

Зведення польових оборонних споруд повинно здійснюватися у послідовності, що забезпечує постійну бойову готовність підрозділів і нарощування їх захисту від засобів ураження противника.

Під час інженерного обладнання району повинні бути передбачені споруди для ведення вогню (Рисунок 6), спостереження, захисту особового складу, техніки та матеріальних засобів.

Рисунок 6 – споруди для ведення вогню.

Основним типом є котловані споруди. Вони можуть бути повністю або частково заглиблені. Такі споруди наземного типу зводять при високому рівні ґрунтових вод, а підземного типу зводять під землею без порушення верхнього шару породи. По застосовуваних матеріалах фортифікаційні споруди можуть бути земляними, деревоземляними, кам'яними, залізобетонними, металевими, тканинними, тканекаркасними, пластмасовими тощо.

Доцільно проводити тренування (інструктажі, роз'яснення) військовослужбовців з витримки і стійкості. У разі поранення будь-кого, військовослужбовці попри природне бажання одразу бігти на допомогу товаришу мають уміти залишатись на місці. Військовослужбовці мають бути навчені наближатись до пораненого через пророблені проходи, вміти не піддаватись паніці при вигляді крові.

Військовослужбовців необхідно навчати керувати своїми психомоторними реакціями і бути тренованими у разі вибуху впасти на землю і чекати не менше 10 секунд, доки пролетять осколки і, ні в якому разі, не обертатись на звук і, тим більше, не дивитись на його наслідки.

Основним правилом, яке доводиться до свідомості військовослужбовців є правило, що на війні не можна бути “військовим туристом”. Воно означає, що потрібно з достатньою уважністю та серйозністю ставитись до будь-якого завдання, яке навіть вважаєш легким і безпечним.

Заняття 2. Охорона та оборона важливих об’єктів і комунікацій в різних умовах обстановки в складі відділення (взводу). Ведення охоронних, оборонних та патрульних дій (6 годин).

2.1. Охорона та оборона важливих об’єктів і комунікацій в різних умовах обстановки в складі відділення (взводу)

2.1.1. Під час охорони та оборони важливих об’єктів і комунікацій основними завданнями механізованого (танкового) підрозділу є недопущення проникнення до об’єктів сил спеціальних операцій (ССО) противника, ДРС (НЗФ) та відбиття їх нападу.

В залежності від завдання, умов обстановки, а також характеру функціонування об’єктів (комунікацій) підрозділи ведуть охоронні, оборонні, сторожові, загороджувальні, патрульні дії.

Охорона організовується і здійснюється відповідно до положень статуту щодо ведення сторожової охорони, оборона – відповідно до положень щодо оборонного бою з урахуванням особливостей ведення стабілізаційних дій.

За розмірами об’єкти поділяються на: малі об’єкти (з довжиною периметру до 1 км) – склади, невеликі мости тощо; середні об’єкти (з довжиною периметру до 3 км) – заводи, великі мости тощо; великі об’єкти (з довжиною периметру 9-27 км) – аеродроми, базові райони тощо.

Залежно від розмірів та місця розташування об’єктів (всередині населеного пункту, на його околиці або поза населеним пунктом) на взвод може покладатися охорона та оборона до трьох малих об’єктів або одного середнього, на відділення – одного малого об’єкту.

Взвод (відділення, танк), що призначений для охорони та оборони важливого об’єкту, може входити до складу основних сил, підрозділу посилення охорони і оборони, протидиверсійного резерву, підрозділу для ліквідації наслідків нападу.

З прибуттям взводу (відділення, танка) і зайняттям визначеного об’єкту командир організовує спостереження і безпосередню охорону та готує підрозділ і об’єкт до оборони. Територія об’єкту і підступи до нього обладнуються в інженерному відношенні. Для бойової техніки і вогневих засобів готуються вогневі позиції, для особового складу, боєприпасів та інших матеріальних засобів улаштовуються укриття. На прихованих підступах виставляються секрети і сторожові пости, висилаються дозори і патрулі. На закритих від

спостереження ділянках встановлюються мінні поля і сигнальні засоби. За необхідності організовується кругова оборона.

Виявлені ССО і ДРС противника (НЗФ) на підступах до об'єкта блокуються, сковуються вогнем та знищуються. У разі раптового нападу противника на об'єкт, що охороняється, чергова зміна охорони, а також особовий склад, що перебуває поблизу об'єкта, відбиває напад вогнем усіх засобів з метою недопущення проникнення противника до об'єкту.

Охорона організовується і здійснюється з метою недопущення раптового нападу наземного противника, проникнення його розвідки і забезпечення часу і вигідних умов для розгортання підрозділів у бойовий порядок і введення в бій.

У всіх умовах обстановки у взводі (відділенні, танку) здійснюється безпосередня охорона. За розпорядженням старшого командира взвод (відділення, танк) може виконувати завдання в інших органах охорони: в бою – у бойовій, на марші – у похідній, при розташуванні на місці – у сторожовій охороні.

Безпосередня охорона організовується командиром взводу (відділення, танка) на основі отриманого завдання, умов обстановки і вказівок старшого командира та здійснюється спеціально призначеними спостерігачами; в обороні і при розташуванні на місці, крім того, – черговими вогневими засобами і чатовими біля бойових машин та місць відпочинку особового складу; а при розташуванні взводу на місці окремо від роти також парними патрулями.

Під час організації охорони командир взводу (відділення, танка) вказує порядок ведення спостереження за місцевістю, повітрям і сигналами командира роти (взводу), призначає спостерігача, вказує його місце і завдання, а також встановлює порядок дій особового складу у разі раптового нападу противника. В обороні і при розташуванні на місці, крім цього, командир взводу визначає необхідну кількість чергових вогневих засобів і чатових, їхні місця і завдання, а при розташуванні взводу на місці окремо від роти – склад патрульних і маршрути їх руху.

На кожну добу для розпізнавання своїх військовослужбовців встановлюються пропуск і відгук. Пропуском служить найменування озброєння або бойової техніки, наприклад “Кулемет”, а відгуком – назва населеного пункту, що починається з тієї ж літери, що і пропуск, наприклад, “Ковель”.

Пропуск повідомляється усно усьому особовому складу підрозділів, які призначені в охорону, розвідку і особам, які висилаються за межі підрозділу, а вночі і в межах розташування свого підрозділу; відгук – командирам цих підрозділів, а також особам, що посилаються для передачі усних наказів.

Пропуск запитується у всіх осіб, які проходять через рубіж охорони і переміщуються по розташуванню підрозділу вночі, а відгук – у осіб, які передають наказ командира, і командирів підрозділів, що ведуть розвідку.

Пропуск і відгук вимовляються тихо. Усі особи, які не знають пропуску, а прибулі з наказом – відгуку, затримуються. Затриманих командир взводу (відділення, танка) опитує особисто, і залежно від обставин дозволяє їм прямувати далі або направляє під конвоєм до командира, що вислав охорону.

Особовий склад, який призначений в охорону, повинен знаходитися у

постійній готовності до дій; дотримуватись встановленого порядку чергування, відпочинку; виконувати заходи маскуванню і виявляти високу пильність, рішучість і стійкість.

2.1.2. Спостережний пост (СП) – це укомплектована особовим складом позиція створена для контролю та спостереження за певною територією, об'єктом або подіями. СП може бути постійним або тимчасовим.

Спостереження проводиться з метою нагляду та вчасного повідомлення про будь-яку ситуацію або інциденти, що можуть мати місце в районі відповідальності.

Спостережний пост (пост РХБ спостереження) призначається для ведення розвідки наземного і повітряного противника (радіаційної і хімічної розвідки об'єктів і місцевості).

В обороні і при розташуванні на місці за рішенням старшого командира від взводу може виділятися СП. Пост розташовується у місці, яке забезпечує найкращий огляд місцевості перед фронтом, на флангах, а за можливості і в тилу підрозділу. Він повинен мати скриті підходи та бути ретельно замаскованим.

СП складається з двох-трьох спостерігачів, один з яких призначається старшим. На СП мають бути прилади спостереження, великомасштабна карта або схема місцевості, журнал спостереження, компас, годинник, засоби зв'язку і подачі сигналів, а у спостерігача – прилади спостереження. Для спостереження вночі та в інших умовах обмеженої видимості виділяються ліхтарі, прилади нічного бачення і засоби освітлення місцевості. На посту РХБ спостереження, крім цього, мають бути прилади радіаційної і хімічної розвідки та засоби для подачі сигналів оповіщення про зараження.

Під час постановки завдання СП (посту РХБ спостереження) командир взводу вказує: склад, старшого поста; орієнтири та умовні найменування місцевих предметів; відомості про противника (де знаходиться, що робить, звідки очікується його поява); відомості про свої підрозділи; місце поста; сектор (смуга, об'єкт) спостереження; за чим спостерігати, що установити, на що звертати особливу увагу; порядок ведення РХБ розвідки, сигнали оповіщення; порядок доповідей результатів розвідки; час готовності.

З отриманням завдання старший СП організовує його зайняття, обладнання, маскуванню і ведення розвідки. Він зобов'язаний: вивчити противника і місцевість у зазначеному секторі спостереження; скласти схему орієнтирів; встановити порядок спостереження і визначити черговість зміни спостерігачів; перевірити справність приладів спостереження, засобів зв'язку і оповіщення; доповісти командирі про готовність до виконання завдання і результати спостереження. Старший посту РХБ спостереження, крім того, повинен встановити порядок вмикання приладів РХБ розвідки, знати сигнали оповіщення про зараження та порядок їх передачі.

Перед початком розвідки спостерігач повинен детально вивчити місцевість у секторі спостереження; визначити відстані до орієнтирів і характерних місцевих предметів і де, ймовірніше всього, противник може розташувати живу силу, бойову техніку і вогневі засоби, інженерні споруди і загорождення;

запам'ятати кількість, форму, розміри і місця розташування місцевих предметів.

Розвідка ведеться безперервно і в залежності від обстановки здійснюється позмінно або всім складом СП одночасно. Спостереження починається, як правило, з ближньої зони і ведеться справа наліво, від себе в глибину послідовним оглядом місцевості і місцевих предметів за зонами спостереження. Виявивши ціль, спостерігач визначає її положення відносно орієнтирів (місцевих предметів) і доповідає старшому СП. Старший СП встановленим порядком доповідає про виявлену ціль командирю, який виставив пост, наносить її на карту (схему місцевості) і робить запис у журналі спостереження.

Розвідка повітряного противника ведеться з метою своєчасного виявлення засобів повітряного нападу та оповіщення підрозділів. Спостереження за повітрям ведеться безперервно усім особовим складом, окремо можуть призначатися спостерігачі та обладнуватися пост повітряного спостереження. Спостереження ведеться за допомогою оптичних приладів послідовним переглядом повітряного простору, починаючи від обрію. Виявивши повітряну ціль, спостерігач негайно подає сигнал оповіщення, визначає характер цілі, напрямок польоту і доповідає командирю (старшому СП).

Пост РХБ спостереження безперервно веде спостереження у визначеному районі. У встановлений час іа при кожному артилерійському та авіаційному нальоті противника вмикає прилади РХБ розвідки і стежить за їхніми показниками.

У разі виявлення дози випромінювання 0,5 рад/рентген і більше старший поста доповідає командирю, який його виставив, і за його вказівкою подає сигнал "Радіаційна небезпека".

У разі виявлення хімічного або біологічного зараження старший поста негайно подає сигнал "Хімічна тривога" і доповідає командирю, який виставив пост. Результати спостереження заносяться у журнал спостереження.

Організація і здійснення спостереження є важливою складовою завдання з охорони та оборони важливого об'єкту. Для ведення спостереження в призначених районах (секторах) розгортаються постійні і тимчасові спостережні пости.

У залежності від умов обстановки й обсягу завдань до складу спостережного посту може бути включено від одного військовослужбовця до 2 механізованих відділень на штатній техніці з необхідним запасом боєприпасів, засобами зв'язку, радіолокаційного огляду, нічного бачення і освітлення місцевості. Склад спостережного посту під час охорони важливого об'єкту зазвичай нараховує 2 військовослужбовці.

Для встановлення та організації служби на СП необхідно:

визначити точне місце знаходження СП на місцевості;

створити систему зв'язку;

визначити захисні позиції СП та сектори стрільби.

Спорудження та вдосконалення СП включає в себе:

побудова СП;

обнесення території колючим дротом на відстані 40-50 метрів від СП якщо це можливо (межа ураження ручними гранатами);

будівництво сховищ та захисних позицій (обладнуються в фортифікаційному відношенні місця для стрільби з різних видів зброї, підготовлені укриття для особового складу та техніки);

підключення електропостачання. Встановлення пристроїв для безперебійного та постійного забезпечення засобів зв'язку електроенергією;

встановлення системи сигналізації навколо СП;

розроблення та введення в дію інструкції для несення служби, панорамної схеми місцевості з нанесеними секторами спостереження;

розбудова інфраструктури СП (будівель, санітарних умов, тощо).

Місце розташування СП обирається з максимальним урахуванням завдання покладеного на підрозділ.

При виборі місця встановлення СП необхідно враховувати:

що саме необхідно бачити для виконання поставленого завдання (саме це часто визначає, місце встановлення СП);

розташування конфронтуючих сторін;

які райони і напрямки необхідно тримати під спостереженням;

наявність між сусідніми СП прихованого від спостереження (“мертвого”) простору;

умови взаємодії із сусідніми СП;

висоту розташування самого СП;

географічні особливості місцевості.

Укомплектування СП особовим складом.

СП як правило комплектується особовим складом з розрахунку цілодобового спостереження та забезпечення мінімальної безпеки. Особовий склад повинен бути поділений на дві зміни:

чергова (яка веде спостереження);

відпочиваюча зміна.

На спостережному посту повинно знаходитись щонайменш дві особи. Один спостерігає а інший відпочиває.

Потрібно мати на увазі, що при веденні спостереження в нічний час, кількість спостерігачів збільшується.

Якщо ситуація в зоні відповідальності є напружена, кількість особового складу збільшується.

Рекомендоване обладнання спостережного посту (рисунок 7):

засоби для ведення спостереження (біноклі, прилади нічного бачення (якщо можливо), спеціальне освітлення для читання карти, або документів, камера або відеокамера, якщо є в наявності, прожектор на спостережній вежі, комплект для обслуговування оптичних приладів);

Рисунок 7 – обладнання спостережного посту.

документація (витяги зі стандартних операційних процедур (SOP), правила застосування зброї, карта району спостереження з позначеними на ній районами особливої уваги; панорамні фотографії або схеми із позначенням характерних місцевих предметів та відстаней до них, довідник з малюнками літаків, вертольотів, танків, БМП (БТР), що використовуються сторонами, які беруть участь у конфлікті, а також типове обмундирування і знаки розпізнавання, журнал реєстрації спостережень, план охорони та оборони СП, зразки подачі рапортів, графік чергування, перелік ступенів бойової готовності, переговорні і кодові таблиці, інструкції про порядок оповіщення і підйому по тривозі, дій при пожежі, затриманні порушників і їх конвоюванні, по застосуванню і обслуговуванню наявної техніки та обладнання; приладів зв'язку, зокрема керівництво зі зв'язку, в якому вказані позивні, частоти, та час доповідей);

озброєння (СП має бути здатним захистити себе протягом часу необхідного для прибуття допомоги (підкріплення)). Крім особистої зброї на СП повинен бути створений запас боєприпасів на випадок ведення оборони, включаючи гранати та сльозоточивий газ, сигнальні пістолети, освітлювальні ракети та трасуючі боєприпаси. Підступи до посту повинні бути розчищені для створення широкого сектору обстрілу. Поруч або на території важливого об'єкту повинна бути обладнана площадка для прийому гелікоптера, обладнання для приземлення і зльоту гелікоптера, особовий склад повинен бути навченим приймати гелікоптер як в день так і вночі);

додаткові запаси продовольства та питної води що знаходяться в укриттях; засоби надання першої медичної допомоги;

ліки від простуди та інших хвороб, що притаманні місцевості;
 запасні батареї;
 інструменти для простого ремонту;
 засоби пожежогасіння;
 генератор для електропостачання;
 місце заряджання та розряджання зброї;
 біля СП повинен стояти плакат, який повинен вказувати на приналежність цього СП, а також на дії місцевого населення, наприклад “Ви наближаєтесь до охороняємого об’єкту, подальший рух заборонено”.

2.1.3. Секрет

Секрет загалом має ті ж функції що й СП але його виставлення та несення служби на ньому має бути прихованим.

Секрет розгортається за вказівкою командира, на обмежений час (зазвичай в ночі), за межами периметру важливого об’єкту, на найбільш загрозливих підступах до нього. Кількість обладнання визначається можливістю особового складу взяти з собою необхідні засоби та обладнання.

Мінімальне устаткування для секрету – засоби спостереження та зв’язку та журнал реєстрації спостереження.

Секрети зазвичай застосовуються для спостереження за зонами та подіями тимчасового характеру які не можуть спостерігатися зі стаціонарного спостережного посту.

Секрет виставляється від району розташування батальйону або від сторожової застави на віддаленні до **400 м** у складі **2-3 солдатів**, один з них призначається старшим. Секрет потай займає і обладнує вказане місце і веде безперервне спостереження за противником та місцевістю. Старший секрету встановлює порядок спостереження, підтримує постійну бойову готовність секрету і зв’язок з командиром, який його виставив. Секрет несе службу беззмінно протягом дня або ночі, потай, нічим себе не виявляючи. Він нікого не затримує і не опитує. Про появу одиночних солдатів (цивільних осіб) та груп противника старший секрету доповідає командир, що вислав секрет. Під час нападу противника на секрет він відкриває вогонь і відходить, продовжуючи вести спостереження. Із закінченням часу несення служби або за командою (сигналом) командира, який вислав секрет, особовий склад повертається на сторожову заставу.

2.1.4. Рухомий патруль

Рухомий патруль – це група військовослужбовців на штатній техніці або в пішому порядку, яка виконує завдання щодо спостереження за місцевістю на підступах до важливого об’єкту з метою виявлення порушень особливого режиму, а також затримання, огляду осіб, які порушують правила особливого режиму, і доставки їх до військової поліції (або місцевої поліції), вилучення зброї і боєприпасів, інші завдання. До складу рухомого патруля входить:

піший рухомий патруль в межах периметру важливого об'єкту – 2 військовослужбовця;

рухомий патруль в межах периметру важливого об'єкту на техніці (автомобілі) 2-3 військовослужбовці;

рухомий патруль за межами зовнішнього периметру важливого об'єкту – до механізованого взводу зі штатним озброєнням.

В залежності від розміру важливого об'єкту, для патрулювання периметру може призначатись декілька піших або рухомих патрулів, для кожного патруля призначається маршрут патрулювання (наприклад піший патруль №1, маршрут СП №1-СП №2-СП №3 тощо), при чому патруль який рухається вздовж визначеного маршруту має мати зв'язок зі спостережними постами вздовж яких здійснює патрулювання та взаємодіяти з зазначеними СП.

2.1.5. Контрольно-перепусний пункт (блок-пост)

КПП (блок-пост) – це укомплектована особовим складом військова позиція створена для перевірки, огляду та контролю руху транспорту та людей в або з певної території чи об'єкту. В залежності від специфіки операції та завдання створюється стаціонарний або тимчасовий КПП (блок-пост) (рисунок 1.8).

КПП (блок-пост) на в'їзді або виїзді до (з) важливого об'єкту призначене для контролю за пересуванням людей і транспортних засобів на території та з території важливого об'єкту. В залежності від розмірів важливого об'єкту може обладнуватись декілька КПП, основне та допоміжне.

В склад КПП (блок-пост) яке являється одним із об'єктів системи охорони та оборони важливого об'єкту може входити від 1 відділення до взводу (в залежності від обстановки та оцінки загрози). Несення служби на КПП організовується в три зміни, найбільш оптимальна тривалість чергування кожної зміни складає 4 години, а в загрозовій обстановці коли КПП посилюється додатковими силами та засобами, тривалість зміни може складати 8 годин.

Кількість особового складу, який несе службу на КПП (блок-посту) залежить перш за все від загальної ситуації в зоні відповідальності.

На КПП (блок-посту) повинно бути достатньо особового складу відповідно до завдання та можливості захисту. Зазвичай КПП (блок-пост) укомплектовується щонайменш одним відділенням. Якщо доступні собаки вони дуже ефективні для перевірки людей та машин.

Якщо обстановка спокійна, місцеве населення з повагою ставиться до військових, на КПП (блок-пост) застосовується мінімальна кількість особового складу.

Якщо обстановка в зоні відповідальності несе собою загрозу для підрозділів, на КПП (блок-посту) призначається більша кількість особового складу з відповідним озброєнням яке дозволить належним чином реагувати на ту чи іншу загрозову ситуацію.

2.2. Ведення охоронних, оборонних та патрульних дій

2.2.1. Несення служби на СП

Перше та основне правило роботи СП полягає у тому, що все обладнання, яке встановлене на СП повинно функціонувати, карти, книги та інші документи повинні бути готовими до роботи. Особисті предмети, такі як радіоприймачі, плеєри і журнали суворо заборонені, так як відволікають від несення служби. Коли проводиться зміна спостерігачів, спостерігач, що заступає на чергування повинен прийти за 20-30 хвилин до початку несення служби, це робиться з метою введення спостерігача в обстановку та надання можливості його очам пристосуватися до темряви у нічний час.

Спостереження на СП повинно проводитися планово та систематично. Відповідно до інструкції спостерігач повинен оглядати всю місцевість та прилягаючі дороги. Оптичні засоби спостереження застосовуються у разі потреби. Для якісного спостереження та швидких доповідей, місцевість за якою ведеться спостереження поділяється на сектори. Спостереження ведеться зліва на право від себе в глибину. В книгу реєстрації спостереження записуються всі інциденти, які були помічені, навіть якщо вони здаються неважливими.

Під час несення служби вночі спостерігач повинен використовувати прилади нічного бачення, але не більше як 3-5 хвилин, після чого повинен дати очам відпочити на протязі 10-15 хвилин.

УВАГА! Тривалість несення служби на СП не повинна перевищувати 4 години, а в умовах напруженої обстановки, коли спостережні пости посилюються додатковим особовим складом, не більше 8 годин, після чого здійснюється зміна.

Спостерігач завжди повинен бути озброєним та готовим до здійснення попереджувальних пострілів з особистої зброї та подачі встановлених сигналів за допомогою сигнальних ракет.

При виникненні небезпечних ситуацій, таких як стрільба поблизу розташування СП та ін., спостерігач повинен негайно доповісти командирів підрозділу або черговому КСП підрозділу.

Принципи ведення спостереження та здійснення доповідей:

шукати та бачити;

слухати та чути;

оцінювати, те за чим спостерігали;

доповідати про те, що спостерігали.

Організація зв'язку на СП є головною складовою частиною ефективного несення служби. Під час несення служби на СП який є складовою важливого об'єкту, зв'язок повинен бути з командиром підрозділу (черговим КСП підрозділу який розгорнутий на території важливого об'єкту), з резервом, та сусідніми спостережними постами. Це може бути телефонна лінія або радіо мережа. При цьому для зв'язку з командиром підрозділу бажано мати обидві лінії. Перевірка зв'язку повинна проводитись під час заступання кожної зміни на СП.

Щоб виключити можливість виходу засобів зв'язку з ладу, на СП потрібно мати резервну радіостанцію та батареї до неї. Особливо це стосується віддалених

СП. Для ведення переговорів по засобах зв'язку розробляється спеціальна переговорна таблиця, яка має бути на кожному СП. В таблиці передбачаються кодовані слова та сигнали управління (оповіщення). Це робиться для захисту інформації (яка передається) від небажаного прослухування.

Індивідуальне спорядження особового складу який заступає для несення служби на СП, завжди повинно включати в себе: відповідну форму одягу, особисту зброю, захисне спорядження (шолом, куле захисний жилет) та індивідуальну медичну аптечку. Більш детальні вказівки повинні міститися в стандартних операційних процедурах підрозділу.

2.2.2. Несення служби на блокпосту (КПП)

Основними завданнями блокпосту (КПП) є повне або часткове блокування в'їзду (виїзду) в окремі місцевості, попередження ввозу (вивозу) в них зброї, боєприпасів та інших заборонних засобів, що можуть бути використані для протиправної діяльності, демонстрація військової присутності ("демонстрація прапора"), спостереження і збір інформації від місцевого населення

Крім того на блокпост (КПП) покладається наступні завдання: огляд і перевірка людей, транспорту і вантажів, що перетинають зону роз'єднання (буферну, контрольовану, демілітаризовану зону); запобігання проникнення порушників і незаконної доставки зброї, боєприпасів, вибухових речовин; блокування руху транспорту і людей (часткового чи повного); затримання громадян і транспортних засобів, що порушують встановлений режим поведінки; спостереження за місцевістю; контроль комунікацій.

2.2.3. Особовий склад КПП може застосовувати силу і зброю для:

- особистого захисту від збройного нападу;
- забезпечення власної безпеки або безпеки іншого персоналу, якому загрожує небезпека;
- при спробі захоплення, пошкодження або викрадення цивільного чи військового персоналу;
- при перешкоді персоналу в виконанні завдань;
- при намаганні вкрати або знищити обладнання КПП.

2.2.4. Варіант застосування сили проти транспортного засобу який не виконує вказівки особового складу КПП:

якщо час дозволяє, дається попередження голосом (сигнал рукою), щоб зупинитися, при цьому зброя знімається з запобіжника та досилається патрон у патронник;

якщо час дозволяє, розгортається смуга з цвяхами (для проколювання шин);

особовий склад займає захисні позиції;

якщо час дозволяє, викликається допомога;

якщо автомобіль не зупиняється, робиться попереджувальний постріл в землю перед автомобілем, наступний постріл в водія (так як даний випадок може

нести пряму загрозу всьому особовому складу КПП, автомобіль може бути начинений вибухівкою, стрільба по колесам та в двигун не зупинить вчасно транспортний засіб). Якщо можливо, повинні використовуватися трасуючі набої. необхідно уникнути ушкодження сторонніх людей.

2.2.5. Варіант застосування сили проти людини яка не виконує вказівки особового складу КПП:

здійснити окрик “Стій, лягти на землю інакше буде застосовано зброю”;

якщо команду не виконано здійснюється попереджувальний постріл в землю перед порушником, якщо порушник не зупиняється робиться у разі можливості ще один попереджувальний постріл в землю перед ним, якщо і це не допомагає здійснюється постріл по ногах;

застосування сили повинно припинитися, як тільки попередження виконано або ситуація нормалізувалася;

якщо особовому складу КПП загрожує натовп, може використовуватися сльозоточивий газ;

рух повинен бути блокований всіма доступними засобами;

особовий склад КПП залишає дорогу і займає захисні позиції;

здійснюється доповідь і виклик допомоги (підсилення);

якщо хтось намагається розблокувати дорогу, можуть робитись попереджувальні постріли;

якщо спроби не припиняються, застосовується сльозоточивий газ або дими;

якщо спроби не припиняються, ведеться вогонь в землю перед порушниками, якщо і це не діє та відсутні інші засоби впливу, а дії порушників несуть пряму загрозу життю та здоров'ю персоналу КПП, застосовується зброя на враження.

Заняття 3. Виконання бойового завдання особовим складом відділення (взводу). Бойовий наказ. Послідовність та зміст роботи командира з організації бою. Планування дій з організації виконання поставлених завдань з обладнанням макету місцевості з підручних засобів в польових умовах (6 годин).

3.1. Виконання бойового завдання особовим складом відділення (взводу)

3.1.1. Оборона

Механізований взвод діє, як правило, у складі роти.

Місце взводу в обороні роти (батальйону) – це його положення в бойовому порядку роти (батальйону).

Взвод (відділення) може оборонятися у складі роти (взводу) в першому або другому ешелоні, на головному або другорядному напрямку (рисунок 1.8, 1.9).

Може бути в резерві батальйону, призначатися в бойову охорону, бойовий розвідувальний дозор і вогневу засідку, частиною сил або в повному складі входить до бронегрупи батальйону (роти). Крім цього, при виході з бою

(оточення) він може призначатися до складу підрозділів прикриття (в заслоні).

Бойове завдання – це завдання, яке поставив старший командир підрозділу для досягнення мети бою до визначеного (встановленого) терміну.

Зміст бойового завдання залежить від призначення підрозділу, складу сил та засобів, боєздатності та бойових можливостей свого підрозділу та противника, умов місцевості та інших факторів.

Механізованому взводу можуть додаватися гранатометне, протитанкове, вогнеметне, зенітне, а іноді інженерно-саперне відділення і танк.

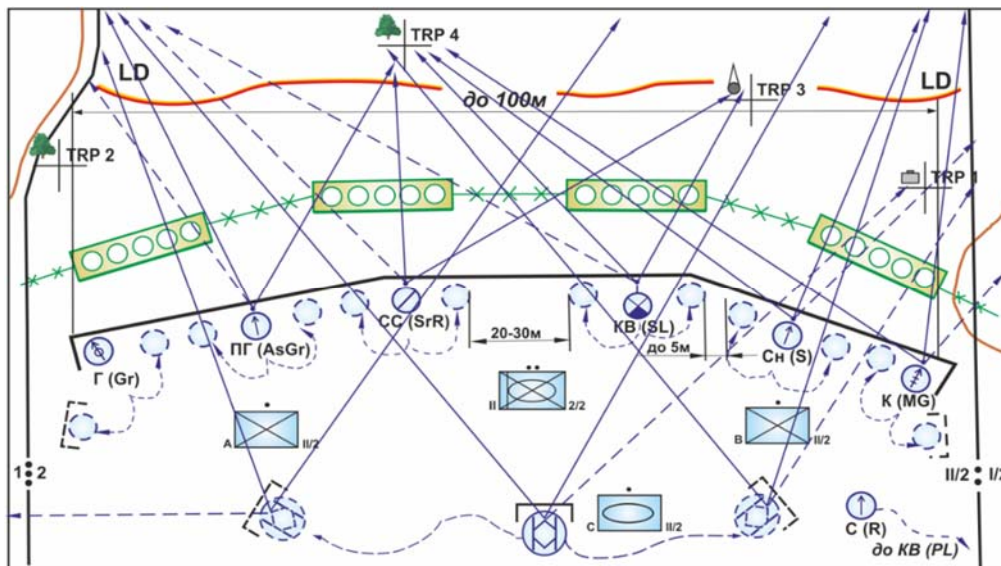

Рисунок 8 – оборона механізованого відділення у складі бойових груп (варіант).

Взвод першого ешелону роти має завдання вогнем штатних і доданих засобів самостійно й у взаємодії із сусідами завдати противнику значних втрат живої сили і техніці, відбити його атаку та утримати опорний пункт, що займає.

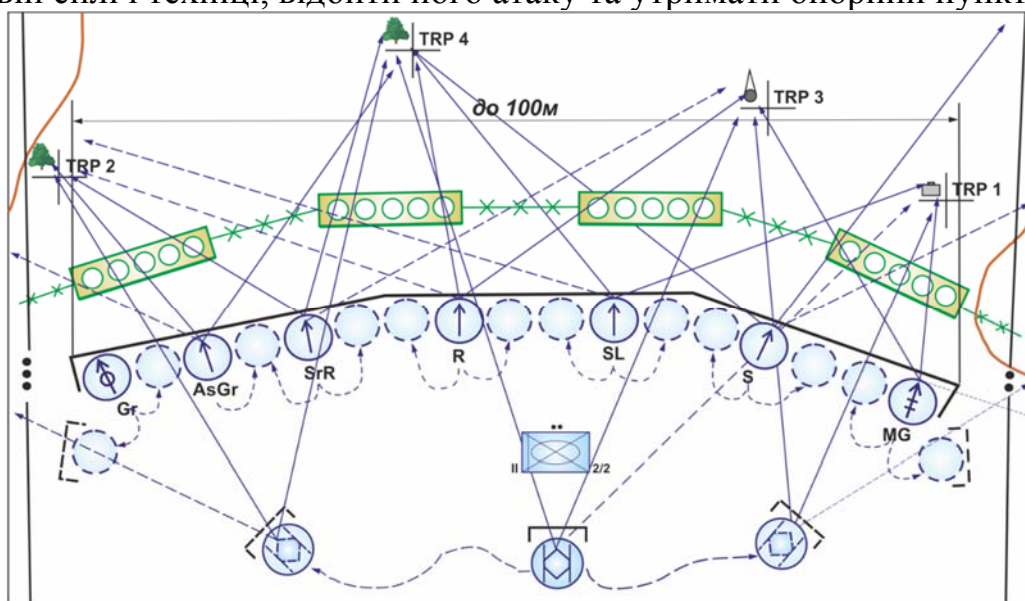

Рисунок 9 – оборона механізованого відділення в рівномірному бойовому порядку (варіант).

Знаходячись у першому ешелоні роти, взвод може оборонятися на головному напрямку, тобто там, де очікується наступ основних сил противника, або на його другорядному напрямку.

Взвод другого ешелону роти має завдання, що полягає в підтримці вогнем взводів першого ешелону, у знищенні живої сили і бойової техніки, що прорвалася в опорний пункт роти, у відбитті атак противника та утриманні опорного пункту, який займає, і створення тим самим необхідних умов для його знищення.

Механізований взвод, який складає резерв батальйону, займає опорний пункт у глибині його оборони в готовності до відбиття атаки противника, що вклинився в оборону, знищення повітряних і аеромобільних десантів, диверсійно-розвідувальних груп, що висадилися у глибині району оборони батальйону, підсилення (заміни) підрозділів першого ешелону, які втратили боєздатність, і до вирішення інших завдань, що раптово виникають.

В обороні механізований взвод обороняє взводний опорний пункт або бойову позицію.

Побудова оборонного бою механізованого взводу включає:

- бойовий порядок взводу;
- бойові тактичні групи;
- опорний пункт взводу;
- систему вогню.

В кінцевому результаті дії взводу в обороні повинні забезпечити відбиття атаки противника та знищення його танків і живої сили перед переднім краєм, на флангах і в глибині оборони, утримання опорного пункту, маневр відділенням (танком) і вогнем.

Порядок ведення оборонного бою.

До початку вогневої підготовки наступу, противник буде намагатися вести розвідку і провокувати підрозділи, що обороняються, на відкриття вогню з метою визначення їх вогневих позицій, проробляти проходи в мінних полях або, використовуючи стики, проникнути в глибину оборони. Такі групи противника знищуються вогнем тільки чергових засобів, як правило, розташованих на тимчасових або запасних вогневих позиціях. Решта солдатів готуються до відбиття наступу, відкриваючи вогонь тільки по команді командира, і продовжують обладнання вогневих позицій. З початком вогневої підготовки солдат, якщо він не є спостерігачем, за командою (сигналу) командира переходується в щілини або бліндажі, в готовності швидко зайняти вогневу позицію.

З переходом противника в атаку, за сигналом спостерігача або командою командира, солдат займає свою вогневу позицію (місце для стрільби) і готується до бою. Вогонь по противнику солдат відкриває по команді або самостійно з виходом противника до рубежу відкриття вогню. Рубіж відкриття вогню зазвичай вказується командиром заздалегідь, він знаходиться на видаленні дійсного вогню зброї. Необхідно пам'ятати, що вогонь найбільш ефективний у той момент, коли противник змушений сповільнити атаку при спішунанні та подоланні різних загороджень перед переднім краєм. Головне завдання кожного

в обороні – не допустити противника на позицію, якщо ж противник підійде до позиції, то він знищується вогнем в упор, гранатами й у рукопашній сутичці. При відбитті атаки піхоти з танками гранатометники знищують танки, а автоматники і кулеметники відсікають своїм вогнем піхоту.

Танки та інші броньовані об'єкти противника – це найважливіші та найбільш небезпечні цілі на полі бою. По таких цілях як сучасний танк з метою його надійного ураження слід вести вогонь з декількох протитанкових засобів. Слід враховувати те, що потрапити в танк мало, треба його вивести з ладу, ведучи вогонь в найбільш вразливі місця.

Якщо танк не вдалося знищити в лобову частину і борт, його слід підпустити на 15-20 метрів і вразити ручною кумулятивною гранатою верхню частину корпусу або башти. Найбільш ефективно метання гранати в задню частину корпусу після подолання танком передньої траншеї або окопу. Після вибуху гранати слід приготуватися для ураження екіпажу, якій покидає уражений танк (рисунок 10). Якщо у автоматника (кулеметника, снайпера) протитанкові засоби витрачено або відсутні, слід вести вогонь по приладам і прицілам, що робить неможливим управління машиною і прицільну стрільбу.

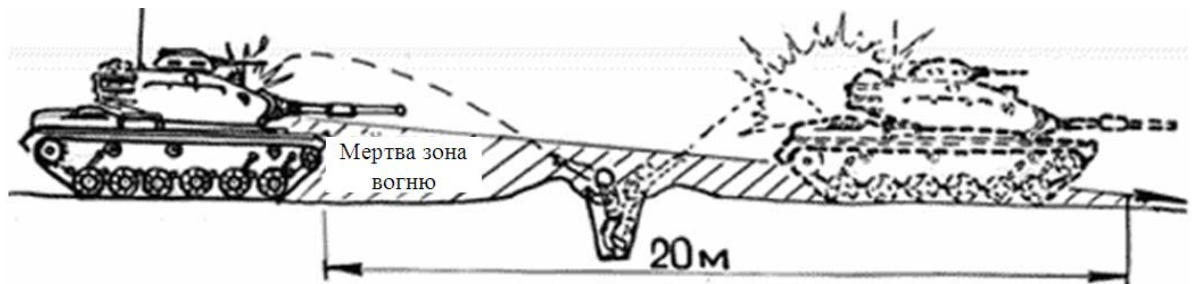

Рисунок 10 – знищення броньованих об'єктів противника.

Якщо окремі групи атакуючого противника увірвалися в траншею, солдат повинен негайно встановити заздалегідь заготовлені загородження у вигляді “їжаків” і “рогаток” з колючого дроту і знищувати противника, що вклинився вогнем в упор, гранатами і в рукопашному бою. У всіх випадках, без наказу командира чи особи, яка його замінила, позиція не покидається і бій ведеться до повного знищення противника.

3.1.2. Наступ

Механізований (танковий) взвод наступає у складі роти, а в резерві батальйону, штурмовій групі і розвідці може діяти самостійно. Механізований взвод, крім того, може діяти в передовій групі ТакПД, у складі його головних сил або окремо, під час виконання спеціальних завдань.

Взвод наступає на фронті до 300 м, а механізоване відділення в пішому порядку – на фронті до 50 м.

Бойовий порядок механізованого взводу, який наступає в пішому порядку, може будуватися в одну або у дві лінії. Бойовий порядок механізованого відділення в одну лінію (рисунок 11, 12). При діях в одну лінію він складається з бойових порядків відділень (бойових груп) з інтервалами між ними до 50 м, групи управління і вогневої підтримки, що діє за ними на відстані до 50 м, і

засобів посилення, які залишаються в безпосередньому підпорядкуванні командира взводу.

Під час наступу у дві лінії одне з відділень, група управління і вогневої підтримки діють за бойовими порядками відділень першої лінії на відстані до 50 м і виконують завдання щодо підтримки (прикриття) відділень першої лінії під час подолання загороджень, атаки противника і в ході наступу; знищення противника в траншеї; відбиття раптового нападу противника з флангу, а також може використовуватися для заміни відділень першої лінії, які зазнали втрат від вогню противника; здійснення маневру та атаки противника у фланг і тил та виконання інших завдань.

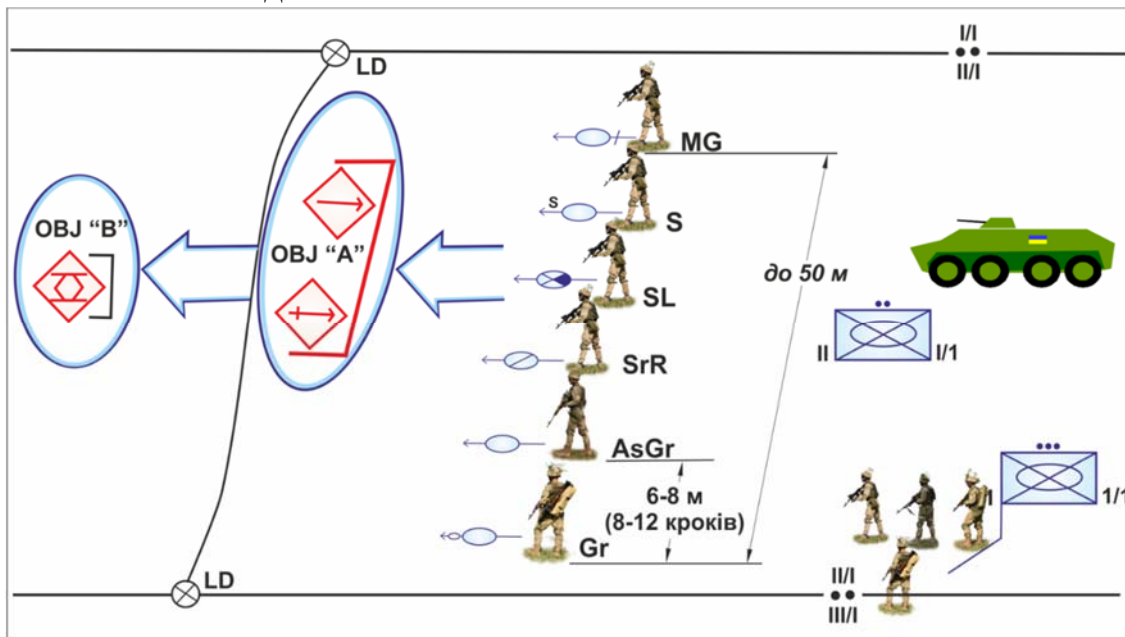

Рисунок 11 – одночасна атака механізованого відділення (варіант).

Наступ з ходу взвод здійснює у складі роти з вихідного району в місці, що вказує командир роти, у якому здійснюється підготовка до наступу. У вихідному районі взвод розташовується приховано, у постійній готовності до відбиття можливого нападу противника, для чого обладнуються фортифікаційні споруди.

З метою організованого висування, розгортання в бойовий порядок і проведення одночасної атаки переднього краю противника призначаються: маршрут висування, вихідний пункт, рубежі (пункти) розгортання, рубіж переходу в атаку і рубіж безпечного віддалення, рубіж спішування за умов атаки в пішому порядку.

Ведення наступу

Висування до рубежу і розгортання у взводні колони взвод, як правило, здійснює у складі роти. Рубіж розгортання у взводні колони призначається, якщо можливо, за складками місцевості, за 2-3 км від переднього краю оборони противника, а на відкритій місцевості і на більшій відстані.

Місця посадки особового складу механізованих підрозділів на автомобілі і танки, як правило, вибираються на відстані 2-4 км від переднього краю оборони противника на місцевості, яка забезпечує приховану і швидку посадку. Для автомобілів підрозділів призначаються місця збору автомобілів.

Із виходом роти на рубіж розгортання у взводні колони взвод без зупинки висувається на свій напрямок і стрімко продовжує просування до рубежу переходу в атаку.

Рубіж переходу в атаку вибирається таким чином, щоб висунення до нього здійснювалося приховано, а його віддалення забезпечувало ведення дійсного вогню з основних видів зброї взводу і дозволяло досягти переднього краю оборони противника у встановлений час ("Ч"). Він може призначатися на відстані до 600 м від переднього краю оборони противника, а іноді й далі.

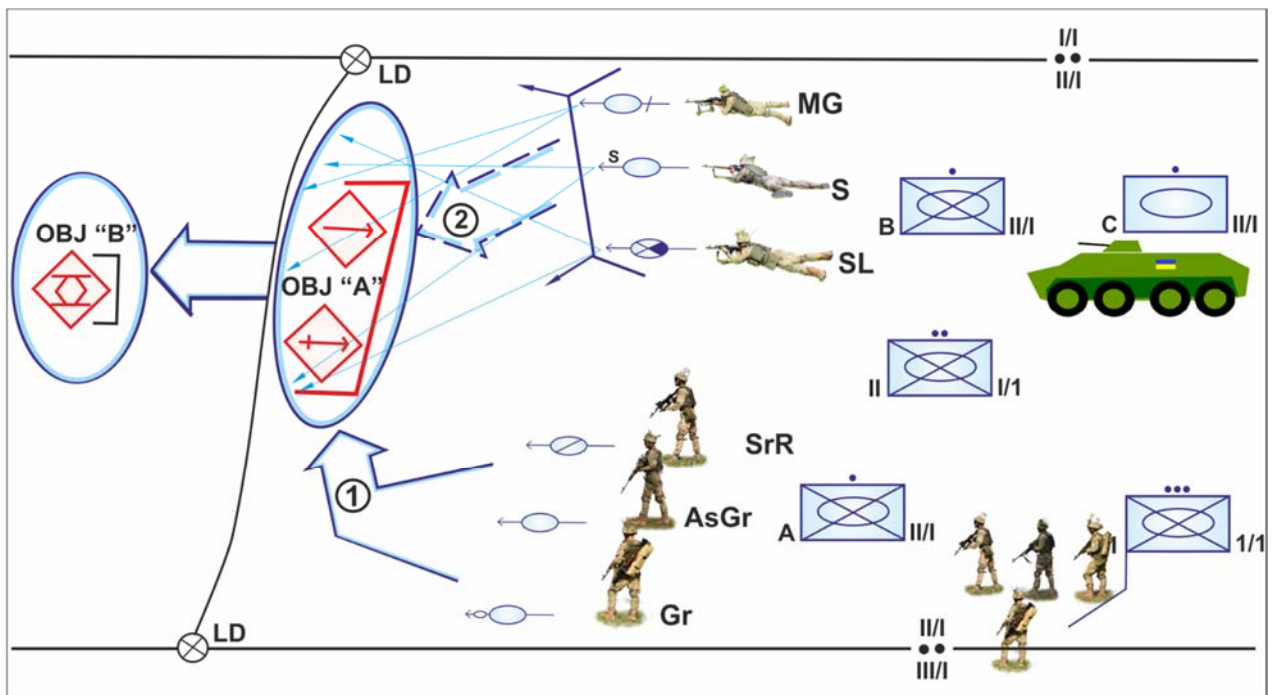

Рисунок 12 – послідовна атака механізованого відділення (варіант).

З виходом на рубіж переходу в атаку взвод розгортається в лінію бойових машин, витримуючи при цьому напрямок руху для виходу на призначений об'єкт атаки.

Під час атаки в пішому порядку взводу призначається рубіж спішування (відділенням – місце спішування), з виходом на який особовий склад висаджується з БМП (БТР), розгортається в бойову лінію і продовжує наступ. Він призначається якнайближче до переднього краю оборони противника, як правило, в місцях, захищених від вогню кулеметів і протитанкових засобів ближнього бою противника. Іноді він може збігатися з рубежем переходу в атаку, бути попереду або більше віддаленим.

Залежно від обстановки і характеру місцевості віддалення цих пунктів (рубежів) може бути іншим.

При переході військ в наступ з ходу із висунанням з глибини здійснюється їх вогневе прикриття. У першу чергу з початком руху військ уражаються ті засоби противника, які можуть чинити вогневу протидію наступаючим ще на дальніх підступах до оборони. Одночасно артилерія та авіація подавляють пункти управління, радіолокаційні системи і засоби розвідки противника. Це дає можливість порушити систему управління та бойового забезпечення противника. У міру наближення військ до лінії бойового зіткнення вогневі удари,

що наносяться по глибоких об'єктах оборони, послідовно зміщуються до лінії фронту, забезпечуючи атаку підрозділів.

Під час зближення з противником, особовий склад може укриватися за бронею бронетехніки підрозділу.

Таке переміщення захищає від фронтального вогню, але слід пам'ятати, що при ураженні танка, під прикриттям якого слідує піхота, вона може наражатися на небезпеку від вибуху боекомплекту танка.

Вогонь противника по танку, також несе загрозу для піхоти оскільки напрямок розльоту осколків та рикошетів може бути різний. Крім того переміщаючись за бронетехнікою, неможливо подолати всю відстань до противника. В момент появи за бронею піхота, що атакує, буде чудовою мішенню для противника.

Також потрібно враховувати що від вогню противника прикрита тільки одна сторона машини і можливе ураження піхоти вогнем, який ведеться поперек БМП – мінометами, гранатами гранатометів, а також ураження фланговим вогнем. Скупченість піхоти за бронею може примусити противника зосередити основні зусилля на знищення піхоти за бронею. Також БМП має властивість притягувати на себе вогонь більшої частини зброї противника, тому піхоті доводиться сторонитися БМП і пересуватись на деякій відстані від неї.

Чим ближче до противника, тим менше повинні бути групи солдат і тим більше розріджене та розгорнуте по фронту повинно бути їх шиккування.

Причина очевидна – розосередженні цілі важче уразити вогнем. Зрозуміло, що розгорнутим шиккуванням важче управляти, але необхідність зниження втрат від вогню противника потребує розгортання. Збереження колонного порядку при наступі небезпечно, тим що створюються умови для знищення всієї колони піхоти фронтальним вогнем зі стрілецької зброї. Для кулеметника противника, який розташований фронтально до колони, вона буде мішенню в якій кожна куля знаходить свою ціль.

З ротних, взводних колон піхота розгортається в одну або дві лінії, які називають ешелонами. Всі форми шиккування ешелонами можливо звести до трьох:

- шикування рівносильними ешелонами;
- перший ешелон слабший, другий сильніший;
- перший ешелон сильніший, другий слабший.

Перевагою шиккування в один ешелон є більш потужний вогневий вплив – всі вогневі засоби підрозділу можуть бути застосовані для нанесення ураження противнику. Крім того, досвід показує, що другий ешелон в багатьох ситуаціях бою фактично не застосовується, оскільки не може вести вогонь через перший ешелон, причому із-за дальнього вогню противника пересувається він з тими ж труднощами, швидкістю і втратами що і перший ешелон. Тому шикувати підрозділ в два ешелони – однаково, що свідомо ослабити себе на половину.

Основним змістом двох ешелонного шиккування за принципом перший ешелон сильніший, другий слабший є в наявності деякої глибини шиккування на випадок фронтальної або флангової контратаки противника, а також наявності резерву для поповнення втрат першого ешелону.

Шиккування за принципом перший ешелон слабший, другий сильніший використовується для того щоб перший ешелон виконав завдання дорозвідки,

викликаючи вогонь противника, та для зменшення загальних втрат підрозділу, збереження основних сил підрозділу для подальших дій.

Варіанти порядку висування груп:

одна група весь час спереду, а інша підтягується – метод приставного кроку, або спочатку одна група виривається вперед, потім – друга – метод звичайного кроку. Другий метод ставить обидві групи в умови рівного ризику. Перший спосіб рахується більш правильним, оскільки передова група в момент зупинки, доки підтягується друга група, встигає оглянути місцевість попереду себе та краще готується до здійснення наступного пересування.

Можливо використовувати дві або більше вогневих груп для забезпечення руху однієї маневрової групи, але слід пам'ятати про можливість замінити маневр вогнем і перейти на вогневий бій, що може зірвати атаку.

Розміри груп можуть бути різними. Спочатку це взводи. Один взвод прикриває – другий біжить. По ходу зближення з противником розміри груп зменшуються. Спочатку до відділень, потім до бойових груп всередині відділень (трійок, двійок, солдат) а потім до одиночних солдат всередині бойових груп.

Порядок дій при зустрічі з противником наступний:

зайняти укриття;

визначити позиції противника і придушити їх вогнем;

уточнити склад і завдання мобільної групи, що здійснює її обхід;

при підході мобільної групи до флангу противника група підтримки посилює вогонь;

атакувати мобільною групою, при цьому атака супроводжується зміщенням вогню групою підтримки;

уточнити завдання та продовжити наступ.

3.2. Бойовий наказ. Послідовність та зміст роботи командира з організації бою. Планування дій з організації виконання поставлених завдань з обладнанням макету місцевості з підручних засобів в польових умовах

У ланці взвод застосовується стандартна процедура управління підрозділами (en:TLP – Troops Leading Procedure).

Алгоритм роботи командира взводу – це комплекс заходів, який проводиться з метою підготовки бою (дій) і включає: організацію бою (дій), підготовку підрозділів до виконання поставленого завдання, підготовку району бойових дій, зайняття вказаного району, практичну роботу командира в підрозділах з метою контролю та надання допомоги.

Процедура управління підрозділами (TLP) у взводі – алгоритм роботи командира взводу починається з отриманням від старшого командира, попереднього (попереднього бойового) розпорядження, бойового розпорядження або бойового наказу, в ході бою може починатися на підставі його усного розпорядження.

Алгоритм роботи командира взводу, зазвичай, складається з восьми етапів:

ПЕРШИЙ – Аналіз отриманого завдання та оцінка обстановки;

ДРУГИЙ – Віддання попереднього бойового розпорядження (вказівок з

підготовки бою (дій));

ТРЕТІЙ – Вироблення замислу бою (дій);

ЧЕТВЕРТИЙ – Здійснення необхідних переміщень;

П'ЯТИЙ – Проведення рекогносцировки;

ШОСТИЙ – Завершення формулювання рішення на бій (дії);

СЬОМИЙ – Підготовка та віддання бойового наказу;

ВОСЬМИЙ – Організаторська робота.

Кількість етапів та їх послідовність не є обов'язковою та залежить від обстановки та наявного часу на підготовку бою (дій), окремі етапи можуть виконуватися паралельно з роботою старшого командира.

ПЕРШИЙ ЕТАП – аналіз завдання та оцінка обстановки.

З отриманням бойового завдання командир взводу усвідомлює його з метою визначення вихідних даних для підготовки бою (дій).

Під час усвідомлення бойового завдання командир взводу повинен зрозуміти вид і мету майбутніх дій; замисел старшого командира, завдання роти і взводу; завдання, які виконуються силами і засобами старших командирів на напрямку дій взводу; завдання сусідів і порядок взаємодії з ними; час готовності до виконання завдання.

За результатами усвідомлення командир взводу повинен нанести на робочу карту: завдання роти, взводу; завдання сусідів і розмежувальні лінії з ними; завдання, які вирішуються засобами старших командирів на напрямку дій взводу, та інші необхідні дані.

Після усвідомлення бойового завдання, командир взводу проводить початковий аналіз факторів METT-TC (далі – оцінка обстановки), де:

M-MISSION – зміст бойового завдання; E-ENEMY – можливий склад, стан, положення противника і характер його дій; найбільш важливі об'єкти (цілі), від ураження яких можливе зниження бойового потенціалу противника; можливі шляхи висування та рубежі розгортання, система вогню та загороджень; сильні та слабкі сторони противника; T-TERRAIN and WEATHER – характер, захисні і маскувальні властивості місцевості в районі майбутніх дій, спостереження і ведення вогню; зручні підступи, загородження і перешкоди; радіаційну, хімічну, біологічну обстановку; погодні умови та їх можливий вплив на особовий склад, озброєння і військову техніку та виконання завдань; T-TROOPS and SUPPORT available – склад, стан, забезпеченість, бойові можливості своїх підрозділів, їх морально-психологічний стан; завдання сусідів, розмежувальні лінії та порядок взаємодії з ними; T-TIME available – наявність часу на підготовку бою (дій); C-CIVIL considerations – соціально-політична обстановка в районі майбутніх дій та її вплив на виконання поставлених завдань.

Послідовність і ступінь деталізації обстановки за факторами METT-TC залежить від наявної інформації та пріоритетності кожної складової інших умов.

На підставі наявної інформації, отриманої в результаті усвідомлення завдання та оцінки обстановки (факторів METT-TC) командир взводу проводить розрахунок часу для підготовки бою (дій). Розрахунок часу у підготовці бою (дій) проводиться від часу отримання завдання до часу готовності до виконання завдання (додаток 5).

Командир взводу під час проведення розрахунку часу підготовки бою (дій) повинен дотримуватися правила розподілу наявного часу: 1/3 часу-на організацію бою (дій), 2/3 часу-на підготовку підрозділів та організаторську роботу.

ДРУГИЙ ЕТАП – віддання попереднього бойового розпорядження (вказівок з підготовки бою (дій)).

Командир взводу, після усвідомлення завдання, оцінки обстановки та розрахунку часу на підготовку бою (дій), готує попереднє бойове розпорядження (вказівки з підготовки бою (дій)) та записує його у робочий зошит.

У попередньому бойовому розпорядженні (WARNO) вказуються: район (АО), характер майбутніх дій; завдання взводу; завдання, які необхідно виконати першочергово з підготовки підрозділів до бою (бій) (підготовка особового складу, ОБТ, майна), час і місце віддання бойового наказу (OPORD), термін готовності до бою (дій).

Попереднє бойове розпорядження, яке підготовлене командиром взводу, усно доводиться до командирів відділень.

Своєчасне віддання попереднього бойового розпорядження (WARNO) командиром взводу дозволить підлеглим командирам своєчасно почати підготовку особового складу та ОБТ до бою (дій).

ТРЕТІЙ ЕТАП – вироблення замислу бою (дій).

Замисел бою (дії) – є основою рішення командира взводу на бій (дії) і залежить від отриманого завдання, місця взводу у бойовому порядку роти і полягає у визначенні порядку та способів виконання отриманого завдання.

Замисел бою (дії) представляє собою головну ідею командира про порядок і способи виконання бойового завдання.

У замислі бою (дій) командир взводу визначає: напрямок зосередження основних зусиль (у наступі – напрямок головного удару); спосіб розгрому противника (якому противнику, де та як розгромити із зазначенням порядку вогневого ураження та заходів введення його в оману); побудову бойового порядку.

Командир взводу вироблений замисел на бій (дії) оформлює графічно на робочій карті. Після чого командир взводу повинен бути готовий доповісти замисел старшому командиру за такими пунктами: висновки з оцінки противника; напрямок зосередження основних зусиль (головного удару); способи розгрому противника та заходів введення його в оману; побудову бойового порядку.

ЧЕТВЕРТИЙ ЕТАП – здійснення необхідних переміщень.

Переміщення взводу може здійснюватися за вказівкою старшого командира. В умовах обмеженого часу на підготовку бою (дій) здійснення переміщень взводу може відбуватися під час виконання заходів алгоритму роботи командира з отриманням бойового завдання. Такі переміщення можливі в район зосередження (АА), вихідний район, район очікування, на бойові позиції, на вихідні позиції для переходу до наступу або зміни підрозділів, що там розташовані.

П'ЯТИЙ ЕТАП – проведення рекогносцировки (RECON).

Проведення рекогносцировки можливо, коли час і обстановка дозволяють її проведення. Коли є такі можливості, командир взводу проводить рекогносцировку на місцевості з метою вивчення району майбутніх дій та уточнення завдань підлеглим підрозділам.

Жодні висновки із оцінки місцевості, які проведені по топографічній карті, не можуть замінити командиру результати проведеної рекогносцировки на місцевості.

Рекогносцировка проводиться для підтвердження наявної інформації стосовно місцевості та противника.

Проведення рекогносцировки і отримання реальної інформації про місцевості та противника дозволяє командирі якісніше здійснювати підготовку бою (дій).

ШОСТИЙ ЕТАП – завершення формулювання рішення на бій (дії).

Завершуючи прийняття рішення командир взводу визначає бойові завдання підлеглим та приданим підрозділам (вогневим засобам); основні питання взаємодії, управління та всебічного забезпечення.

Бойові завдання підлеглим та приданим підрозділам (вогневим засобам) командир взводу визначає в обсязі, який відображається у бойовому наказі під час постановки бойових завдань.

В основних питаннях взаємодії командир взводу визначає: порядок взаємодії відділень, приданих, підтримуючих і взаємодіючих підрозділів під час виконання поставлених завдань по рубежах, напрямках і часу.

В основних питаннях управління командир взводу визначає: місце і час розгортання командно-спостережного пункту, напрямок і порядок його переміщення в ході бою(дій); визначає порядок управління підрозділами під час підготовки та в ході бою(дій) (порядок використання засобів зв'язку), сигнали бойового управління, взаємодії та оповіщення.

В основних питаннях всебічного забезпечення командир взводу визначає: основні заходи всебічного забезпечення, послідовність і терміни їх виконання, які сили і засоби залучати.

Своє рішення командир взводу оформлює графічно на робочій карті.

СЬОМИЙ ЕТАП – підготовка та віддання бойового наказу (OPORD).

Постановку бойових завдань підлеглим та приданим підрозділам (вогневим засобам) командир здійснює шляхом віддачі бойового наказу в усній формі із використанням робочої карти та записаним бойовим наказом у робочому зошиті.

Бойовий наказ командира повинен бути стислим, чітким і точним. Бойовий наказ командир віддає на місцевості. В окремих випадках, за неможливості віддання бойового наказу на місцевості, командир віддає його з використанням робочої карти (схеми, оверлею) або макету місцевості.

Командир взводу У БОЙОВОМУ НАКАЗІ вказує (додаток 6):

1. Короткі висновки із оцінки обстановки (факторів МЕТТ-ТС):

а) Короткі висновки із оцінки противника (можливий склад, стан, положення противника, можливий стан його ОВТ; характер його дій; можливі шляхи висунання та рубежі розгортання, система вогню та загороджень).

б). Свої війська:

бойове завдання старшого командира (на одну ступінь вище за командира взводу);

сусіди (завдання сусідів, розмежувальні лінії з ними, порядок взаємодії під час виконання бойового завдання);

підтримуючі підрозділи (інформація про підрозділи вогневої підтримки повинна містити: місцеположення, азимути введення вогню, порядок підтримки вогнем в разі необхідності та час їх готовності до відкриття вогню).

в) Придані підрозділи (вогневі засоби) та ті, що передані в підпорядкування в інші підрозділи.

2. Бойове завдання взводу – вказується бойове завдання взводу, сформоване старшим командиром у бойовому наказі.

3. Порядок виконання бойового завдання – замисел командира взводу на бій (дії) (головна ідея командира про порядок і спосіб виконання бойового завдання):

а) Напрямок зосередження основних зусиль (у наступі – напрямок головного удару). Крім цього командир взводу визначає:

орієнтири, в разі віддання командиром бойового наказу на місцевості;

найбільш важливі об'єкти (цілі) противника від ураження, яких можливе зниження його бойового потенціалу;

сильні та слабкі сторони противника;

яким чином використати вразливість (слабкі сторони) противника для досягнення мети бою (дій);

очікуваний кінцевий результат бою (дій).

б) Способи та порядок дій:

Способи розгрому противника (спосіб виконання бойового завдання та порядок вогневого ураження противника).

Спосіб виконання бойового завдання включає в себе черговість та хронологію переміщень (дій) із зазначенням якого противника, де, у якій послідовності та як розгромити.

Порядок вогневого ураження противника повинен містити інформацію щодо об'єктів та цілей, які уражаються засобами старшого командира на напрямку майбутніх дій.

в) Завдання відділенням та приданим підрозділам (вогневим засобам).

г) Координаційні інструкції. В цьому підпункті бойового наказу командир взводу зазначає необхідні спеціальні інструкції, які не містяться в інших пунктах наказу. Наприклад: об'єкти, позначені знаками червоного хреста і півмісяця, цивільної оборони; культурні цінності, устаткування, споруди, що містять небезпеку і знаходяться на напрямку майбутніх дій.

4. Організація тилового, технічного, медичного забезпечення

а) Загальне: місця (пункти) забезпечення (пункт боєпостачання, пункт збору поранених), спеціальні інструкції для бойових медиків.

б) Порядок ремонту та евакуації пошкодженого ОВТ у ході бою (дій), норма витрат ракет й боєприпасів на виконання бойового завдання; організація тилового забезпечення, запаси продовольства, ПММ.

в) Порядок евакуації поранених у ході бою.

г) Порядок дій з полоненими.

д) Перелік спеціального (додаткового) обладнання (елементів екіпіровки), необхідного для виконання завдання.

5. Організація управління.

У цьому пункті бойового наказу командир взводу зазначає:

місце положення КСП старшого командира протягом бою (дій);

місце і час розгортання командно-спостережного пункту взводу, та порядок його переміщення в ході бою;

порядок організації зв'язку та порядок ведення радіообміну (позивні посадових осіб, сигнали бойового управління, оповіщення та взаємодії; основні та запасні частоти в радіомережі;

ступінь інженерного обладнання командно-спостережного пункту і порядок його охорони;

на кого покладається управління взводом на випадок виходу з ладу командно-спостережного пункту.

ВОСЬМИЙ ЕТАП – організаторська робота

Організаторська робота командира полягає у спрямуванні і координації діяльності підпорядкованих командирів та їх підрозділів на забезпечення своєчасної і повної підготовки бою та здійснення контролю готовності до виконання поставлених завдань. Організаторська робота командира взводу включає: організацію управління, взаємодії та всебічного забезпечення; підготовку підрозділів; підготовку району бою; контроль готовності до бою (дій).

Командир взводу особисто відповідає за бойову готовність підрозділу, прийняті рішення, правильне застосування та успішне виконання підпорядкованими підрозділами поставлених завдань, а також за успішне виконання підрозділом поставлених завдань у цілому.

Він зобов'язаний своєчасно приймати рішення на бій (дії); ставити

завдання підпорядкованим підрозділам; організовувати взаємодію, управління та всебічне забезпечення, здійснити безпосередню підготовку підрозділів до бою (дій); уміло керувати підрозділами наполегливо добиваючись виконання поставлених завдань.

Взаємодію командир взводу організовує з командирами відділень, приданих підрозділів (вогневими засобами) на місцевості на глибину видимості, а по карті (на макеті місцевості) на всю глибину бойового завдання.

Організація взаємодії може здійснюватися методом вказівок командира або методом доповідей командирів підпорядкованих підрозділів дій своїх підрозділів за завданням, часом, місцем за розіграшом основних тактичних епізодів бою (дій).

В умовах обмеженого часу взаємодія організується методом вказівок на макеті місцевості. Макет місцевості обладнується з підручних засобів. Взаємодія організовується за етапами виконання отриманого завдання, напрямками дій, по рубежах і часу.

Під час організації взаємодії командир взводу повинен: довести (уточнити)

сигнали оповіщення, управління, взаємодії та цілевказання, порядок дій за ними; узгодити за місцем, часом й способами виконання завдань дії штатних і доданих підрозділів та вогневих засобів; домогтися єдиного і правильного розуміння всіма командирами бойового завдання і способів його виконання; довести порядок і способи взаємного розпізнавання і позначення свого положення. За наявності часу з підрозділами практично відпрацьовується порядок спільних дій.

У ході бою взаємодія здійснюється безперервно, постійно уточнюються, а в разі різких змін обстановки організовується заново.

Заняття 4. Вогнева засідка. Приховане розміщення засідки на вірогідних напрямках руху (наступу) противника. Ураження противника з близької відстані несподіваним вогнем (6 годин).

4.1. Вогнева засідка

4.1.1. Мета, завдання та види засідки

Засідка – це завчасне і приховане розміщенні підрозділу на вірогідних напрямках руху ДРГ (НЗФ) перед об'єктом з метою нанесення йому максимального ураження з близької відстані раптовим вогнем прямою наводкою, кинджальним і перехресним вогнем і застосуванням мінно-вибухових загороджень.

Мета засідки – завдати поразки противнику, захопити полонених, озброєння, техніку, зірвати його маневр, блокувати дорогу. Організація засідок займає особливе місце в конфліктах незначної інтенсивності.

Більшість засідок будується на основі:

інформації, отриманої з прямих або непрямих джерел, від терористів які здалися або захоплені в полон, агентів і інформаторів;

випадкової інформації;

оцінки ймовірного пересування і активності терористів, заснованої на досконалому знанні місцевості, разом з прикладами попередніх пересувань терористів в певному районі.

Засідки можуть відрізнятися за розмірами, починаючи від операцій, що проводяться невеликими групами з чотирьох осіб, закінчуючи більш масштабними операціями, що проводяться взводом (ротою). Основним способом в даному випадку є спосіб економії сил. Чим менші засадні сили, тим легше їм проникнути в район, провести операцію і евакуюватися після її проведення.

Важливо, щоб для кожної засідки підбиралася оптимальна за складом група. До складу засадної групи можливе включення командира взводу (роти), незважаючи на те, що вона може бути нечисленною. Основною умовою при відборі є підбір особового складу, який найбільш підходить для виконання конкретної задачі.

У вогневу засідку спеціально виділяється підрозділ (група бойових машин), який завчасно і приховано розміщується на вірогідних напрямках руху (наступу) противника з метою завдання йому максимального ураження з близької відстані несподіваним вогнем прямою наводкою, кинджальним і

перехресним вогнем, застосуванням мінно-вибухових загороджень.

Як правило, призначений у засідку взвод (відділення) (розвідувальний, механізований, танковий, парашутно-десантний або розвідгрупа спецпризначення), посилений обслугою мінометів, групою вогнеметників і саперів. В її склад додається санітар із засобами для надання першої медичної допомоги, артилерійський корегувальник (якщо засідка влаштовується в зоні досяжності вогню своєї артилерії) і авіанавідник.

Від засідки можуть виставлятися секрети і пости спостереження.

Успіх дій взводу (відділення, танка) у засідці досягається:

дотриманням прихованості під час висування в місце вогневої засідки і ретельним його маскуванню;

умілою організацією системи вогню, створенням зони вогневого ураження (вогневого мішка) із широким застосуванням мін;

постійним веденням розвідки;

правильним визначенням моменту відкриття вогню з гранично близької дистанції (упригол) і його розподілом, застосуванням несподіваних і раптових дій;

чіткою організацією взаємодії у взводі (відділенні), а також з батальйоном (ротою), від якого виділено вогневу засідку, та з артилерійськими підрозділами, які підтримують дії вогневої засідки;

проявленням особовим складом витримки, сміливості й ініціативи, застосуванням оманних дій.

4.1.2. Спорядження вогневої засідки

Спорядження засідки від механізованого взводу (відділення) включає:

штатну укомплектовану техніку;

визначену форму огляду;

бронезилет та шолом (сталевий або кевларовий);

особисту зброю та боєприпаси;

сигнальний пістолет та освітлювальні ракети;

ручні та димові гранати;

пакети першої медичної допомоги;

засоби зв'язку із запасними батареями;

засоби спостереження вдень та вночі;

ліхтарі, компаси, годинник;

документація на СП;

продукти харчування та питну воду;

за необхідністю – спальні мішки;

інше майно, виходячи з конкретної обстановки.

4.1.3. Улаштування вогневої засідки

Вогнева засідка в оборонному бою влаштовується попереду бойового порядку батальйону (роти) на танконебезпечному напрямку, у проміжках між опорними пунктами або на флангах у місцях, які ускладнюють противнику

швидке розгортання і проведення маневру для виходу з-під вогню. Для дій у вогневій засідці взводу (відділенню, танку) призначається позиція (вогнева позиція), яка повинна забезпечувати приховане розташування взводу (відділення, танка), мати добрі умови для спостереження, ведення вогню і шляхи відходу. Найбільш вигідними місцями для позицій вогневої засідки є зворотні схили висот, складки місцевості, околиці населених пунктів, узлісся і чагарники, місця подолання водних бар'єрів, заболочених ділянок.

Особовий склад механізованого взводу (відділення), залежно від обстановки, може діяти на БМП (БТР) або в пішому порядку і виконувати завдання щодо спостереження за противником, охорони засідки та знищення противника вогнем всіх засобів. Дії вогневої засідки можуть підтримуватися вогнем БМП (БТР), танків з опорних пунктів взводів (рот) і артилерією з тимчасових вогневих позицій.

4.2. Приховане розміщення засідки на вірогідних напрямках руху (наступу) противника

Позиція вогневої засідки створюється на основі вогневих позицій БМП (БТР), танків, вогневих засобів і місць розміщення стрільців, для яких можуть відриватися окопи. Усі фортифікаційні споруди ретельно маскуються, позиція прикривається мінно-вибуховими загородженнями.

Побудова бойового порядку взводу (відділення) повинна забезпечити ураження противника раптовим кинджальним і перехресним вогнем. Залежно від місця засідки, умов місцевості і характеру дій противника вона може бути лінійною (односторонньою, двосторонньою), розосередженою, кутом назад або іншою. Механізоване відділення, як правило, діє бойовими групами ("двійками", "трійками").

Бойовий порядок вогневої засідки може складатися з групи спостереження, декількох вогневих груп, групи прикриття.

Група спостереження призначена для ведення розвідки і недопущення раптового виходу противника до позиції вогневої засідки, для цього на ймовірних маршрутах його висування виставляються спостерігачі, а від механізованого взводу за наявності сил і засобів може виставлятися спостережний пост та висилатися дозорні. До складу групи включаються сапери (окремі військовослужбовці) для мінування можливих шляхів підходу (відходу) противника.

Вогневі групи призначаються для нанесення раптового ураження противнику, знищення живої сили і техніки, у них концентруються основні сили взводу (групи) та озброєння. Кількість вогневих груп визначається побудовою бойового порядку засідки. Призначенням вогневих груп є безпосереднє виконання мети засідки.

Для прикриття взводу (відділення) при відході після виконання завдання зі складу засідки може створюватись група прикриття.

Група прикриття служить для прикриття основної групи під час її відступу у випадку якщо буде організована погоня. Функції двох вищезазначених груп можуть дублюватися. Групи спостереження і прикриття контролюють всі

підходи до місця засідки у своєму секторі, та прикривають вразливі місця заgonу (як правило фланги).

Побудова бойового порядку (Варіанти)

Класична лінійна засідка (рисунок 13). Червоними точками позначена групи нападу, квадратами група спостереження. Підрозділ знищують з близької відстані масованим вогнем автоматичної зброї.

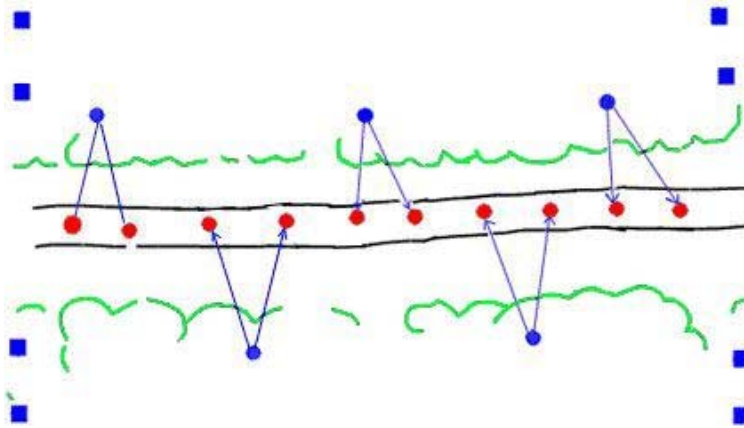

Рисунок 13 - класична лінійна засідка.

Засідка, де вогонь ведеться лише з одного напрямку (рисунок 14). Такий вид засідки організується при наявності з протилежного боку важкодоступної або непрохідної природної або штучної перешкоди, наприклад скеля.

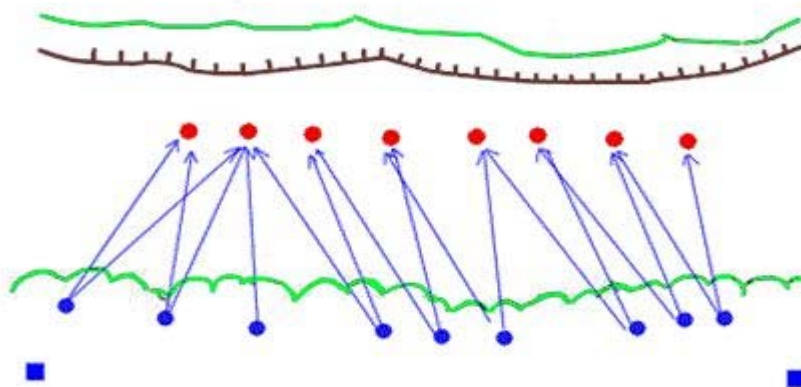

Рисунок 14 – засідка, де вогонь ведеться лише з одного напрямку.

Засідка з використанням мін (рисунок 15). Для знищення живої сили та техніки використовуються в засідках міни. Загалом використовуються міни направленої дії. При появі піхотного підрозділу в секторі враження таких мін особовий склад може бути знищений навіть без застосування стрілецької зброї.

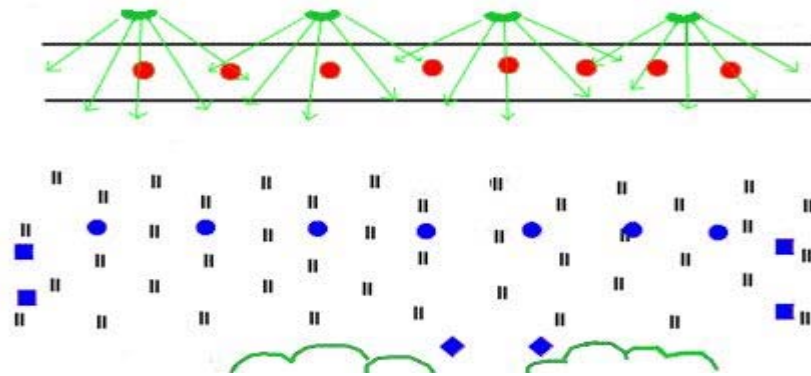

Рисунок 15 – засідка з використанням протипіхотних мін напрямної дії (на малюнку позначені згори, стрілками вказано напрямок ураження).

Організація засідки на піхотний підрозділ у лісі (рисунок 16, 17).

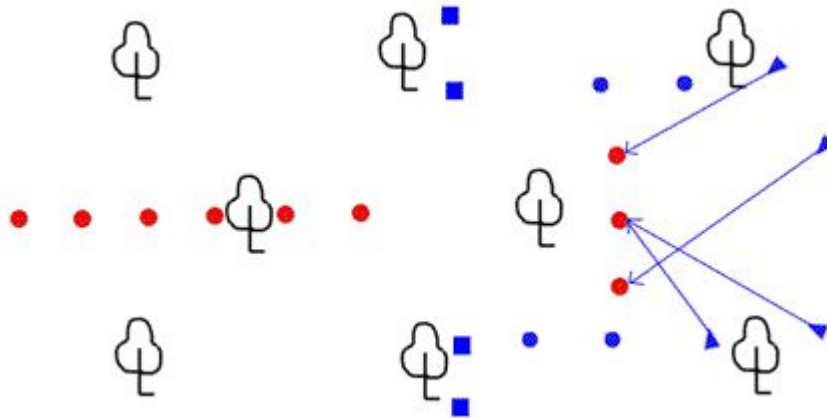

Рисунок 16 – організація засідки на піхотний підрозділ противника. Місце засідки густий листяний ліс з чагарниками.

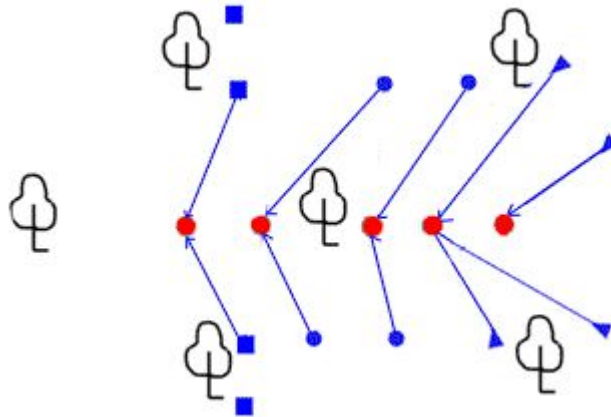
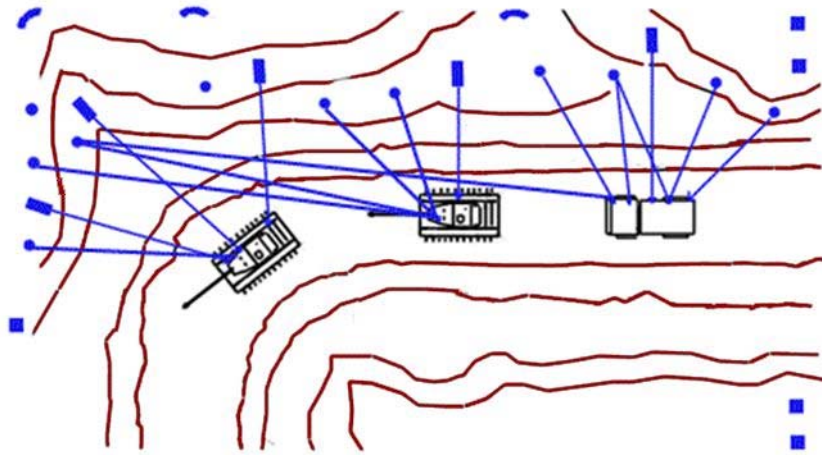

Рисунок 17 – знищення основних сил противника раптовим вогнем.

В засідці при появі НЗФ в секторі обстрілу, чекають коли весь підрозділ, або більша його частина, потрапить в сектори обстрілу групи нападу, та одночасно відкривають вогонь.

L – подібна засідка (рисунок 18). Транспортні колони, як правило, пересуваються по комунікаційним артеріям певної території. Це є шосейні та ґрунтові дороги, мости. Засідку зазвичай організують у місцях, які забезпечують приховане перебування групи в засідці, де є велика кількість

природних укриттів. Засідку можуть влаштувати на повороті, звуженнях дороги, ділянок дороги з великими канавами або з непрохідною перешкодою по один бік (скелі, яри, урвища). Також засідки влаштовують на поворотах, так як це дає можливість розділити групу на дві підгрупи та обстрілювати колонну по всій площині (L – подібна засідка).

Гранатометники (позначені прямокутниками)

Рисунок 18 – загальний вигляд L – подібної засідки.

Під час атаки, в першу чергу, знищується головна та замикаюча машини. Таким чином вся колонна опиниться в пастці, так як роз'їзди відсутні, а рух вперед і назад неможливий через підбиті машини. В такій ситуації вся колонна стає вразливою мішенню. Для виключення ситуації, коли машини будуть покидати сектор обстрілу виїхавши на узбіччя або намагатимуться перекинути підбиту машину, щоб розблокувати колонну, засідку можуть доповнити природними або штучними перешкодами, вибуховими пристроями, які ще більше обмежать маневр колони.

Якщо метою засідки є колонна в складі неброньованих транспортних засобів атаку можуть розпочати вогнем снайперів. Снайпери виводять з ладу машину вогнем по колесах або вогнем снайперської пари по водіям (перший пострілом розбиває скло, другий уражає водія).

Якщо залучаються для вогневого прикриття транспортних колон танки, то при організації засідки група проводить наступні дії:

на кожний танк буде зосереджено вогонь мінімум трьох протитанкових засобів (ручних протитанкових гранатометів, протитанкових ракетних комплексів);

танк буде атакований у його основні вразливі місця (стик башті та корпусу, прилади спостереження, ходова частина, борт та корма);

будуть уражатися в першу чергу головна та замикаюча машина, їх знищення дозволить “закоркувати” всю колонну (рисунок 19).

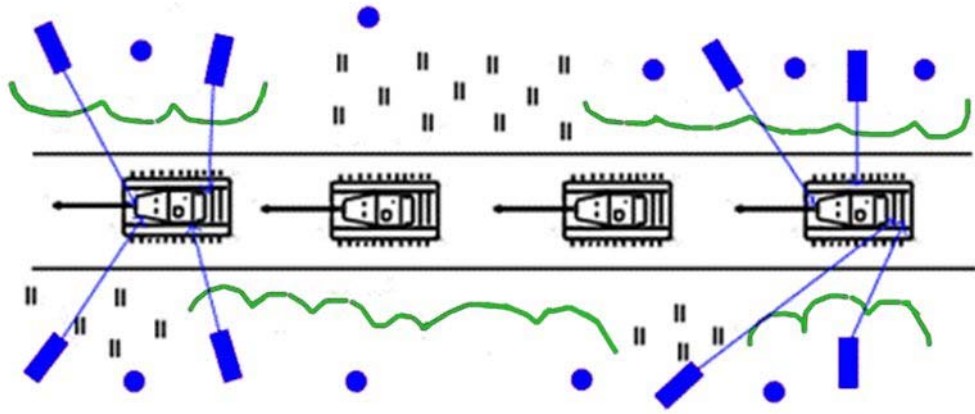

Рисунок 19 – засідка проти колони бронетанкової техніки.

Гранатометники (позначені прямокутниками) зосереджують вогонь на головній та замикаючій машинах, їх знищення дозволяє закоркувати всю танкову колону.

В межах щільної міської забудови танки стають вкрай вразливими для влучного вогню.

Заняття 5. Дії у вогневій засідці. Завдання противнику максимального ураження з близької відстані несподіваним вогнем прямою наводкою, кинжальним і перехресним вогнем (4 години).

5.1. Ведення бою у засідці

Будьте обережні у виборі сигналів на відкриття вогню. Ніхто не повинен відкривати вогонь без сигналу або поки противник не помітив вас. Командир знаходиться в групі управління і повинен спостерігати противника в момент віддачі команди на його поразку. Ніколи не починайте засідку криком “Вогонь”, освітлювальною ракетною або пострілом вгору, будь-який з цих способів дає противникові шанс сховатися і опередити вас у відкритті вогню.

Якщо ви командуєте засідкою, то почніть її:

вибухом міни МОН-50 або фугасу;

прицільним вогнем з кулемета, РПГ або РПО;

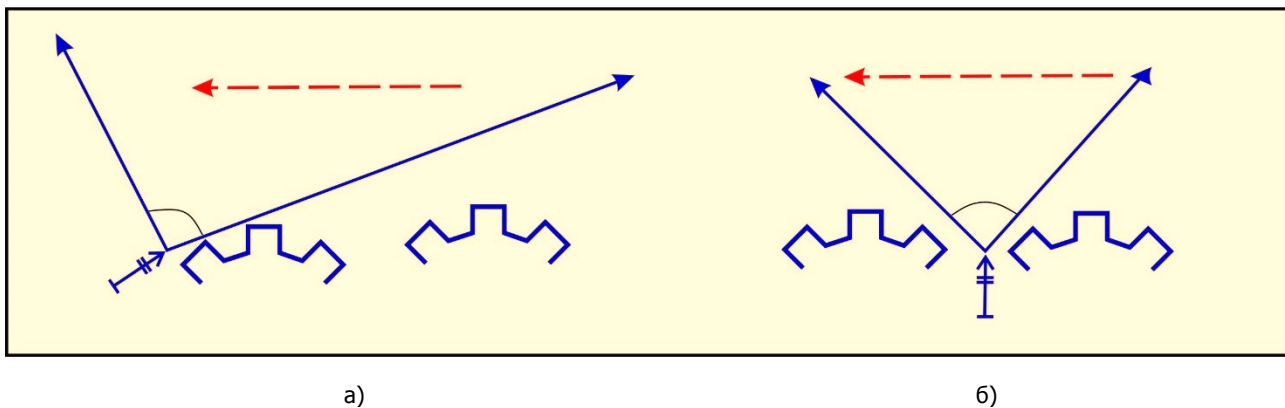
прицільним пострілом з снайперської гвинтівки по найбільш важливій цілі.

Весь склад вогневої підгрупи повинен одночасно відкрити вогонь, мінери підривають міни МОН-50 і фугаси. Перекрийте шляху відходу противника із зони ураження і зворотну сторону дороги мінами МОН-50 і ОЗМ-72, використовуйте загороджувальний вогонь підствольних гранатометів (автоматичного гранатомета або міномета групи). Таким чином, ви будете “молот і ковадло”: з одного боку – вогонь стрілецької зброї, з іншої – вибухи мін і розриви гранат. В ході вогневої поразки противника із засідки необхідно періодично на короткий час переривати стрільбу і “ловити тишу”, спостерігаючи за місцевістю в районі засідки. Виявивши того, хто чинить опір або противника, який відходить, - знищте його. Не допускайте відходу противника, оскільки

перегрупувавшись або викликавши підкріплення він зможе провести контрзасадний маневр або блокувати вас.

Автоматник перший магазин використовує прицільними чергами, а в подальшому веде прицільний одиночний вогонь. Вести вогонь довгими чергами рекомендується тільки в лісовій місцевості коли відстань між противником і вами не перевищує 40 метрів, ви його не спостерігаєте, а тільки чуєте крики і стрільбу.

Кулеметники (кулеметник), які розташовані на флангах засідки вражають противника перехресним вогнем (рисунок 20). Перша черга повинна бути довгою, але прицільною - "злий", уздовж всієї колони противника або по місцю його найбільшого скупчення. Якщо у вас один кулемет розмістите його на фланзі засідки, протилежному від очікуваного напрямку руху противника.

Умовні позначки:
а – на фланзі; б – в центрі.

Рисунок 20 – збільшення зони ураження вогнем з кулемета в засідці при рівних секторах стрільби.

Снайпер може знаходитися поряд з командиром (у групі управління), займати окрему вогневу позицію або використовуватися як спостерігач. Якщо снайпер займає окрему вогневу позицію, яка віддалена від основних сил групи, його повинні прикривати підгрупа забезпечення або спеціально призначені розвідники (розвідник). Снайперську пару в засідці розмістите на деякому видаленні від групи і поставте їй окреме завдання (рисунок 21). Снайпер в першу чергу уражає найбільш важливі і небезпечні цілі самостійно або по команді командира.

Рисунок 21 - розташування снайперської пари в засідці.

Підствольні гранатомети, автоматичний гранатомет (АГС-17) або міномет групи можуть використовуватися для знищення противника в зоні ураження, прикриття відходу групи, а міномет і для освітлення поля бою і постановки димової завіси. Підтримуюча артилерія і бойові вертольоти використовуються для знищення противника, який вийшов з зони поразки групи, або намагається провести контрзасадний маневр або блокувати район.

5.2. Вогневе ураження противника

Під час вогневої засідки з метою нанесення максимального ураження противника з близької відстані використовуються фронтальний, перехресний вогонь та вогонь в глибину.

5.2.1. Фронтальний вогонь

Коли цілі вишикувані перед фронтом підрозділу убік застосовуються фронтальний вогонь (рисунок 22). Системи озброєння ведуть вогонь по цілях перед своїм фронтом. Наприклад, лівий фланг веде вогонь по цілях зліва, вогневі засоби правого флангу ведуть вогонь по цілях, що розташовані справа. По мірі того, як підрозділи знищують цілі, військовослужбовці переносять вогонь у центр бойового порядку противника та від себе у глибину.

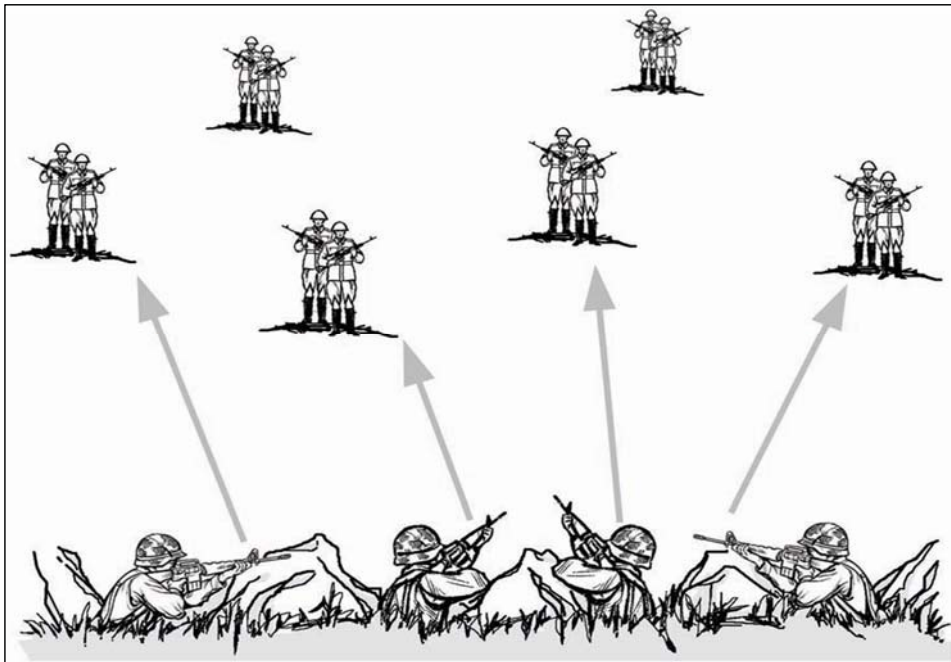

Рисунок 22 – фронтальний вогонь.

5.2.2. Перехресний вогонь

Перехресний вогонь (рисунок 23) застосовуються коли цілі вишикувані убік перед фронтом підрозділу таким чином, що дозволяє вести діагональний вогонь на фланги противника, або коли перешкоди заважають підрозділу вести вогонь фронтально. Правий фланг веде вогонь по цілях, що розташовані зліва, а лівий фланг по цілях справа. Діагональна стрільба через район ураження забезпечує більший фланговий вогонь, таким чином збільшує шанси на знищення. По мірі того, як підрозділи знищують противника, військовослужбовці переносить вогонь у центр бойового порядку противника.

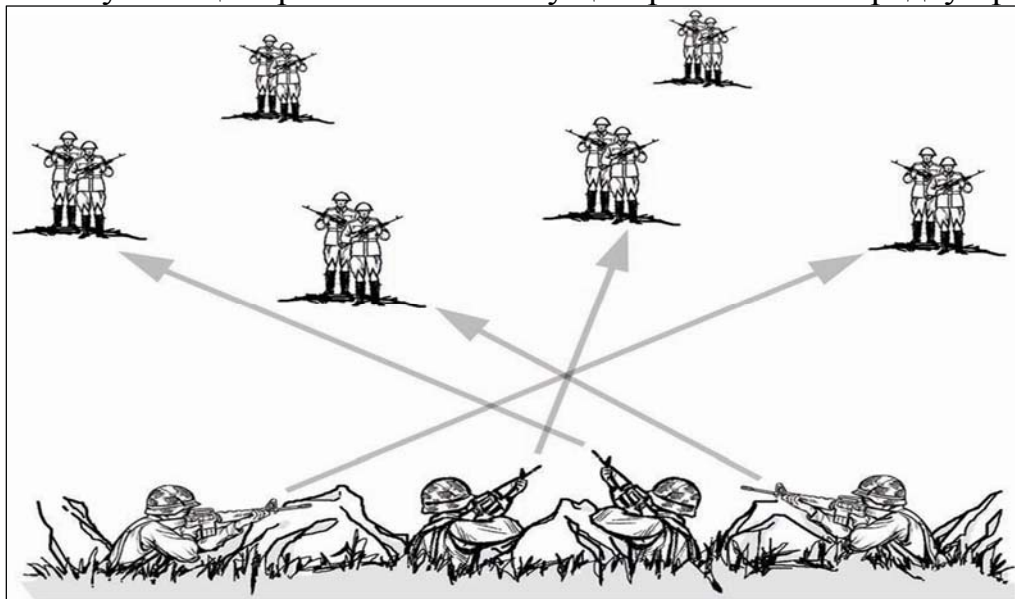

Рисунок 23 – перехресний вогонь.

5.2.2. Вогонь у глибину

Вогонь у глибину (рисунок 24), ведуть коли цілі розосереджені у глибині, перпендикулярно підрозділу. Центральні вогневі засоби ведуть вогонь по ближнім цілям, а флангові ведуть вогонь по цілях в глибині. По мірі того, як підрозділи знищують цілі, військовослужбовці переносять вогонь у центр бойового порядку противника.

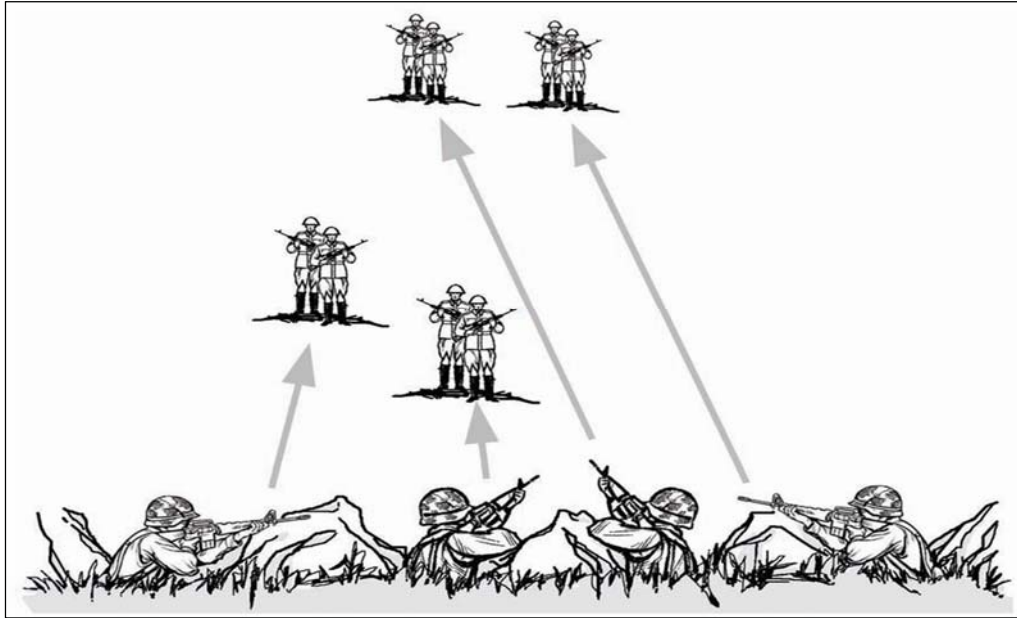

Рисунок 24 – вогонь у глибину.

5.3. Дії після вогневого ураження противника

Припинивши стрільбу, кожен військовослужбовець повинен бути зосередженим і готовим у будь-який момент знов відкрити вогонь. Уважно спостерігайте за пораненим противником, будьте обережні, він ще може чинити опір. Переконайтеся, що у вказівках по взаємодії ви передбачили все. Ви повинні переконатися, що в зоні ураження все мертво, тільки після цього можете висилати групу захоплення (огляду). Доцільно групу захоплення озброювати безшумною зброєю, тоді будь-який чутний постріл буде належать противнику. Розвідники підгрупи захоплення працюють парами або трійками. Краще коли група захоплення бере участь у вогневої поразки противника або виділяється з складу вогняної підгрупи (тобто розвідники спостерігали противника в ході бою). Для огляду підгрупі захоплення виділяється ділянка місцевості або групи тіл знищеного противника. Її дії прикриває весь особовий склад групи. Розвідники повинні рухатися так, щоб не потрапити під вогонь тих, хто прикриває їх, краще від одного флангу до іншого або від центру до флангів двома парами (трійками). Місцевість в районі засідки, противник і його речі повинні бути ретельно обстежені. Зазвичай командир рухається з досмотровою підгрупою, щоб самому все перевірити.

Вночі не рекомендується проводити огляд противника, оскільки зберігається високий ступінь ризику потрапити під вогонь противника або своєї

групи. Вночі, для перешкоджання винесення (евакуації) противником поранених, убитих і озброєння, а також скритного підходу резервів противника місцевість в районі проведення засідки може підсвічуватися освітлювальними снарядами або авіабомбами. Використання вами реактивних і 26-мм (30-мм) освітлювальних патронів не рекомендується із-за демаскування свого місцезнаходження. Ретельний огляд місцевості необхідно проводити з настанням світлого часу доби під прикриттям бронегрупи і (або) вертольотів. Якщо ваше подальше місцезнаходження в районі проведення засідки не безпечне, після огляду вам потрібно негайно відійти. На місці засідки, після її проведення, не повинно залишитися ніяких слідів вашого перебування. **Якщо ви хочете уціліти, ви повинні швидко покинути місце засідки після її проведення.** Принаймні, на перших порах ви повинні рухатися дуже швидко. Противник може викликати підкріплення або вогонь своєї артилерії.

Якщо в засідку потрапили крупні сили противника, використовуйте тільки міни типу МОН-50 (МОН-90) і одиночний, але влучні і нечастий вогонь (сковування снайперським вогнем), **не дозволяй противнику визначити вашу чисельність і позицію.** Для прикриття свого відходу викликайте, якщо можливо, вогонь артилерії або вертольоти. Звичайно, не весь противник потрапить в зону ураження. Частина, яка не потрапила в зону ураження, зробить контрзасадний маневр. Якщо противник спробує атакувати вогневу підгрупу вона повинна залишатися на місці і вести вогонь, але для цього вам буде потрібно добре захищені позиції.

Вогнева підгрупа може здійснити відхід лише після відбиття атаки противника під прикриттям вогню підгрупи забезпечення і інших розвідників. Підгрупа забезпечення повинна бути чисельно рівна з вогневою підгрупою, щоб успішно відбити контратаку противника. Підгрупа забезпечення, яка своїм вогнем не дає можливості противнику провести переслідування групи, яка відходить, повинна мати міни типу ПОМ-2Р, МОН-50 або ОЗМ-72 і бути в готовності відсікти або відвести за собою противника, щоб в подальшому відірватися від нього або заманити в засідку (рисунок 25).

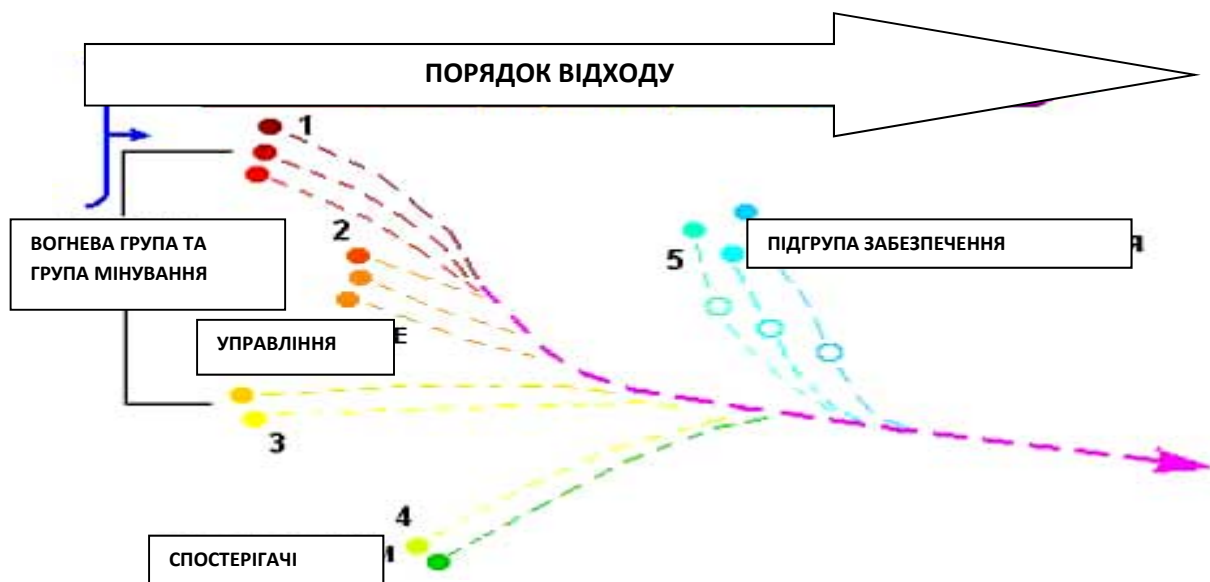

Рисунок 25 – порядок відходу (варіант).

Якщо відхід неможливий (ви блоковані вогнем противника, у вас є поранені і загиблі, ви оточені) - вам необхідно окопатися, щоб захистити себе від вогню противника, дії своїх інженерних мін, вогню авіації і артилерії підтримки. При переході до оборони необхідно перегрупуватися, організувати кругову оборону, уточнити завдання кожній підгрупі.

Після нападу на противника ви можете залишатися в районі проведення засідки до підходу бронегрупи, резерву або вертольотів. Такий варіант дій застосовується для ретельнішого огляду району проведення засідки і збору трофеїв. Він прийнятний тільки в контрольованих військами районах. Рішення на відхід або блокування і огляд району проведення засідки командир групи приймає особисто і повідомляє його старшому начальнику.

Тема 2. Ведення бойових дій в населеному пункті (18 годин).

Заняття 1. Способи пересування особового складу в населеному пункті вдень та вночі в складі відділення (взводу). Пересування по вулицям, подолання перехрестя у населеному пункті (2 години).

1.1. Загальні тактичні прийоми

Протягом ближнього бою під час зачистки помилки неприпустимі. Запізнілий постріл по противнику, занадто швидкий постріл по цивільній особі або неточний постріл можуть бути фатальним для групи що здійснює зачистку. Належна методика утримання зброї, позиція та прицілювання є складовими успіху під час ближнього бою (зачистки).

Є дві позиції готовності зброї до застосування: низька і висока. Позиція низької готовності (рисунок 26, а). Приклад зброї впирається в плече, ствол опущений вниз під кутом приблизно 45 градусів. Це є найбезпечнішою позицією перенесення зброї. Вона повинна використовуватися групою зачистки завжди, в тому числі і всередині кімнати, за винятком безпосередньо входу і зачистки.

Позиція високої готовності (рисунок 26, б). Приклад зброї впирається в плече, ствол в напрямку на імовірної цілі, мушка на лінії прицілювання, очі відкриті дивляться в напрямку зброї (прямо), периферійним зором здійснюється спостереження.

а.

б.

Умовні позначки:

а – позиція низької готовності; б – позиція високої готовності.

Рисунок 26 – позиції готовності зброї до застосування.

Положення ніг. Ступні розташовуються приблизно на ширині плечей і спрямовані вперед (по напрямку руху). Нога з боку стріляючої руки розташована трохи ззаду. Коліна трохи зігнуті, а тіло злегка нахилене вперед. Спина не сутулиться. Голова тримається прямо очі відкриті. При знищенні противника військовослужбовець тримає зброю з упором прикладу в плече.

Прицілювання. На коротких дистанціях треба стріляти навскидку, тобто, цілячись, але не через прицільний пристрій, а поверх нього. До стрільби від стегна примушує короткий час контакту, коли важливо хто вистрелить першим. При цьому треба ніби прицілюватись дулом зброї в пряжку поясного ремня противника, оскільки при автоматичній стрільбі зброя “уходить” вправо-вгору. З 25 метрів і більше треба вести прицільну стрільбу, вогонь навскидку має сенс на відстані від 12 метрів до 25 метрів і лише на зовсім коротких відстанях – до 5 метрів треба вести вогонь від стегна.

“Лівостороннє правило”. В основі індивідуальних дій при вогневих контактах в містах лежить так зване “лівостороннє правило”, зміст якого полягає в тому що, людині – правші (у якого права рука ведуча, таких людей близько 95%) зручніше та швидше вдасться дія, пов’язана з обертом вліво (у лівши - вправо).

Зручніше і швидше стріляти в умовах, коли треба рухатися або обернутим вліво (проти годинникової стрілки) і набагато важче і менш ефективно – з обертом у право.

Наприклад:

Візьміть автомат і уявіть, що ціль знаходиться праворуч від вас. Спробуйте розвернути зброю у бік цілі. Потім навпаки, розверніться зі зброєю вліво. Порівняйте ці два відчуття.

Давно помічено, що всі дії, пов'язані з поворотом вліво, виходять у людини – правші ефективніше і точніше, ніж дії, пов'язані з поворотом у право. Цю особливість забезпечує загальна психофізична спрямованість нервової системи, а також кістково-м'язового апарату людини.

Використання укриття. В бойовій обстановці, стріляючи з автомата з правого плеча (з пістолета – з правої руки), старайтеся частіше використовувати будь-які укриття (камінь, стовпи, кути будівель тощо). Укриття у такому разі повинне знаходитися зліва від вас, закриваючи корпус і більшу частину голови. В такому випадку для зустрічного вогню залишаються відкритими руки, плече і менша частина голови. У разі якщо укриття розташоване праворуч від вас, вам доведеться стріляти з лівого плеча, це незвично та незручно, але ви будете більш-менш укриті. У разі якщо вам все ж таки захочеться стріляти з правого плеча (що і відбувається часто-густо), ви відкриєте під постріли противника значну частину тулуба і всю голову. Помилкою буде також ведення стрільби поверх укриття, ви підставите під вогонь голову, плечі і частину тулубу. Намагайтесь організувати вогневий контакт так, щоб можливі укриття противника були з права від нього, а ваші – з ліва від вас. Для цього постійно намагайтесь (якщо це дозволяє обстановка) “створити” поле бою, здійснюючи переміщення в ліво від себе.

Наприклад:

Противник знаходиться в будівлі і стріляє з вікна, якщо ви наближаєтесь до нього (зрозуміло, перебігаючи від укриття до укриття, під вогневим прикриттям товаришів) з правого від противника боку, тобто огинаєте будівлю проти годинникової стрілки, перевагу матимете ви, а не він. Противник вимушений буде стріляти з лівого плеча, що є не зручно та не прицільно, мало хто уміє так стріляти, або ж найчастіше стріляти він буде з правого плеча, з правої руки, підставивши під ваші постріли голову, плечі та більшу частину тулубу. Ваше укриття буде надійно вас захищати. У іншому випадку, ви підходите зліва від противника, перевага переходить на його бік. Максимально закритий буде він, а вам доведеться стріляти з лівого плеча, залишаючись за укриттям. Не піддавайтесь спокусі стріляти з правого плеча – вам при цьому доведеться максимально підставлятись.

Міський ландшафт (лабіринт). При веденні бойових дій часто доводиться вибивати противника з руйнувань старих будинків, будівельних майданчиків, з пересіченої місцевості, з горищ та підвалів, скупчення гаражів, сараїв, господарських споруд, іншими словами, з ландшафту. Одному до цих об'єктів заходити не треба – є велика імовірність отримати чимось важким по голові або кулю в спину. Основній групі доведеться прочісувати ландшафт, бо ні в якому разі, при наступі, не залишайте позаду себе “осине кубло”. Службові собаки, які можуть надати неоціненну допомогу, далеко не завжди виявляються під рукою навіть в мирний час. Надіятись доводиться лише на себе. Тому необхідно дотримувати основному принципу руху між будівлями – яку небудь будову, гараж, сарай тощо, необхідно огинати лише проти годинникової стрілки,

з права наліво, при цьому автомат або пістолет знаходиться праворуч від вас, і тоді ви будите мати перевагу, стріляючи зліва, навіть не цілячись, навскидку. У разі якщо обставини змусять обходити кут зліва направо, за годинниковою стрілкою, перекладіть зброю ліворуч, щоб мати можливість стріляти в право без розвороту.

Кути будівель. Загальне правило – кути будівель необхідно огинати знаходячись як можна далі від них. Це застрахує вас від нападу противника, який зачайвся за кутом. Типова помилка, це нехтування вищезазначеними правилами – огинаючи кут будівлі зліва направо, не переклавши автомат ліворуч, на малій відстані відстані ви піддаєтесь раптовому нападу, та становитеся безпорадним і ваша доля практично вирішена. Усі члени пошукової групи повинні знаходитися при роботі в лабіринті на відстані прямій видимості і контролювати безпеку своїх товаришів.

У разі дій у складі штурмової групи, ні у якому разі не сходьтесь дуже близько з товаришами, щоб не загинути всім відразу від однієї гранати або автоматної черги. В лабіринті необхідно відпрацьовувати різні напрями по черзі, всім колективом, також не відділяйтесь, хто відбився від своїх, той пропав. Не входьте вдень в темне приміщення з ходу, без підготовки. Поки очі звикнуть до темряви, пройде час, і він у даному випадку спрацьовує проти вас.

Дії в умовах обмеженого бачення. Зачистку темних підвалів і горищ необхідно здійснювати з освітлювальними приладами. При проникненні на такі об'єкти необхідно променем світла обстежувати простори справа і зліва від входу в глибину, потім з освітленого місця промінь світла різко перемістити углиб приміщення і на раніше освітлене місце різким кидком навскоси через дверний отвір, пригнувшись і сівши. Перший, з тих кому доводиться обстежувати підвал, горище, сарай тощо, висувається одразу пригнувшись, вирушає убік від дверей та освітлює приміщення своїм ліхтарем, також, із за потреби, веде вогонь для прикриття тих, хто проникає услід за ним. Завжди джерело світла необхідно утримувати на витягнутій руці, ні в якому разі не в тій яка тримає зброю.

Дії у складі групи. Ні у якому разі не збивайтесь до кучі. Звичайне прагнення людей в хвилини небезпеки триматися групою може зіграти рокову роль. Не будьте груповою мішенню, маневруйте, підтримуючи та прикриваючи один одного вогнем. Момент вогневого прикриття – закон на війні. Дві групи, які підтримуючи один одного вогнем, більшого досягнуть і матимуть менше втрат, чим група більшого складу, але її ніхто не прикриває і не підтримує.

Невеликому підрозділу при веденні бойових дій в населених пунктах ніколи не можна відриватись далеко від своїх – можуть відсікти та знищити. Розумна дистанція – відстань, на якій вам можуть надати вогневу підтримку. Необхідно вирватись вперед з метою захвату опорного пункту, зміцнитись там, вогнем підтримати сусідів справа і зліва, прикрити їх вогнем, тільки тоді коли вони висуваються на один з вами рубіж.

1.2. Переміщення в населеному пункті

Переміщення у населених пунктах – перший навик, в якому військовослужбовець повинен бути майстром. Методи руху повинні

відточуватися, поки вони не стануть природними. Щоб зменшувати ефективність вогню противника військовослужбовець повинен представляти із себе мінімальну мішень, уникати відкритих областей і перед рухом завжди вибирати свою наступну укриту позицію.

Рух паралельно будинку. Пересуваючись паралельно стіні будинку, необхідно (по можливості) використовувати димову завісу (використовуючи димові шашки або обладнання бронетехніки). Під час усіх пересувань того, хто рухається, повинні прикривати вогнем інші військовослужбовці відділення (взводу). При цьому вогонь має бути інтенсивним для того, щоб не дати змогу противнику відкрити прицільний вогонь. Військовослужбовець повинен рухатися в позиції високої готовності (напівзігнутих ногах), притискатися до стіни (рисунок 27).

а.

б.

Умовні позначки:

а – переміщення вздовж будівлі військовослужбовця – правші;

б – переміщення вздовж будівлі військовослужбовця – лівші.

Рисунок 27 – рух паралельно будівлі.

Якщо є тінь від будівлі, необхідно її використовувати на свою користь. При цьому він повинен швидко рухатися від однієї захищеної позиції до іншої і бути завжди готовим до відкриття вогню з особистої зброї.

Не слід створювати для противника групову мішень, необхідно маневрувати, підтримуючи і прикриваючи один одного вогнем.

Момент вогневого прикриття – закон на війні. Дві групи, підтримуючи одна одну вогнем, досягнуть більшого і будуть мати менше втрат, ніж група більшого складу, але одна, яку ніхто не прикриває не підтримує.

Вам прийдеться багато стріляти на бігу. При такій стрільбі намагайтесь натискати на спуск в “одноопорній фазі”, тобто в момент переносу ноги. Тому що коли нога опускається на землю викликає сильний струс системи “стрілець-зброя” та знижує точність стрільби.

Невеликому підрозділу при веденні бойових дій в населених пунктах ніколи не можна відриватися далеко від своїх – можуть відсікти і знищити. Розумна дистанція – відстань, на яку вам можуть надати вогневу підтримку. Можна вирватися трохи вперед з метою захоплення опорного пункту,

закріпитись там, і тоді вогнем підтримати сусідів праворуч і ліворуч, прикрити їх вогнем, коли вони висуватимуться на одну з вами лінію. Вогнева підтримка, вогневе прикриття, загороджувальний вогонь – неодмінна умова ведення війни в умовах населеного пункту.

При веденні вогню по групі противника, що рухається фронтально, першою доцільніше уражати ту ціль, яка рухається замикаючою в групі, з подальшим перенесенням вогню на цілі, що йдуть попереду. У цьому випадку противник не відразу виявить, що потрапив під вогонь, і є можливість уразити декілька цілей до того, як противник надасть організовану відсіч. Якщо ж першою уразили ціль, яка рухається в голові групи, то противник миттєво заляже, розосередиться і відкриє вогонь у відповідь.

При потраплянні під раптовий вогонь противника необхідно постійно рухатись. Стояти категорично заборонено! Необхідно рухатися від укриття до укриття й одночасно зорієнтуватись. Важливо не дати противникові можливості пристріляти шляхом переміщення вліво, змушуючи його розгортатись для стрільби вправо. Необхідно поставити противника проти сонця, бігти і стріляти, кидати гранати – взагалі не давати противнику вести прицільний вогонь і підняти голову.

Інший варіант дій при раптовому потраплянні під вогонь противника – лягти і відповзти за будь-яке можливе укриття, одночасно готуючись до бою. Краще аналізувати ситуацію і приймати рішення, перебуваючи у відносній безпеці. Досвід показує, що не всі це виконують. Одні починають стріляти, залишаючись на місці і будучи для противника гарною мішенню. Інші падають за укриття, забуваючи зняти з плеча автомат, а потім починають вовтузитись, намагаючись у незручному положенні витягти зброю, і не спроможні вести вогонь.

Якщо військовослужбовець, з яким ви пересувалися вулицею і потрапили під раптовий вогонь противника, поранений – не варто намагатись надавати йому допомогу негайно, оскільки є ризик самому бути ураженим. Доцільніше буде сховатись і зорієнтуватись в обстановці.

Щоб захиститися від ручної гранати, яка впала поруч, необхідно лягти на землю, головою в бік гранати; голову (якщо немає шолома) прикрити долонями, рот відкрити, щоб барабанні перетинки не пошкодились від вибухової хвилі. Перший, хто побачив гранату, повинен подати сигнал: “Граната праворуч (ліворуч, позаду)”.

Перетин відкритих ділянок. Відкриті області типу вулиць, провулків та парків потрібно уникати. Такі області можуть бути безпечними, у разі якщо військовослужбовці або командири підрозділів застосовують дими для приховування руху. Коли ви використовуєте дим як затемнення, пам’ятайте, що системи теплового спостереження можуть бачити через дим.

Перед переміщенням на іншу позицію (рисунок 28), необхідно оглянути місцевість попереду і вибрати позицію для кращого прикриття і укриття. У той же час, необхідно вибрати маршрут, який він буде використовуватись, щоб дістатися до цієї позиції.

а.

б.

в.

г.

Умовні позначки:

а – огляд місцевості і вибір наступної позиції; б, в – переміщення на наступну вогневу позицію; г – наступна вогнева позиція

Рисунок 28 – рух вздовж вулиці.

Військовослужбовець пересувається бігом, по найкоротшому маршруту, між будівлями і рухаються вздовж будівлі до наступної позиції. Діючи таким чином, зменшується час перебування на відкритому просторі і можливість противника вести прицільний вогонь.

Проходження повз вікна будинку.

Пересуваючись під вікнами першого поверху будинку, військовослужбовцю потрібно рухатись нижче рівня вікна, щоб його не було видно з кімнат будинку. Він повинен не показувати себе у вікно і, рухаючись, притискатися до стіни будинку (рисунок 29).

Рисунок 29 – варіант пересування під вікнами будинку.

Пересуваючись біля вікна підвалу, військовослужбовець повинен використовувати аналогічну техніку пересування, що й при подоланні вікон першого поверху. Але в цьому випадку слід переступати, або перестрибувати вікно підвалу без показу своїх ніг (рисунок 30).

Рисунок 30 – варіант проходження вікон підвалу.

Подолання кута будинку

Перед виходом за кут потрібно переконатись, що там відсутні перешкоди та противник. При цьому не потрібно виставляти себе; слід лягти на землю і не виставляти своєї зброї за кут. Не знімаючи шолома, потрібно зазирнути за кут будівлі на рівні землі. Достатньо тільки погляду за кут, у жодному разі не можна виставляти голову більше, ніж потрібно. Якщо немає перешкод чи ворога, військовослужбовець повинен, залишаючись у низькій позиції, швидко рухатись за кут будинку (рисунок 31).

Рисунок 31 – огляд простору за кутом будинку.

Інший метод обходу кута, який використовується, коли потрібна швидкість – це метод приєднання. Цей метод реалізується шляхом наведення зброї за кут у напрямку руху (без позначення) та побічним кроком по куту кругової форми з дулом, як точкою повороту (рисунок 32).

Рисунок 32 – варіант проходження кута будинку.

Подолання стіни.

Стіну завжди потрібно долати швидко, але спочатку потрібно знайти найнижчу точку для подолання та заглянути за інший бік стіни, щоб упевнитись у тому, що за нею не знаходиться ворог чи перешкода.

Потім потрібно швидко подолати стіну, щільно притиснувшись до неї. Швидкі дії та низький силует завадять противнику зробити прицільний постріл (рисунок 33).

Рисунок 33 – варіант подолання стіни.

Варіанти подолання стіни (забору) штурмовою групою з використання підручних засобів представлені на рисунку 34. Данні варіанти можуть бути використані як можливі способи входу на перший поверх будинку під час зачистки “знизу до верху”.

Рисунок 34 – варіанти подолання стіни (забору) штурмовою групою.

1.3. Рух підрозділу в населеному пункті в пішому порядку

При русі підрозділу (групи) вздовж вулиці в пішому порядку необхідно просуватись з обох боків, уздовж стін на відстані 6 – 7 м (у деяких випадках

3 – 4 м) один від одного, кидками від укриття до укриття. Боковим зором постійно слід фіксувати можливі рухи на горищах, вікнах, балконах, а також бути готовим стрибнути в укриття, яким може бути бетонний бордюр, згоріла машина, канава тощо. Під час пересування кулеметник (або кулеметники), що залишився позаду, підтримує і прикриває підрозділ (групу) вогнем, ведучі вогонь на поразку або короткими чергами по всіх місцях, звідки помічений вогонь противника. Гранатометник повинен знаходитись поруч із кулеметником і знищувати укріплені та небезпечні засоби противника, кулеметні гнізда, снайперів. Коли підрозділ (група) просунувся вперед на 60 – 70 м, сховався і відкрив прицільний вогонь, підтягується група прикриття. Стрільці ведуть вогонь по цілях, розташованих на протилежному боці вулиці, не забуваючи контролювати обстановку позаду себе. Група прикриття також не повинна втрачати пильності, оскільки противник може з'явитися з тилу.

Рух по вулиці підрозділів з бойовою технікою.

Підрозділ (група) рухається вулицями під прикриттям безпосередньої охорони, яка висилається вперед по маршруту руху на віддаленні 100 – 200 м. Техніка рухається колонною вздовж стін, заборів, відділення при цьому зазвичай рухається по одному боку вулиці, а взвод (рота) – з обох її боків, здійснюючи взаємну підтримку веденням вогню по будівлях, розташованих на протилежному боці вулиці. Залежно від обстановки особовий склад може діяти в пішому порядку, десантом на броні, знаходитись у десантному відділенні бойової техніки. При діях у пішому порядку особовий склад рухається одночасно і поряд із бойовою технікою, прикриваючись її бронєю від вогню противника. Таке пересування здійснюється двома способами:

по тротуарах, притискаючись до стін будинків, парканів (застосовується в тих випадках, коли рух здійснюється по вулицях з прилеглим до них багатоповерховими будинками);

по проїжджій частині вулиці (застосовується при русі по населеному пункті з малоповерховими будівлями).

Спостереження при русі по вулиці організовується за ярусами. Увесь протилежний бік вулиці повинен перебувати під спостереженням і вогнем. На броні необхідно мати розкриті ящики з патронами і гранатами для швидкого поповнення в ході бою. Широкими вулицями бронетехніка рухається парами по протилежних боках вулиці, а по вузьких вулицях – “змією”, притискаючись до стін будівель. Належна дистанція між бронеоб'єктами 50 – 70 м. Якщо в ході бою одна з машин вийде з ладу, то інша машина зупиняється і вогнем з місця забезпечує її ремонт (евакуацію). При виявленні противника вогонь ведеться по всіх поверхах, підвалах і дахах будівель. Крім того, вогнем із стрілецької зброї, гранатами знищується противник у підвалах будинків, розташованих на “своєму” боці вулиці. Одночасно з просуванням головних сил уздовж вулиць підрозділи, що не задіяні в десанті, здійснюють “зачистку” прилеглих кварталів від дрібних груп противника. При цьому необхідно дотримуватися наступних правил:

розвідники повинні достовірно встановити наявність праворуч і ліворуч інших підрозділів;

суворо дотримуватися передової лінії, нікому не відставати і не вириватися

вперед;

не залишати за собою неперевірені об'єкти. Очищені від противника будівлі закріплюються спеціально призначеними підрозділами зі складу других ешелонів.

Пересування в населеному пункті під час бою є основою бойових дій в місті, цей навик потрібно постійно вдосконалювати. Щоб якомога менше під час руху підставляти себе під вогонь противника, військовослужбовець повинен:

перебувати в низькій позиції (пригнувшись, лежачи, по-пластунськи тощо), уникати відкритого простору (вулиці, алеї, парку тощо);

перед тим як почати переміщення, необхідно вибрати нову прикриту позицію;

маскувати свій рух, використовуючи дим, будинки, руїни або дерева (кущі);

рухатися швидко від однієї позиції до другої;

переміщуватись потрібно лише під вогневим прикриттям інших військовослужбовців або групи прикриття;

під час переміщення потрібно бути уважним та бути в готовності відкрити вогонь.

Заняття 2. Підготовка, захоплення будівлі та її зачистка. Порядок проникнення особового складу в будівлю, дії під час захоплення приміщень (4 години).

2.1. Елементи та характеристика будівель

Командири підрозділів які ведуть бойові дії в урбанізованій місцевості повинні визначити основні характеристики будівель у межах району виконання завдання. Це дасть змогу зрозуміти: яку використання зброю (вибухові речовини), який буде її вплив на будівлі, як мінімізувати руйнування. Будівлі міста призначені в основному для: підприємств, органів місцевого самоврядування, мирного населення, шкіл, дитячих садків і центрів розвитку підлітків та молоді, культурних центрів та об'єктів які забезпечують нормальні умови житєзабезпечення (діяльності) міста тощо. Зведення до мінімуму нанесення їм шкоди, зменшує труднощі забезпечення нормального функціонування міста (населеного пункту) і призводить до більш швидкого повернення його до нормального життя.

УВАГА! *Женевська конвенція передбачає: "Будь-яке знищення власності, що належить приватним особам, державі, іншим державним органам або соціальним чи кооперативним організаціям, забороняється, крім випадків, коли таке знищення є абсолютно необхідним шляхом виконання військових завдань".*

Хоча противник і може знаходитися всередині будівлі, так само там можуть бути і невинні цивільні особи, необхідно ретельно розглянути повний спектр наслідків перед знищенням будівлі, в якій знаходиться противник.

Елементи будівлі. Основними елементами будівлі є:

а) Фундамент. Фундамент витримує навантаження будівлі і забезпечує стійкість.

б) Конструкція. Конструкція витримує весь вантажі і розподіляє його на фундамент.

в) Зовнішні стіни та дахи. Зовнішні стіни і дахи можуть або не можуть бути частиною несучої конструкції.

г) Несучі стіни. Несучі стіни тримають вагу будівлі.

д) Ненесучі стіни. Ненесучі стіни – це каркасні конструкції, які не несуть навантаження.

е) Дахи. Дахи, як правило, підтримуються несучою стіною або рамою.

ж) Внутрішні стіни. Внутрішні стіни можуть бути або не бути частиною несучої конструкції.

к) Системи екологічного контролю. Системи екологічного контролю включають опалення, вентиляцію, кондиціонування та освітлення.

л) Вертикальне транспортування. Вертикальне транспортування включає в себе ліфти, ескалатори та сходи.

м) Системи зв'язку. Системи зв'язку включають внутрішні, зовнішні, публічні адреси та телевізійні системи.

н) Водопостачання і каналізація. Водопостачання і каналізація включають водонагрівачі, туалети, раковини та відкриті труби.

Характеристика будівель. Чотири взаємопов'язаних аспектів характеризують всі будівлі: призначення, розмір, висота, матеріали.

За призначенням будівлі поділяються на чотири категорії:

а) Житлові. Житлові включають одноповерхове, багатоповерхове та багатоквартирне житло.

б) Громадські та муніципальні. Громадські та муніципальні об'єкти включають урядові та церковні будівлі, школи та спортивні зали, аеропорти, мости, парки та площі, стадіони тощо.

в) Комерційні. Комерційні включають готелі, ресторани та магазини.

г) Змішаного використання. Змішане використання включає поєднання комерційних і житлових будівель.

За розміром будинки поділяються: малі, середні, великі і масивні. Ці чотири розміри не мають чітких розмірів і часто відносяться до призначення будівлі та розмірів інших споруд у навколишньому районі забудови. Житлові будівлі, зокрема одноповерхові будинки, класифікуються окремо від інших будівель.

Прийнято класифікувати будинки за такими розмірами:

малі будівлі мають розмір менше 180 м²;

середні будівлі від 180 м² до 2000 м²;

великі будівлі від 2000 м² до 4000 м²;

масивні будівлі перевищують 4000 м².

Висота. Висота приміщень надземних поверхів громадських будинків від підлоги до стелі відповідно до технологічних вимог, повинна бути не менше 3,0 м. У коридорах і холах в залежності від об'ємно-планувального вирішення будинків при врахуванні технологічних вимог допускається зменшення висоти до 2,5 м; в допоміжних коридорах і складських приміщеннях – до 2,2 м, а в окремих приміщеннях допоміжного призначення без постійного перебування

людей – до 1,9 м. Висоту приміщень громадського призначення, що вбудовуються у житлові будинки, якщо їх місткість не більше 40 осіб, а закладів роздрібної торгівлі торговельною площею до 250 м² допускається приймати за висотою приміщень житлових будинків за умови забезпечення нормативних показників мікроклімату, що підтверджені розрахунком.

За висотою будинки поділяється на:

малоповерхові – як правило до 3-х поверхів включно, з висотою будівлі до 9 м;

багатоповерхові – як правило до 9-ти поверхів включно, з висотою будівлі від 9 м до 26,5 м;

підвищеної поверховості – як правило до 16-ти поверхів включно, з висотою від 26,5 м до 47 м;

висотні – як правило понад 16-ть поверхів, з висотою понад 47 м.

Матеріали будівництва. Знання про основний метод та матеріали будівництва мають важливе значення для виконання завдання в умовах міської забудови. Командири повинні розуміти основні наслідки, які виникають у конструкціях після використання вогнепальної зброї по них, вибуху чи пожежі. Командири також повинні розуміти ймовірність пожежі або розповсюдження вогню, а також потенційний вплив пожеж на тепловізори, інші прилади нічного бачення, здоров'я військовослужбовців і місцевого населення. Історія будівництва характеризується тенденцією до підвищення довговічності будівельних матеріалів. Загалом є чотири категорії будівельних матеріалів:

а) Деревина. Деревина обмежується своїми легкозаймистими характеристиками, коли інші менш горючі матеріали легко доступні в будівництві громадських, цивільних і комерційних будівель.

б) Цегла (блок, камінь). Цегла забезпечує більшу несучу здатність і вогнестійкість. Цегла використовується для житлових будинків, в той час як блок використовується в комерційних цілях. Камінь для культурно важливих будівель.

Цегляні будівлі. Товщина стін між будівлями, зазвичай, складає 3 цегли (капітальної стіни – 6 цеглин). Стіни верхніх поверхів є більш тонкими, ніж стіни нижніх, тому легше проробляти проходи в стінах на верхніх поверхах. Якщо дахи прикриваються вогнем і немає достатньої кількості вибухових речовин для утворення проходів у стінах між будівлями, зачистка з тильного боку будинків більш безпечна, ніж з фронту. У більшості випадків будинки мають однакове планування поверхів, тому зачистка першого поверху здійснюється в тому самому порядку, що і зачистка верхніх поверхів.

Будівлі з коробчастими стінами. У таких будівлях важко проробляти проходи через наявність арматури.

Тому найкращим способом проникнення є підрив дверей або одного з бічних вікон. Плани поверхів таких будинків є однотипними, зачистка кімнат, зазвичай, проводиться з основного коридора (рисунок 35).

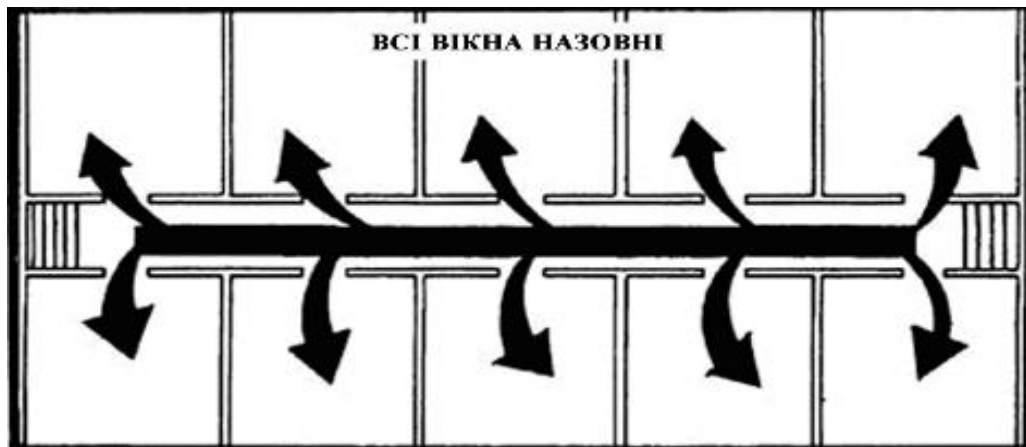

Рисунок 35 – типовий план поверху будівлі з коробчастими стінами (варіант).

в) Залізобетон. Залізобетон є основним будівельним матеріалом у більшості будівель. Використовується у всіх фундаментах і зазвичай використовується як опорні колони, несучі та ненесучі стіни, внутрішні стіни та дахи. Залізобетон дуже міцний, стійкий до вітру, підземних поштовхів. Завдяки своїй твердості і зміцненню сталевими прутами стає важко пробивним.

Внутрішні стіни також виконані із залізобетону і в силу цього створюють труднощі для здійснення в них проходів. Під час зачистки сходові клітки в обох кінцях будівлі повинні охоронятися.

г) Сталь або метал. Сталь або метал є основним будівельним матеріалом у більшості каркасних будівель. Багато громадських, цивільних та комерційних будівель використовують сталеві каркаси через великі прольоти і потреби змін будівлі в майбутньому.

Каркасні будинки з важкими стінами. У стінах таких будівель можна відносно легко виконати проломи за допомогою танкових снарядів. Планування поверхів таких будинків орієнтовано навколо сходової клітки або шахти ліфта, які повинні охоронятися в ході зачистки. У внутрішніх стінах можна проробити проломи за допомогою вибухових речовин (рисунок 36).

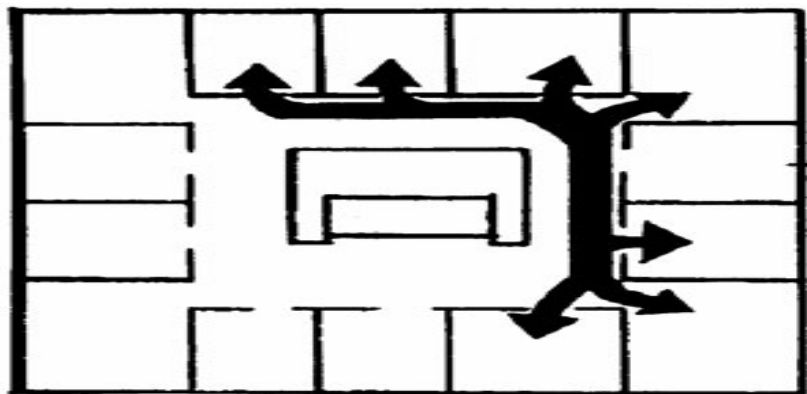

Рисунок 36 – типовий план поверху будівлі каркасного будинку з важкими стінами.

Каркасні будинки з легкими стінами. У таких будинках методика зачистки зазвичай така сама, як і в попередніх: охорона центральної сходової клітки і зачистка по колу. Стіни таких будівель досить тонкі, прорізання в них проходів можна виконати за допомогою сокири (рисунок 37).

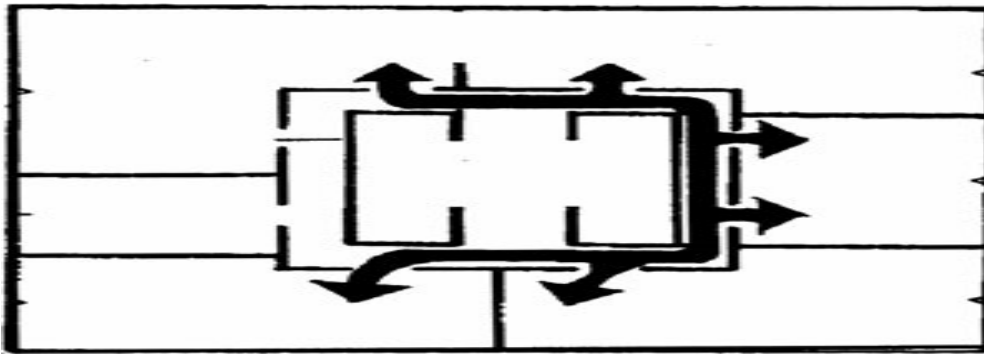

Рисунок 37 – типовий план поверху будівлі каркасного будинку з легкими стінами.

2.2. Захоплення будівель

Захоплення будівель. Діючи в місті мобільними групами, маючи надійний зв'язок, необхідно захоплювати будинок за будинком, горище за горищем, залишаючи у вже захоплених будівлях кулеметників, снайперів, щоб у них не потрапив противник і раптово не вдарив у спину. У кожній групі (взводі) доцільно створювати підгрупи (“двійки”, “трійки”).

Для підрозділів ланки “відділення – взвод” основними завданнями при веденні наступальних дій в умовах населеного пункту є захоплення і зачищення будівель.

Рекомендуються це здійснювати за наступними етапами: ведення вогню на придушення; висування штурмових груп; штурм будівлі; перегруповування штурмових груп.

Вірне застосування і поєднання цих вимог знижує втрати і прискорює виконання завдання. Застосування сил визначається типом будівлі, яка штурмується, і характером навколишньої місцевості. Наприклад: міста середніх розмірів мають велику кількість відкритих ділянок, великі міста мають висотні будівлі, промислові райони і транспортні вузли, розділені парками або паркувальними зонами. При цьому для придушення і засліплення противника, який прикриває вогнем відкриті ділянки, потрібна більш потужна вогнева підтримка. І навпаки, центральна частина малих і середніх міст із вузькими звивистими вулицями забезпечує велику кількість прихованих шляхів підходу, що дозволяє знизити вимоги до вогневої підтримки.

Група захоплення (відділення, взвод або рота) для зниження ефективності вогню противника, який обороняється, повинна:

- використовувати приховані маршрути;
- починати рух тільки після придушення або засліплення противника;
- здійснювати рух вночі або в умовах обмеженої видимості;

використовувати маршрути, що не перекривають сектори вогню підтримки своїх підрозділів;

швидко долати відкриті ділянки (вулиці, ділянки між будинками) під прикриттям димів та вогню на придушення;

використовувати рух по дахах будівель, які не прикриті вогнем противника.

У районах слабкого опору противника для забезпечення швидкості руху по вулицях зачистка всіх будівель може не проводитися. У цьому випадку в голові колони розміщується піхота, за якою рухаються БМП і танки, що забезпечують підтримку.

У пішому порядку механізовані підрозділи рухаються по обидва боки вулиці, маючи передові відділення майже на одній лінії з передніми танками. При відсутності танків або БМП підрозділи рухаються в колону по одному одним боком вулиці під прикриттям вогню групи підтримки. Розосередження і рух повинні здійснюватися швидко. Кожному військовослужбовцю призначаються сектори спостереження і ведення вогню. (наприклад: вікна другого поверху на протилежному боці вулиці).

Група захоплення незалежно від складу повинна проводити штурм і подальшу зачистку будівлі швидко і рішуче. Як тільки темп штурму досягнутий, він підтримується на одному рівні, щоб противник не зміг організувати опір штурмуючим на інших поверхах або в інших кімнатах. Командири дрібних підрозділів повинні зберігати темп руху, щоб уникнути дезорганізації штурму.

Захоплення будівлі вимагає елементарних умінь ведення ближнього бою. Командири повинні:

бути підготовленими у зазначених питаннях для знищення противника в ближньому бою;

підтримувати себе у відмінній фізичній формі;

бути впевненими у своїх здібностях.

Склад групи захоплення варіюється в залежності від ситуації. Критерієм для визначення чисельності групи є наявність озброєння, оснащення та особового складу, а також тактична обстановка. Група захоплення у складі відділення складається з двох підгруп у складі трьох осіб, що мають тільки бойове екіпірування і якнайбільше боєприпасів, особливо ручних гранат.

Якщо відділенню (бойовій групі) необхідно увійти в будинок, то потрібно дотримуватись всіх правил особистої безпеки, щоб увійти в нього, мінімально підставляючи себе під ворожий обстріл чи спостереження.

Основні правила при таких діях: необхідно обрати місце входу перед пересуванням; уникати дверей та вікон; використовувати димову завісу; робити нові місця входу, використовуючи вибухівку або танкові (артилерійські) постріли; кинути гранату у місце входу перед тим як увійти; швидко входити після вибуху гранати; обов'язкове прикриття вогнем;

по можливості потрібно входити на найвищому поверсі (рівні).

Захоплення будинку зверху до низу (рисунок 38). Найбільш оптимальний (безпечний) шлях зачистки (звільнення) будинку – зверху до низу, ось чому слід входити в будинок зверху. Якщо противника, що обороняється, витіснити на

перший поверх, то він може залишити будинок, і, таким чином, підставити себе під вогонь групи вогневої підтримки, яка зовні прикриває входження в будинок відділення (бойову групу).

Рисунок 38 – захоплення будинку зверху.

Якщо противника витіснити знизу до верху, то під час виходу на верхній поверх він може чинити опір сильніше ніж звичайно, або піти через дахи сусідніх будинків. Для того, щоб піднятися та знищити противника на даху будинку або переслідувати його, відділення (бойова група) може використовувати канати, драбини, водостічні труби, виноградну лозу, вертольоти або дахи чи вікна сусідніх будинків (добудов). В деяких випадках можна вилазити по плечах інших військовослужбовців і підтягуватись. Також можна використовувати гак (якір), прикріплений до каната, і закинути його на дах, де він може за щось закріпитись.

Вхід до першого поверху (підвалу). Може скластися ситуація, коли відділення (бойова група) не зможе увійти з верхнього поверху чи даху. Тоді вхід із першого поверху (підвалу) може бути тільки єдиним шляхом, щоб потрапити в будинок. Входячи з першого поверху (підвалу), якщо це можливо, потрібно уникати входів через вікна та двері, оскільки такі місця найбільш пострілюються противником або мінуються.

Входячи на перший поверх (підвал), потрібно використовувати вибухівку, артилерію, танки, протитанкову зброю (гранатомети різних видів) або подібні засоби, щоб зробити пролом у стіні. Перед входом у будинок необхідно кинути зведену гранату, щоб посилити ефект входу в будинок.

При штурмовому захопленні будь-якого об'єкта наближатися до нього слід при вогневій підтримці групи прикриття. Краще за все для проникнення в будівлю, зайняту противником, необхідно використовувати проломи у стінах, зроблені в ході вогневої підготовки (штурму). Для цих цілей необхідно залучати танки і гармати, що ведуть вогонь прямою наводкою, установки ПТКР тощо.

Безпосередньо перед кидком групи захоплення вогонь, який ведеться групою підтримки, посилюється і продовжується поки група захоплення не висунеться на позиції, які знаходяться в площині стрільби (рисунок 39).

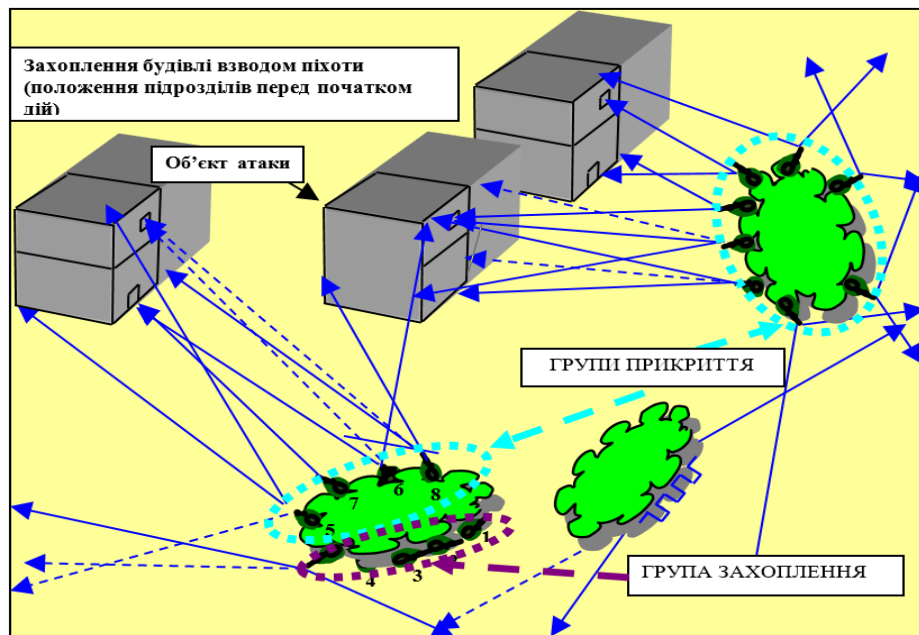

Рисунок 39 – захоплення будівлі механізованим взводом.

Після цього вогонь групи захоплення переноситься на верхні вікна і триває, поки вона не увійде до будівлі. У цей момент вогонь переноситься на сусідні будівлі для запобігання відходу або посилення противника.

По можливості наблизитися до об'єкта необхідно з боку сонця – воно перешкодить противнику вести прицільний вогонь. Враховуючи, з яких вікон ведеться вогонь, наблизитися до об'єкта краще з правого від противника боку. Вхідні двері на об'єкт розбиваються з гранатомета групи прикриття або ручними гранатами. Прориватися всередину слід в той момент, коли двері вже розбиті.

При цьому група прикриття повинна вести інтенсивний вогонь, не даючи противнику можливості уражати штурмову групу прицільно, і після того, як в розбиті двері влетіла ще одна граната із гранатомета (рисунок 40).

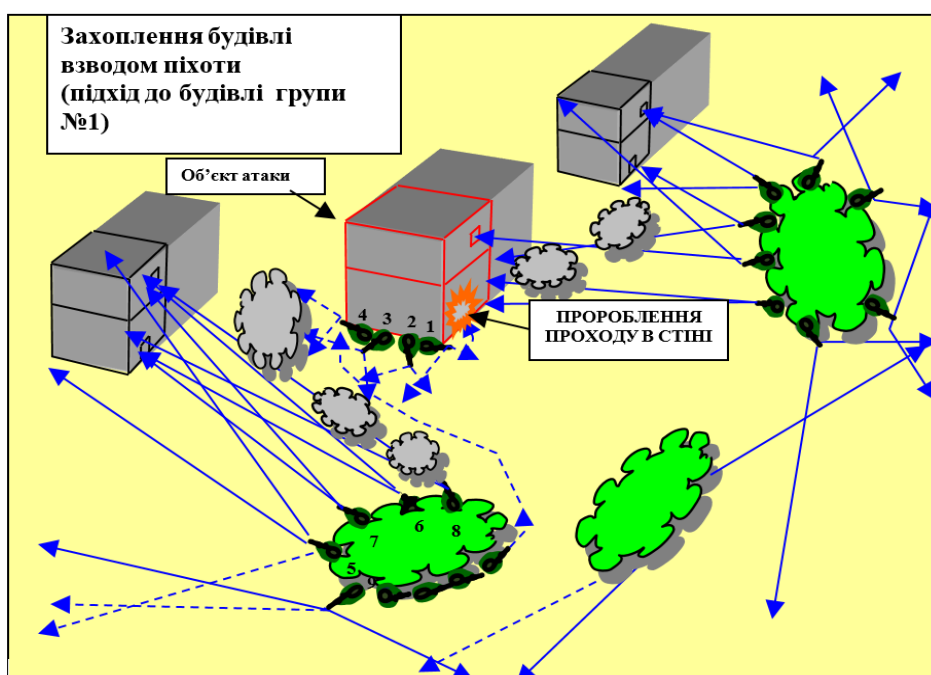

Рисунок 40 – наближення до будівлі і вхід у неї (варіант).

Під час бойових дій у населеному пункті гранати потрібно використовувати для очистки кімнат, коридорів (холів) та будинків. Кидати гранати потрібно перед входженням у двері, вікна, кімнату, коридор (хол), сходову клітку чи інше місце входу. Потрібно якомога більше використовувати підствольні гранатомети.

Отже, штурмуючі військовослужбовці прориваються всередину будівлі відразу після вибухів своїх гранат. Проте слід пам'ятати, що гранату противник може встигнути викинути назад. У момент кидка подається команда “Осколки” для попередження товаришів. У разі якщо граната кинута противником, подається команда “Граната”. Перші з тих, хто увірвався до приміщення, повинні різко відійти від входу і вести вогонь по всіх затемнених і небезпечних місцях. Завдання цих військовослужбовців – дати можливість увірватися основним силам підрозділу (групи), розчистити їм шлях вогнем, прикрити їх.

Після входу в будівлю основними завданнями є прикриття сходових клітин, що ведуть на верхні поверхи і в підвал, а також захоплення кімнат, контролюючих шляхи підходу до будівлі. Ці дії виконуються з метою ізоляції противника всередині будівлі і запобігання його посилення зовні. Групи захоплення зачищають всі кімнати першого поверху і потім – підвал.

На верхні поверхи будівлі слід прориватися, притискаючись спиною до стін, на відстані трохи менше сходового прольоту один від одного, відразу ж слідом за вибухами своїх гранат. На верхніх поверхах необхідно діяти подібно до дій в лабіринті.

Для відволікання уваги противника, що знаходиться в кімнаті, перед тим як увірватися у неї, варто кинути в розкриті двері (обов'язково не прямо, а вбік), який-небудь об'ємний предмет – шапку, ватник, шинель тощо. Перший із штурмуючих проривається у приміщення через відчинені навстіж двері навскіс, пригнувшись, у бік, протилежний тому, куди був кинутий відволікаючий предмет.

При русі по сходах, якщо перила сходів дерев'яні або виготовлені з іншого нетривкого матеріалу, можна вистрілити крізь перила, щоб придушити можливу загрозу знизу. Конструкція сходів в окремих випадках може створювати зорову перешкоду, що не дозволяє бачити обстановку внизу. У цьому випадку необхідно триматися спиною до глухої стіни і просуватися, попередньо перевіривши наявність і міцність сходів внизу (необхідно бути готовими до того, що противник спробує “прошити” їх кулями знизу).

Нерідко противник закриває входні двері в житлові приміщення на ключ зсередини. Це – підступний прийом. Недосвідчені військовослужбовці скупчуються біля дверей, вирішують, що робити далі, намагаються прикладами вибити двері і отримують через двері автоматну чергу на рівні живота. У правильному варіанті замок відстрілюється 3-4 пострілами з автомата (зважати слід на можливий рикошет). Атакуючі повинні розміщуватись збоку від дверей.

2.3. Пересування у будівлях та ближній бій в приміщенні

Зважаючи на саму природу ближнього бою, зіткнення в ньому відбувається на дуже близьких дистанціях (в межах 10 метрів) і є дуже швидкоплинними (цілі з'являються на лічені секунди). Більшість зіткнень у ближньому бою виграє той,

хто першим відкрив вогонь і подавить противника. Набагато важливіше якнайскоріше збити противника з ніг, ніж вбити його. Щоб виграти у ближньому бою, потрібно швидко і точно стріляти навскидку. Це досягається відпрацюванням на тренуваннях навичок рефлекторної стрільби. Незалежно від того, наскільки ви досвідчені, стріляйте доти, поки противник не впаде.

Визначити місце входу. Зазвичай місце входу визначається як точка входу. Точка входу повинна бути достатньо великою, щоб військовослужбовець міг пройти. Бажано щоб військовослужбовець, який іде першим, міг безперешкодно пройти, зберігаючи вертикальне положення і за ним швидко слідував наступний військовослужбовець. Для отримання проходу такого розміру часто необхідно зробити пролом. Точка входу є ділянкою головного удару, також вона відома як "смертельна воронка". Щоб мінімізувати втрати, точку входу перетинають швидко і злагоджено. Кожен наступний військовослужбовець, який успішно проходить через точку входу, збільшує ступінь контролю приміщення. Якщо військовослужбовець падає в точку входу або поблизу неї, він повинен залишатися внизу, поки остання людина не проведе зачистку точки входу. У особливо небезпечних ситуаціях вікна та двері першого поверху використовуються як точка входу, але лише у крайньому випадку. Використання доступних засобів для пробивання отворів для входу, робить можливим вхід з більш високого поверху, даху або підвалу. Якщо ситуація вимагає, безпосередньому входу військовослужбовців повинна передувати ручна граната (осколкова, фугасна або світлошумова), після якої слід негайно заходити групі зачистки.

Вхід через дверні отвори. Двері можуть бути заміновані або заблоковані. Вхід через незаміновані двері і не в межах сектора вогню противника зазвичай є найкращим способом увійти до кімнати. Якщо є підозра, що двері заміновані, або що противник знаходиться в кімнаті, уникайте цього входу або пробивайте такі двері вибухівкою. Перед тим, як увійти або визначити, чи пробивання дверей є необхідним, військовослужбовці повинні обстежити дверну раму, вручну або стволом своєї зброї, на наявність мін-пасток.

Вхід через вікна. Через більшість вікон одночасно може пройти тільки один військовослужбовець і такий прохід зазвичай вимагає використання принаймні однієї руки, залишаючи тільки одну руку для тримання зброї. Тому перший військовослужбовець, що входить, надзвичайно вразливий до вогню зсередини кімнати. Щоб увійти в зайняту противником кімнату через вікно, використовують методи відволікання, наприклад, ручну гранату.

Вікна на першому поверсі. Вікна першого поверху, через які можна пройти зберігаючи вертикальне положення, умовно вважаються дверними проходами. Вхід через інші вікна на першому поверсі здійснюється із допомогою інших військовослужбовців. Це дозволяє військовослужбовцю увійти, використовуючи одну руку для балансу і контролю, а іншою рукою тримати і управляти своєю зброєю. Після входу першого військовослужбовця, наступні військовослужбовці піднімаються в кімнату, а перший військовослужбовець охороняє кімнату.

Переміщення в середині будівлі. При переміщенні всередині будівлі потрібно завжди бути уважним. Уникати потрапляння власного силуету в дверні і віконні отвори, для безпеки завжди рухатись принаймні у парі. Не підходьте

впритул до вікон, краще стійте збоку, відриті прольоти в під'їздах і кімнатах долайте пригнувшись, бігом, оскільки немає гарантії, що із сусіднього будинку за цим приміщенням не спостерігає снайпер. Для проникнення в сусіднє приміщення (квартиру) проробляйте проломи у некапітальних стінових панелях (на кухнях, в туалетах, ванних кімнатах тощо), а також використовуйте балкони і лоджії. Для знищення противника в сусідньому під'їзді використовуйте проломи у стінах, через які можна проникнути в приміщення сусіднього під'їзду, не виходячи на вулицю.

Не можна вдень входити в темне приміщення з ходу, без підготовки (поки очі звикнуть до темряви). Не можна відпрацьовувати темні підвали та горища без освітлювальних приладів. При проникненні на такі об'єкти необхідно променем світла обстежити простір праворуч і ліворуч від входу в глибину простору, потім з освітленого місця промінь світла слід різко перемістити всередину приміщення і на раніше освітлене місце.

Перший з тих, кому доведеться обстежити підвал, повинен висуватись різким кидком навскіс через дверний отвір, пригнувшись і присівши. Одразу ж, пригнувшись, він повинен іти у бік від дверей та освітлювати приміщення своїм ліхтарем. Також у разі потреби веде вогонь для прикриття тих, хто проникає слідом. У будь-якому випадку джерело світла необхідно тримати на витягнутій руці, вільній від зброї. Не спостерігаючи вас у темряві, можливо, навіть частково засліплений вашим ліхтарем, противник буде стріляти на світло і влучати в бік від вас. При русі в темряві варто уникати освітлених місць або ж перетинати їх ривком, якомога швидше.

Правила поведінки з ліхтарем при стрільбі з автомата:

ліхтар повинен бути таким, щоб він горів, поки вимикач натиснутий, а не залишався ввімкненим;

коли автомат утримується наведеним в ціль, п'ять підтримуючої руки перебуває під цівкою автомата; при цьому долоня впирається в цівку, а великим пальцем натискає вимикач ліхтаря;

після кожного ввімкнення ліхтаря слід відразу ж змінити позицію;

не слід продовжувати рух із увімкненим ліхтарем;

краще всього закріпити ліхтар і вимикач на автоматі.

Для освітлення місць можливого розташування противника можна використовувати наступний спосіб. Звичайний електричний ліхтар упаковується в шматок гуми, вирізаний з автомобільної покришки. Під час огляду темних приміщень або ведення бою в підвалах, каналізаційних мережах, тунелях, метро тощо такий протиударний ліхтар вмикається і кидається в бік противника, освітлюючи таким чином ціль й створюючи можливість вести прицільний вогонь.

При використанні приладів нічного бачення необхідно пам'ятати, що його окуляр дає зеленувато-світловий відблиск, видаючи стрільця спостерігачам противника. Тому, увімкнувши прилад, відразу ж прикрийте окуляр долонею або використовуйте спеціальний наочник.

Якщо необхідно захопити будівлю під опорний пункт, одразу слід вжити застережних від противника заходів – забарикадувати нижні поверхи і напівпідвали, визначити сектори обстрілу. У нічний час слід використовувати

світломаскування. Слід поводитись тихо, не видавати своєї присутності, зайвий раз не стріляти.

Основним елементом для переміщення всередині будівель є група з чотирьох чоловік. Така група може переміщуватись по будівлі як окрема бойова одиниця, але така група може забезпечити охорону тільки там, де вона знаходиться, а не там, де вона була, тобто вона не призначена для утримання приміщення (об'єкту). Учасникам такої групи присвоюються номери з 1 по 4. Призначення цих номерів часто чергуються, оскільки змінюються завдання та досвід групи зачистки. Це не означає, що всі чотири учасники повинні входити до кімнати, і це не означає, що більше чотирьох чоловік не можуть увійти.

Заняття 3. Метання ручної гранати з різних положень у віконні та дверні пройми під час проникнення у будівлю та захоплення приміщень. Додержання заходів під час застосування гранат, дії для зменшення вибухової хвилі в приміщеннях (3 години).

3.1. Метання ручної гранати з різних положень у віконні та дверні пройми під час проникнення у будівлю та захоплення приміщень

Під час бойових дій у населеному пункті гранати потрібно використовувати для очистки кімнат, коридорів (холів) та будинків. Кидати гранати потрібно перед входженням у двері, вікна, кімнату, коридор (хол), сходову клітку чи інше місце входу. Потрібно якомога більше використовувати підствольні гранатомети.

Коли потрібно кидати гранату в отвір, треба стояти впритул до стіни, використовуючи її як прикриття (рисунки 41, 42). Перед кидком гранати потрібно вибрати безпечне місце для схову на той випадок, якщо вона не попаде в отвір або противник викине її назад. Як тільки граната кинута, необхідно одразу сховатися в безпечному місці.

а.

б.

в.

Умовні позначки:

а – кидок гранати у вікно правою рукою; б – кидок гранати у вікно лівою рукою; в – кидок гранати у вікно з коліна.

Рисунок 41 – кидок гранати у вікно.

Рисунок 42 – кидок гранати у вікно підвалу.

3.2. Захоплення будівлі

Вогнева підтримка, вогневе прикриття, загороджувальний вогонь. Для підходу до будівлі або іншого об'єкту, який необхідно захопити, використовується прийом, добре відпрацьований ще під час другої світової війни. Полягає він в наступному: автоматники просуваються до об'єкту по вулиці, з обох боків, уздовж стін на відстані 6 – 7 м один від одного, кидками від укриття до укриття. Під час їх просування кулеметник (або кулеметники), що залишилися позаду, підтримують і прикривають підрозділ вогнем, стріляючи на поразку (якщо це виходить), але в основному ведуть загороджувальний швидкий вогонь короткими чергами, по всіх цілях, що з'являються, по всіх місцях, звідки відмічений вогонь противника (горища, підвали, вікна будинків тощо). Гранатометник, працює поряд з кулеметником і знищує укріплені і небезпечні вогневі засоби противника, кулеметників та снайперів противника, які стріляють переважно з глибини житлових приміщень. Коли підрозділ просунувся вперед метрів на 60 – 70, заліг або сховся за укриттям і відкрив стабільний вогонь, підтягується група прикриття – кулеметник і гранатометник. Автоматники ведуть вогонь по цілях, розташованих на протилежній стороні вулиці, не забуваючи, звичайно, контролювати обстановку позаду себе. Група прикриття також не повинна втрачати пильність – противник може з'явитися з тилу. Приблизний склад групи прикриття – кулеметник (або група кулеметників), гранатометник (гранатометники) з другим (другими) номером (номерами), який переносить боєприпаси і забезпечують безперебійну роботу основних номерів і командир підрозділу з радіостанцією.

Штурм. При штурмовому захопленні будь якого об'єкту (опорного пункту противника) наближатися до нього слід при вогневій підтримці групи прикриття, яка під час штурму веде загороджувальний частий вогонь по вогневих точках противника на об'єкті, що атакується та по іншим вогневим точкам противника, які вогнем підтримують своїх. Якщо є можливість, наближатися до об'єкту то краще це робити з сторони сонця – воно перешкодить противнику вести прицільний вогонь (рисунок 43).

Рисунок 43 – штурмова група перед входом у приміщення.

Враховуючи, з яких вікон ведеться вогонь, наближатись до об'єкту краще з правого від стріляючого противника боку. Вхідні двері на об'єкт штурму розбиваються з гранатомета групою прикриття або ручними гранатами. Прориватися всередину слід у той момент, коли двері вже розбиті, група прикриття веде інтенсивний вогонь, не даючи противникові стріляти по штурмовій групі прицільно та після того, як в розбиті двері влетіла ще одна граната з гранатомета (рисунок 44).

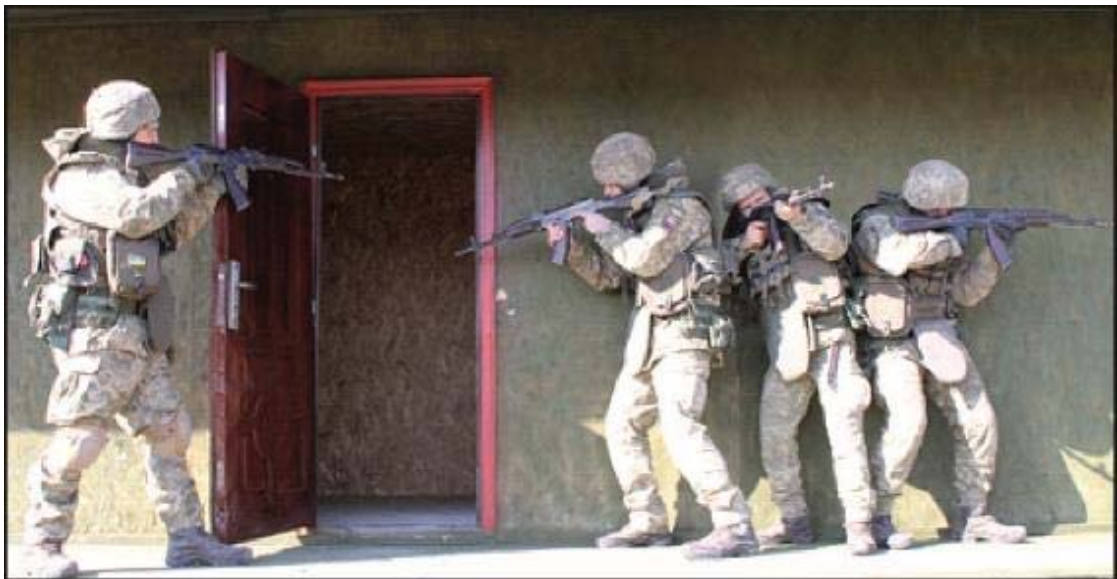

Рисунок 44 – положення перед ривком у приміщення.

Одразу за цим в двері закидається 1 – 2 ручних гранат. Ті, що штурмують прориваються всередину відразу ж за розривами своїх гранат. Перші з тих, що проникли в приміщення (пригнувшись і ривком) різко відходять в сторони від входу, ведуть вогонь чергами по всіх затемнених місцях, не цілячись (рисунок 45).

Рисунок 45 – вхід у приміщення.

Завдання перших, що прорвалися в приміщення, дати можливість увірватися основним силам штурмової групи, розчистити їм дорогу вогнем, по обстановці прикрити їх. Боєприпасів для прориву в будівлю потрібний дуже багато. На верхні поверхи будівлі прориватись слід, притискаючись спиною до стін, на відстані ледве менше сходового прольоту один від одного, відразу у слід за розривами своїх гранат. На верхніх поверхах діяти доводиться згідно з діями у міському лабіринті. Дуже часто противник закриває вхідні двері в житлові приміщення на ключ зсередини. Це підступний прийом. Не досвідчені військовослужбовці скупчуються біля дверей, вирішують, що робити далі, намагаються прикладами вибити двері і отримують через двері чергу на рівні живота. В правильному варіанті замок відстрілюється 3 – 4 пострілами з автомата (при стрілянині з АК-74 будьте обережні – спостерігаються непередбачувані рикошети). Штурмова група повинна знаходитись з боку від дверей. Після відстрілу замку двері розчиняються ударом ноги збоку, одночасно в розкриті двері закидається граната.

В багатокімнатних житлових квартирах необхідно уважно обстежувати все – противник який сховався в шафі, під ліжком, за порт'єрою може піднести неприємний сюрприз. У разі коли ви зайняли будівлю під опорний пункт, відразу приймайте заходи, щоб вас не вибили звідти. Забарикадуйте нижні поверхи і напівпідвали. Визначіть сектори обстрілу. Систему вогню визначіть так, щоб можна було поперемінно стріляти з різних вогневих позицій, не даючи змоги противнику пристріляти. Необхідно ввести противника в оману щодо чисельності вашої групи. Під час штурму не звертає уваги на втрати. Ні шагу назад! Назад дороги немає. Тільки вперед. Натиск – вогнем! Це подіє на противника деморалізуючи. При невдалому штурмі другий штурм буде малоефективним. У противника з'являється можливість проаналізувати обстановку та зорієнтуватись. Досвід показує, що другий раз в атаку буде піднятися важче. Втрат особового складу під час другого штурму будуть більше.

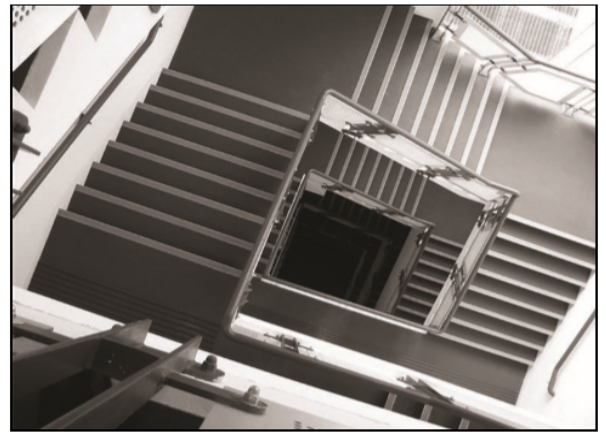
Заняття 4. Дії під час переміщення по сходах будівлі під час захоплення поверхів (приміщень) (3 години).

4.1. Переміщення по сходах будівлі.

Зачистка сходових кліток і сходових маршів. Існують різні варіанти планування сходових кліток і сходових маршів, включаючи ширину, крутість, відкритість, розташування і доступ. Закрита сходові клітка є найбільш поширеною у багатоповерхових громадських будівлях та є відгородженою стіною і дверима у всіх точках входу від решти будівлі. Така сходові клітка є вбудованою в інтер'єр будівлі має суцільні стіни, на стіні є вікна. В залежності від дизайну, проїом між внутрішніми сходами по центру коливається від незначного до великого (рисунок 46).

а.

б.

Умовні позначки:

а – малий проїом по центру; б – великий проїом по центру.

Рисунок 46 – закрита сходові клітина.

Відкрита сходи – це сходи, де проміжок між маршами сходів дозволяє візуально їх контролювати згори / знизу (рисунок 47).

Крок 1: Перший номер тримає під спостереженням найвищу точку, яку він може бачити і по якій він може вести вогонь.

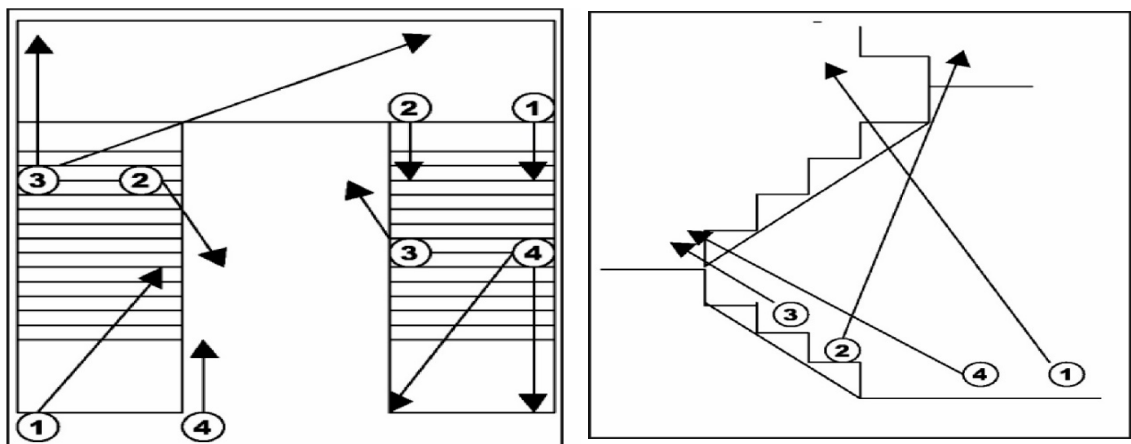

Рисунок 47 – схема зачистки верхньої сходової клітки.

Крок 2: Другий номер рухається вгору по сходах з внутрішнього боку разом із третім номером до того місця, звідки він може бачити або вести вогонь по сходовому майданчику, потім обертається і продовжує рух до сходового майданчика наступного поверху (рисунки 48-50).

Рисунок 48 – зачистка сходової клітки (положення 1-3).

Рисунок 49 – зачистка сходової клітки (положення 4-6).

Крок 3: Третій номер разом із другим рухається вгору по сходах із зовнішнього боку і ліквідує загрози на найближчому сходовому майданчику.

Крок 4: Четвертий номер рухається вгору по сходах впритул за першим, другий номер обертається, щоб атакувати наступну сходову клітину.

Крок 5: Просування полягає у тому, що другий номер приймає сектор 1-го. Третій номер займає місце 2-го. Четвертий номер приймає сектор 3-го. Перший номер займає місце 4-го.

Примітка. Зачистка більшості сходових клітин вимагає залучення другої групи.

Закриті сходи – будь-які сходи, на якій сходові марші розділені стінами (рисунки 2.29).

Крок 1: Перший номер перевіряє верхню частину майданчика, щоб переконатися, що на ній або між сходами немає отворів / проходів.

Крок 2: Другий номер тримає під спостереженням дальню частину повороту або наступного сходового майданчика.

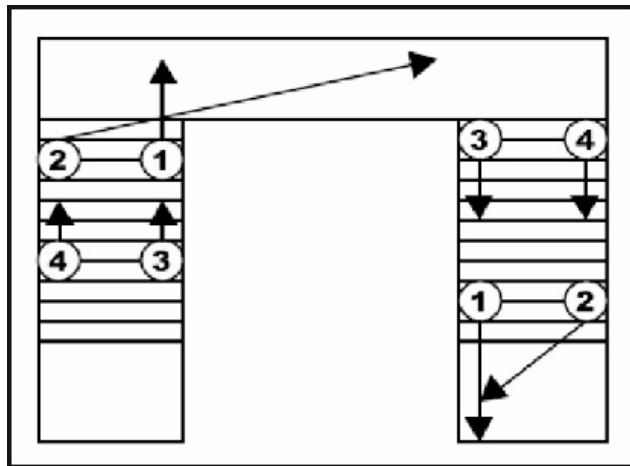

Рисунок 50 – схема зачистки закритих сходів.

Крок 3: Перший або третій номер піднімаються одночасно з другим номером по східцях. Наблизившись до рогу, другий номер сигналізує про свій підхід першому поплескуванням по плечу.

Крок 4: З початком руху першого номера, всі одночасним кидком розвертаються.

Крок 5: Якщо вогонь противника відсутній, другий номер продовжує рух уздовж протилежної стіни до виходу на свій рубіж.

Крок 6: Третій і четвертий номери продовжують рух в 3-4 кроках позаду.

Примітка. Не треба затримуватись на безпечних позиціях (наприклад, на сходовій клітці). Не слід розтягуватись і відділяти один від одного більше, ніж на один просвіт між сходами.

4.2 Зачистка ліфта і ліфтових шахт.

Ліфти і ліфтові шахти є потенційними шляхами пересування особового складу, як своїх підрозділів (груп), так і противника. Ліфт і шахта ліфта мають бути зачищені та забезпечені охороною одночасно з організацією охорони всієї будівлі.

Зачистка ліфтів. Якщо ліфт працює, як правило, краще зачистити і забезпечити його охорону якомога швидше, включаючи і охорону кімнати управління ліфтом, яка зазвичай, знаходиться на верху будівлі. Якщо ліфт не працює, тоді його зачистка та охорона здійснюється після того, як буде забезпечено охорону поверху, на якому він зупинився. Штурмова група з чотирьох осіб є найкращою для зачистки і охорони ліфта – два військовослужбовці для зачистки ліфта, один військовослужбовець для пролому закритих дверей (або натискання кнопки ліфта) і один військовослужбовець для встановлення об'єкта, який утримуватиме двері ліфта і шахти ліфта відкритими. Цей об'єкт також служитиме для утримання ліфта на місці. Для зачистки ліфта, два військовослужбовці займають позиції біля стіни навпроти ліфта та перебувають в готовності зачистити протилежні кути ліфта. Після зачистки ліфта, двері підпирають, щоб вони залишались відкритими. Якщо обстановка

вимагає використання ліфта, тоді підпорка повинна залишатись всередині ліфта для використання її з метою недопущення небажаного руху ліфта.

Зачистка ліфтових шахт. Шахта ліфта поділяється на дві частини в залежності від положення ліфта. Кожна половина шахти ліфта зачищається окремо. Найкраще оглядати шахту знизу вгору і зверху вниз, коли двоє військовослужбовців тримають зброю вгору або вниз і використовують метод “нарізання пирога” для зачистки шахти з обох сторін, двері шахти залишаються відкритими. Під час зачистки часто використовуються ліхтарі, оскільки ліфтові шахти, зазвичай, не освітлюються. Також потрібно діяти з великою обережністю, щоб не впасти у шахту, а розташовуватись таким чином щоб свій силует було видно якомога менше.

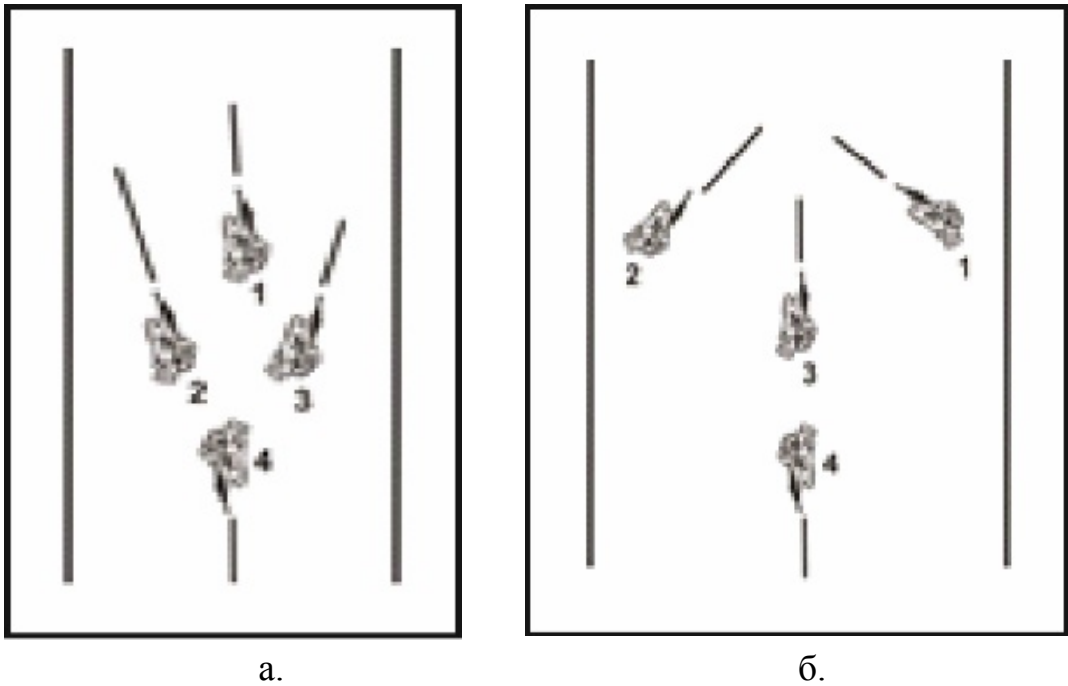
Заняття 5. Приховане та безпечне переміщення по коридорі. Порядок входу до приміщення та його захоплення (6 годин).

5.1. Приховане та безпечне переміщення по коридорі

Пересування по коридорі. При переміщенні всередині будівлі потрібно завжди бути уважним. Уникати потрапляння власного силуету в дверні і віконні отвори, для безпеки завжди рухатись принаймні у парі. Рухаючись коридором, залишайтеся на відстані від 30 см до 45 см від стін. Не трітьтесь об стіну, оскільки це може попередити противника про вашу присутність, або, в разі сутички, кулі що зрікошетили, як правило, рухаються паралельно стінам. Нижче описані основні методи переміщення по коридорах.

Рух у вузьких коридорах (рисунок 51 а). Перший номер забезпечує охорону попереду, його сектор вогню забезпечує знищення противника, що може з'явитися в дальньому кінці коридору або з дверей ближче до кінця коридору. Другий номер третій номер прикривають лівий і правий бік першого номера, їх сектори вогню забезпечує знищення противника, який раптово може з'явитися з ближніх дверей з обох боків коридору. Четвертий номер, який зазвичай озброєний кулеметом РПК (ПКМ), забезпечує захист тилу від противника, який раптово може опинитися позаду групи зачистки.

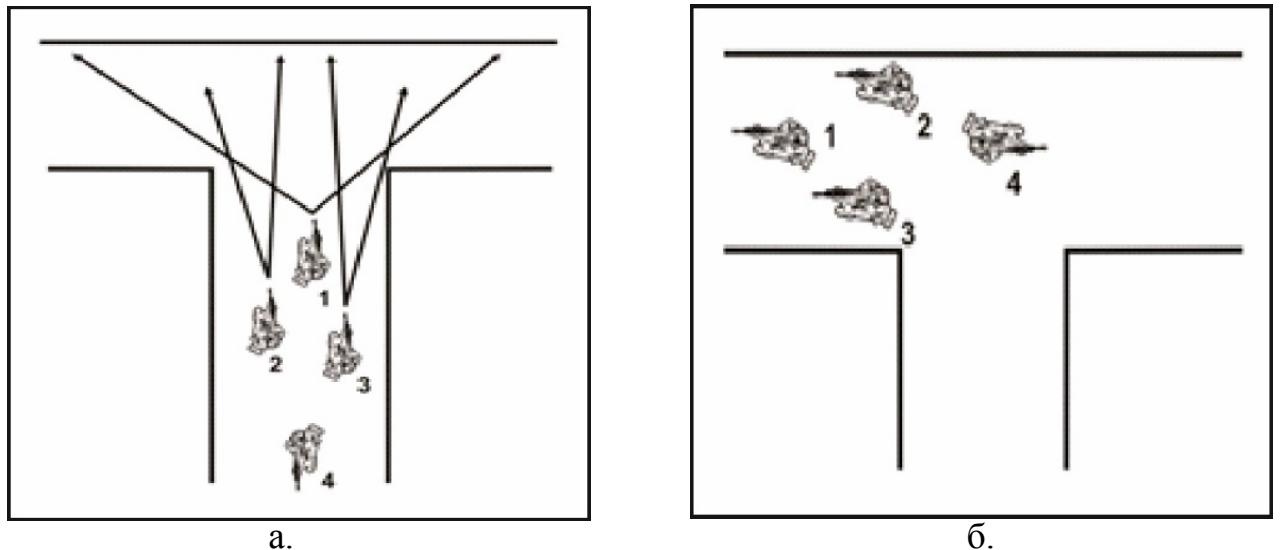
Рух у широких коридорах (рисунок 52 б). Перший номер і другий номер рухаються в ногу, покриваючи протилежну сторону коридору від тієї, вздовж якої кожен з них іде. Третій номер покриває дальній кінець коридору з позиції позаду першого і другого номерів, стріляючи поміж ними. Четвертий номер забезпечує захист тилу.

Умовні позначки:
 а – рух у вузьких коридорах; б – рух у широких коридорах.

Рисунок 52 – варіант руху по коридору.

Переміщення через перетини коридорів. Вертикальне Т-подібне перехрестя коридору (рисунки 53 – 55). Розглянемо дії штурмової групи при проходженні вертикального Т-подібного перехрестя. У вертикальному Т-подібному перехресті група наближається до “Т” з основного коридору (рисунок 53 а).

Умовні позначки:
 а – при наближенні до перехрестя коридору;
 б – після зачистки лівої і правої частини коридору.

Рисунок 53 – бойовий порядок штурмової групи.

Зайняття вихідної позиції. Підійшовши до Т-подібного перехрестя, група перегруповується у бойовий порядок “2-на-2” (рисунок 54). Перший і другий

номери рухаються до лівого боку коридору. Третій та четвертий номери висуваються до правого боку коридору і залишаються стоячи зі своєю зброєю у високому положенні. Перший номер та третій номер переміщуються до краю своїх кутів та присідають або стають на коліно, в той час другий та четвертий номери залишаються стояти.

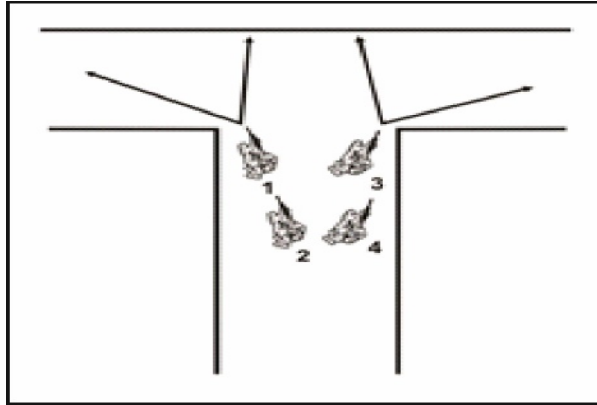

Рисунок 54 – бойовий порядок групи “2-на-2”.

Зачистка навколо кутів. Далі переміщення здійснюється одночасно, по задалегідь встановленому сигналу. Сектори вогню для всіх військовослужбовців мають покривати всю ширину коридору. Низька та висока позиції запобігають стрільбі другого номера та четвертого номера по першому та третьому номерам (рисунок 55).

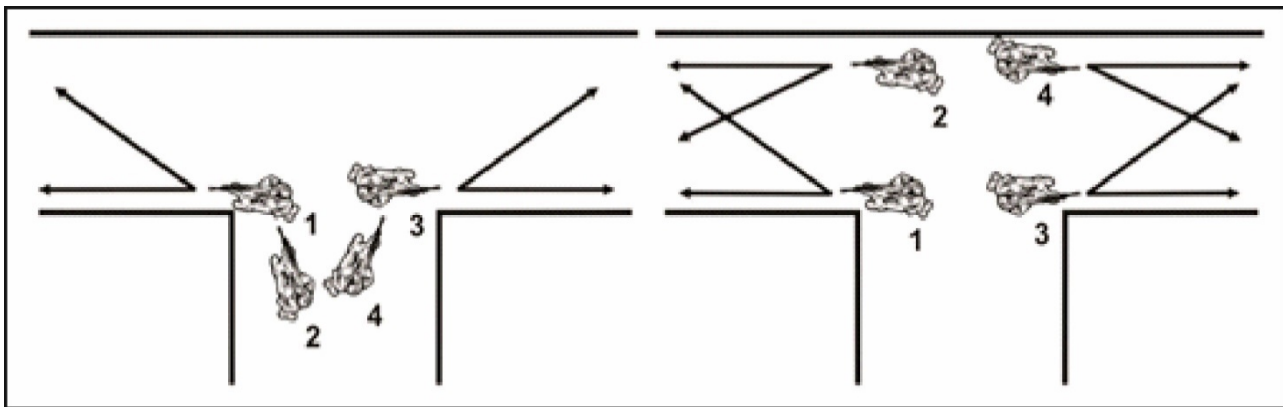
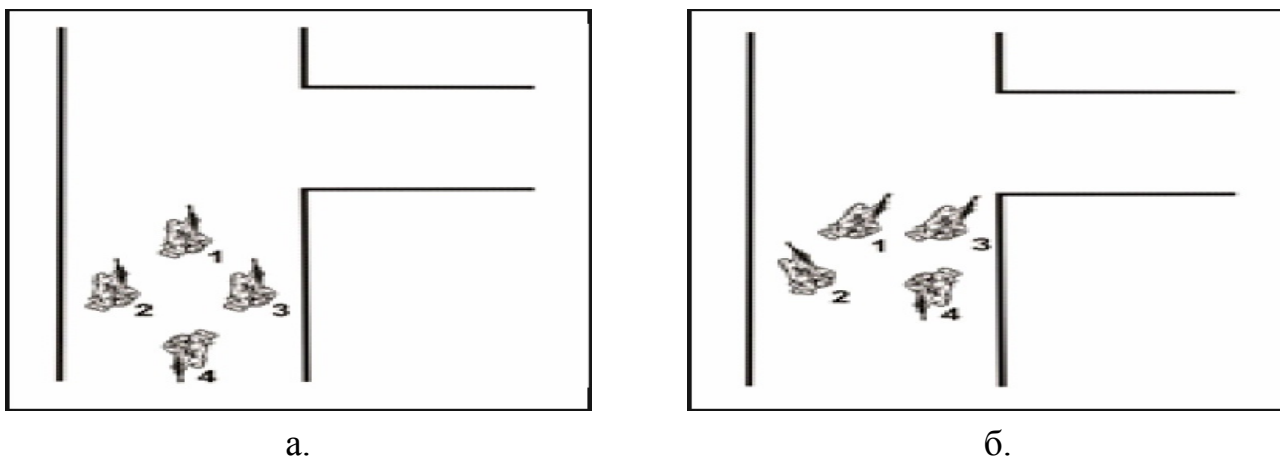

Рисунок 55 – зачистка навколо кутів коридора.

Перший номер та третій номер одночасно повертають ліворуч і праворуч, відповідно, та перекривають коридор з свого низького положення. Другий номер та четвертий номер рухаються вперед і повертають ліворуч і праворуч, відповідно, залишаючись у положенні стоячі.

Продовження руху. Як тільки, ліва і права частини коридору зачищені, штурмова група поновлює рух у визначеному бойовому порядку (рисунок 53 б).

Відгалужене Т-подібне перехрестя (рисунок 56 – 58). Розглянемо дії штурмової групи при наближенні до відгалуження Т-подібного перехрестя. У Т-подібне перехрестя, група наближається до “Т” з перетину “Т” (рисунок 56 а).

а.

б.

Умовні позначки:

а – при наближення до перехрестя коридору; б – бойовий порядкує “2-на-2”.

Рисунок 56 – бойовий порядок штурмової групи.

Зайняти вихідну позицію. Група перегруповується у бойовий порядок “2-на-2” (рисунок 56, б). Третій номер переміщуються до краю кута та присідає або стає на коліно. Перший номер рухається біля правого боку холу одночасно з третім номером. Другий номер рухається до лівого боку холу та спостерігає вперед. Четвертий номер рухається праворуч від другого номерва та забезпечує охорону тилу.

Зачистити навколо кутів (рисунок 57). Одночасно починають рух по задалегідь узгодженому сигналу, засновуючись на діях третього номера. Сектори вогню для всіх службовців мають покривати всю ширину коридору.

Низька та висока позиції запобігають стрільбі другого номера та четвертого номера по першому та третьому номерам. Третій номер повертається праворуч за кут, залишаючись у низькій позиції. Перший1 номер висувається у перед, повертаючи праворуч залишаючись у положенні стоячі. Другий та четвертий номери продовжують рух, їх рух є безперервним.

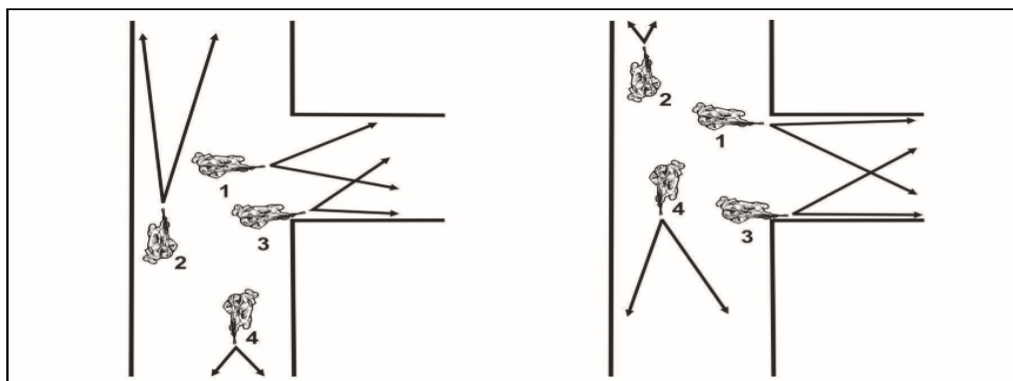

Рисунок 57 – зачистка навколо кутів.

Продовження руху. Другий та четверті номери продовжують рухатися через перехрестя не зупиняючись. Їхній рух є ключовим для першого та третього номерів (рисунок 58), другий номер проходить позаду третього номеру, перший номер продовжує рухатися по коридору. Перший номер як і другий номер

проходить позаду, зміщується у бік ліворуч доки не досягне дальнього кута. Досягнувши бокової стіни коридору, перший номер повертається у напрямок руху групи, відновлює своє положення у бойовому порядку та продовжує рух по коридору. Четвертий номер проходить позаду третього номеру і продовжує рухатися по коридору. Третій і четвертий номери проходить позаду, зміщується у бік ліворуч доки не досягне дальнього кута. Досягнувши бокової стіни коридору, третій номер повертається у напрямок руху групи, відновлює своє положення у бойовому порядку та продовжує рух по коридору.

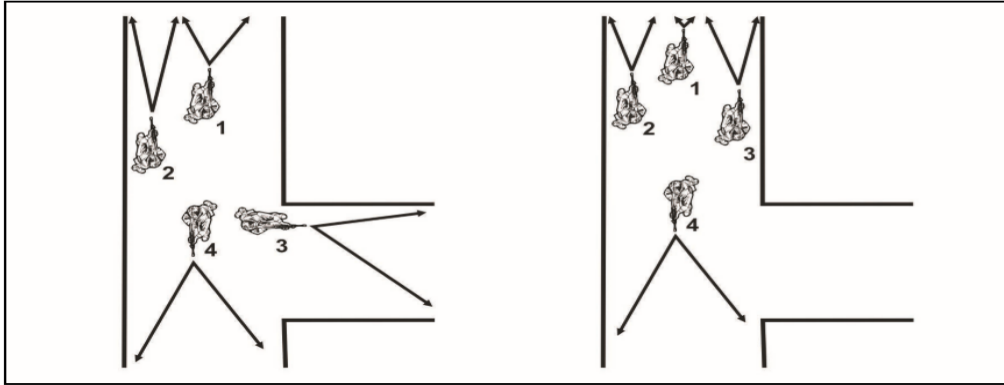

Рисунок 58 – продовження руху.

Чотиристороннє перехрестя (рисунки 59 – 61). Нижченаведені кроки описують дії штурмової групи при наблизненні до чотиристороннього перехрестя.

Зайняти вихідну позицію. Підійшовши до чотирьох стороннього перехрестя, група перегруповується у бойовий порядок “2-на-2” (рисунок 59).

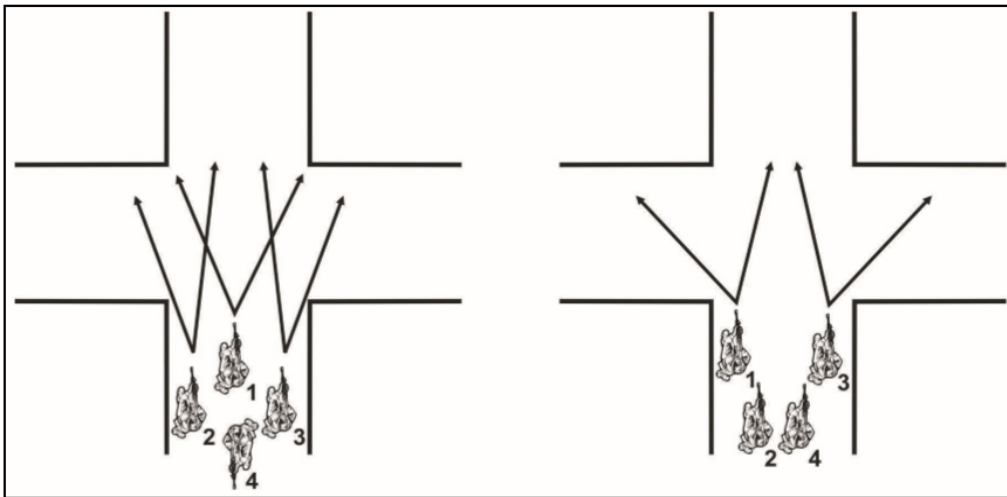

Рисунок 59 – підхід до перехрестя та заняття вихідної позиції.

Перший і другий номери висуваються до лівого боку коридору. Третій та четверті номери висуваються до правого боку коридору. Перший та третій номери переміщуються до краю своїх кутів та присідають або стають на коліно, в той час другий та четвертий номери залишаються стояти.

Зачистити навколо кутів (рисунок 60). Одночасно переміщуються по заздалегідь встановленому сигналу. Сектори вогню для всіх

військовослужбовців мають покривати всю ширину коридору. Положення знизу та стоячі при стрільбі другий та четверті номери запобігають влучання по першому та третьому номерам. Перший номер та третій номер одночасно повертають ліворуч і праворуч, відповідно, та перекривають коридор з свого низького положення. Другий номер та четвертий номер рухаються вперед і повертають ліворуч і праворуч, відповідно, залишаючись у положенні стоячи.

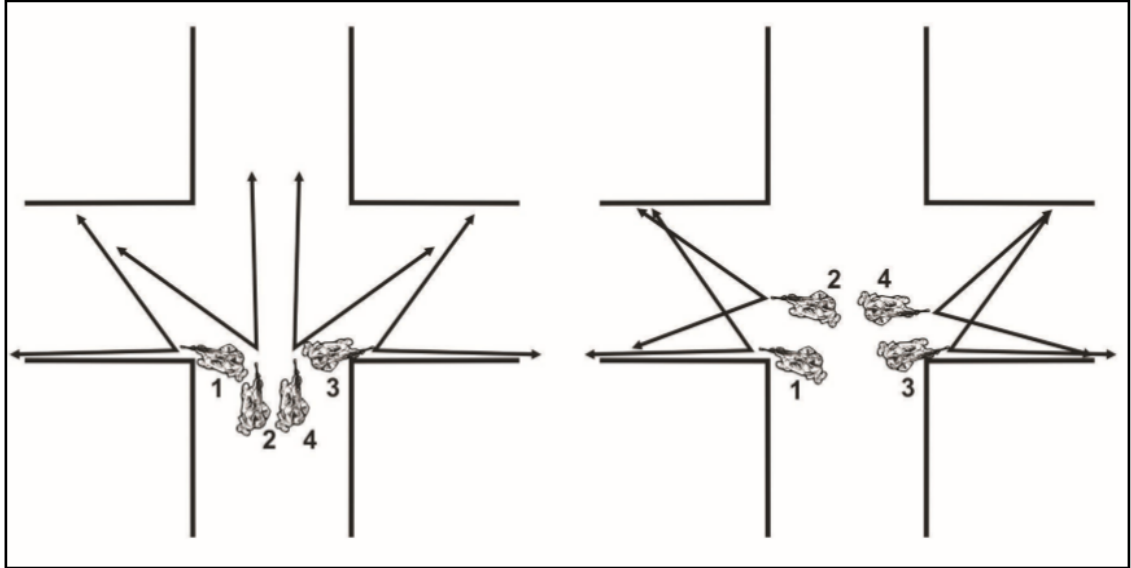

Рисунок 60 – зачистка навколо кутів.

Продовження руху (рисунок 61). Як тільки, ліва і права частини коридору очищені, військовослужбовець №4 повертається і охороняє коридор у напрямку руху групи. Штурмова група поновлює рух у визначеному бойовому порядку.

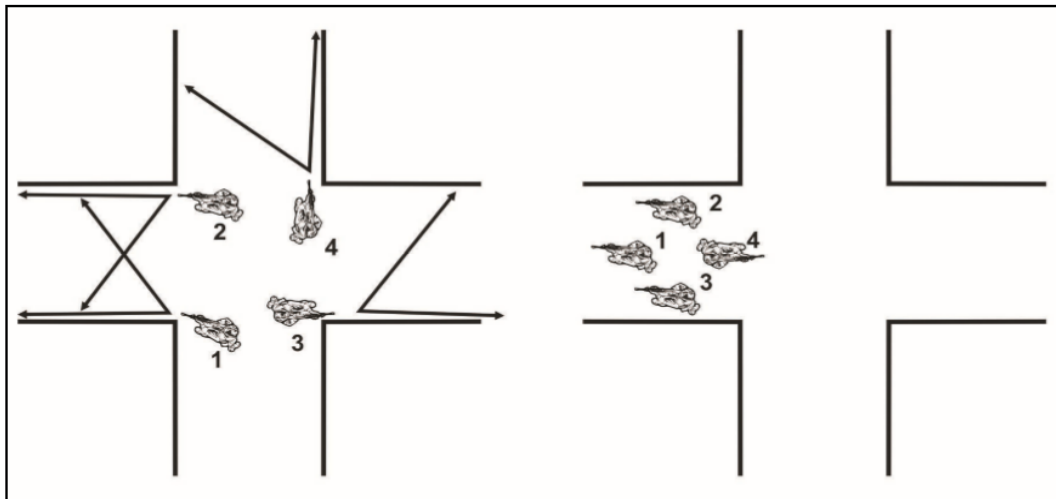
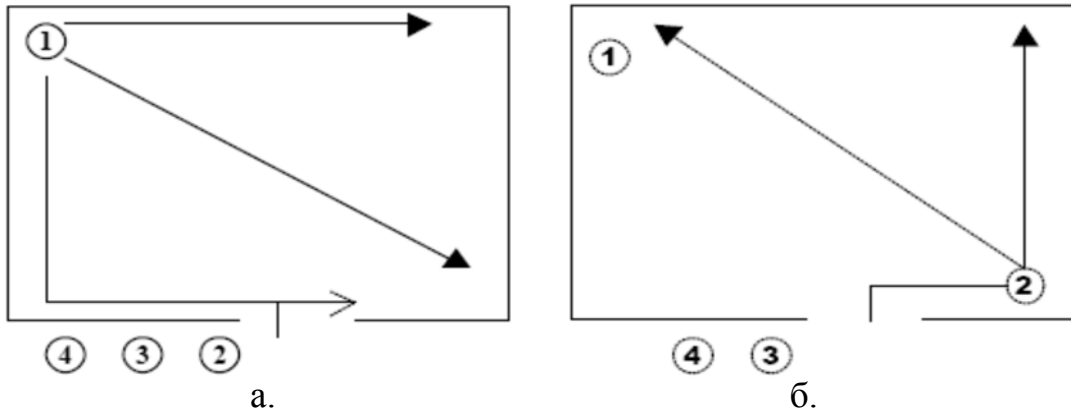

Рисунок 61 – продовження руху.

5.2. Порядок входу до приміщення та його захоплення.

Отже, захоплення будівель та пересування в них необхідно здійснювати підготовленими групами військовослужбовців, які пройшли практичне тренування. Бажано, щоб вони мали досвід ведення бойових дій у населених пунктах.

Зачистка приміщення з центральним входом однією групою (рисунок 62 – 63).

Умовні позначки:
 а – дії першого номера; б – дії другого номера.
Рисунок 62 – дії під час зачистки приміщення.

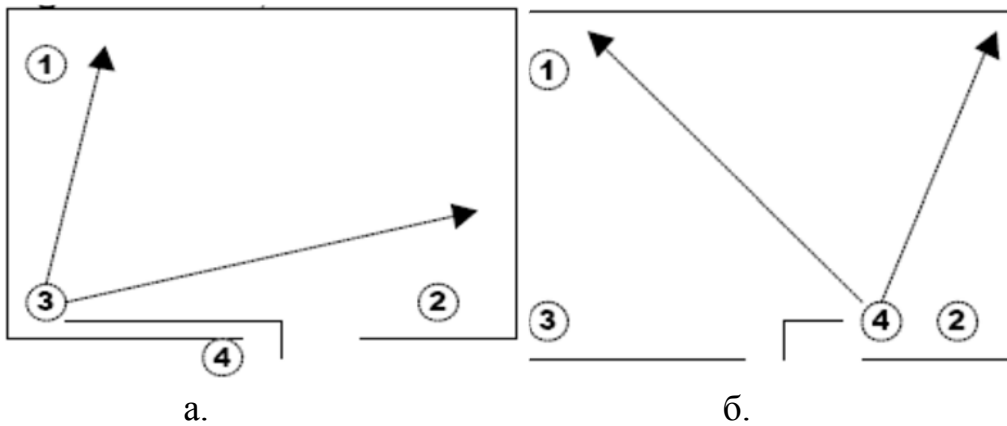
Крок 1: Перший номер візуально перевіряє наявність безпосередньої загрози, якщо її немає – входить “крюком”.

Крок 2: Візуально перевіряє дальній кут перед рухом.

Крок 3: Другий номер рухається в протилежний від 1-го номера бік.

Крок 4: Візуально перевіряє найближчий кут, продовжує зачистку з лівого боку. Зачищає дальній кут до того, як прийти в ближній кут (точка домінування).

Крок 5: Просувається в точку контролю, зачищаючи лівий бік. Сектор спостереження і ведення вогню обмежуються в одному метрі від першого номера.

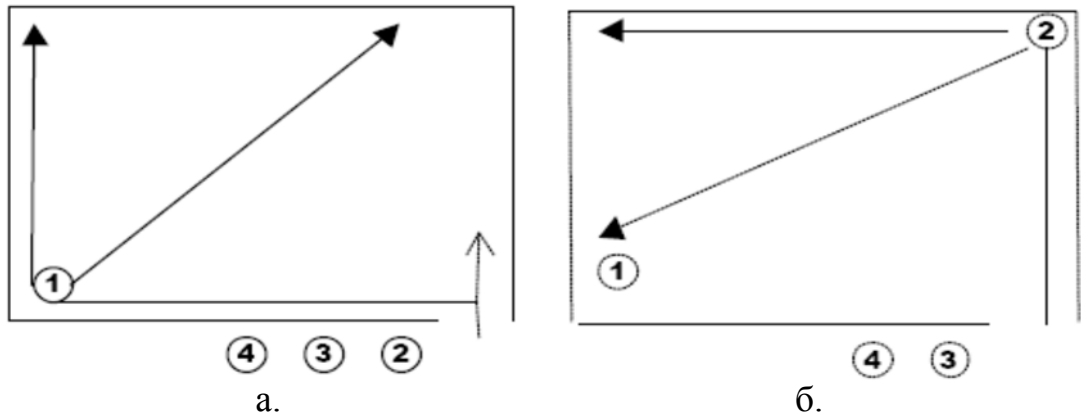

Умовні позначки:
 а – дії третього номера; б – дії четвертого номера.
Рисунок 63 – дії під час зачистки приміщення.

Крок 6: Третій номер усуває безпосередню загрозу, просувається в протилежний від 2-го номера бік, зачищає дверний отвір і зупиняється у своїй точці домінування

Крок 7: Четвертий номер усуває безпосередню загрозу, висувається в протилежний від 3-го номера бік, зупиняється у своїй точці контролю.

Зачистка приміщення з кутовим входом однією групою (рисунки 64 – 65).

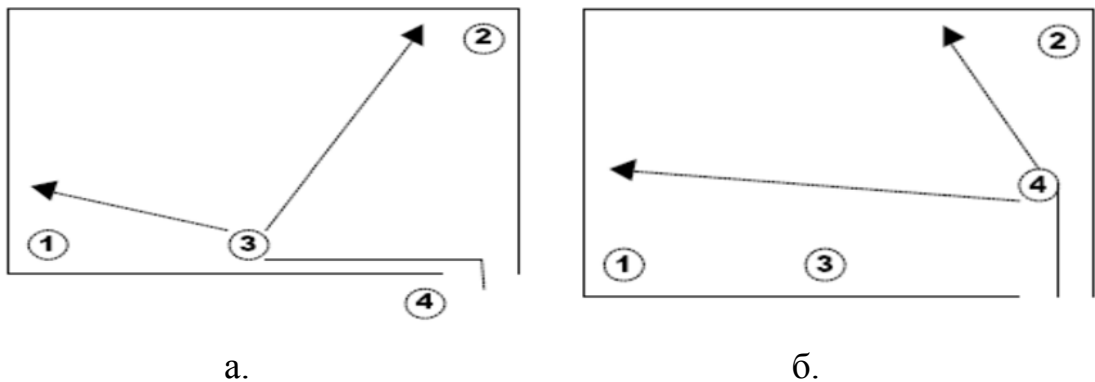
Умовні позначки:
 а – дії першого номера; б – дії другого номера.
Рисунок 64 – дії під час зачистки приміщення.

Крок 1: Перший номер візуально перевіряє наявність безпосередньої загрози і правий кут, якщо немає загрози – вхід “крюком”.

Крок 2: Візуально перевіряє лівий кут. Візуально перевіряє дальній кут до того, як прийти в ближній кут.

Примітка. Перший номер приймає рішення про напрям руху, виходячи з дій противника, наявності перешкод, а також ґрунтуючись на власній інтуїції.

Крок 3: Другий номер висувається в бік, протилежний руху 1-го номера.

Умовні позначки:
 а – дії третього номера; б – дії четвертого номера.
Рисунок 65 – дії під час зачистки приміщення.

Крок 4: Візуально перевіряє найближчий кут, продовжує зачистку з лівого боку. Зачищає дальній кут до того, як прийти в ближній кут (точка контролю).

Крок 5: Просувається в точку контролю, зачищаючи лівий бік. Сектор спостереження і ведення вогню обмежується в одному метрі від першого номера.

Крок 6: Третій номер усуває безпосередню загрозу, просувається у протилежний від 2-го номера бік, зачищає дверний отвір і зупиняється у своїй точці контролю.

Крок 7: Четвертий номер усуває безпосередню загрозу, висувається в протилежний від 3-го номера бік, зупиняється у своїй точці контролю.

Зачищення приміщення (приміщень) декількома групами (рисунок 66).

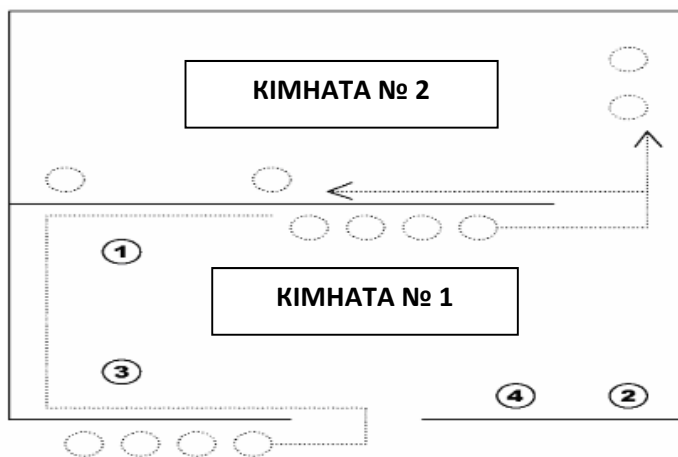

Рисунок 66 – зачищення приміщення (приміщень) декількома групами.

Крок 1: Перша група входить і проводить зачистку першої кімнати.

Крок 2: Командир відділення визначає напрям входу другої групи в першу кімнату, виходячи з розташування входу в другу кімнату.

Крок 3: Перша група залишається на місці, дозволяючи другій групі зайти в кімнату.

Крок 4: Друга група вишикується “уступом вліво” і готується увійти до другої кімнати.

